

ОДБРАНА

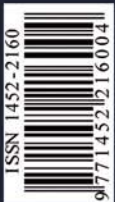

Сајам књига 2010

Интервју

Проф. др Тања Мишчевић, саветница министра одбране за европске интеграције и међународну сарадњу

Процес као циљ

ВОЈСКА СРБИЈЕ

КО СМЕ ТАЈ МОЖЕ...
БУДИ ПРОФЕСИОНАЛАЦ

Пријави се!

☎ 011 20 63 432

www.mod.gov.rs

www.budiprofesionalac.rs

Najbolji deo dana

**BEOGRADE
DOBRO JUTRO**

www.studiob.rs

SJAJNA PONUDA ZA PRIPADNIKE VOJSKE SRBIJE

CITROËN C1 X 1.0i 3v

749 €

Oprema za uživanje:

Klima uređaj, 2 x Air bag, ABS, CSC kontrola stabilnosti i raspodela sile kočenja u krivinama, elektronska blokada motora, točkovi 14".....

**IZUZETNA PONUDA: AUTO
KREDIT SA NAJNIŽOM KAMATOM
NA TRŽIŠTU OD SAMO 6,84%**

BEZ ŽIRANATA, BEZ PRENOSA PLATE I
BEZ KASKO OSIGURANJA

Prikazan izgled automobila je ilustracije radi *Učešće

CITROËN C4 SX 1.4i

1.088 €

Vitro Group poklanja: Klima uređaj sa posebnim hlađenjem kasete, HiFi Radio CD MP3 sa komandama na volanu, Bluetooth Handsfree uređaj, USB priključak, sedišta od velura

+ Oprema za uživanje:

ABS, EDB - pomoć pri naglom kočenju, tempomat + limitator brzine, 4 vazdušna jastuka, dve vazdušne zavese, varijabilni servo upravljač - podesiv po visini i dubini, putni računar, kožni volan, daljinsko centralno zaključavanje vrata, električni podizači prednjih stakala, električno podešavanje spoljnih retrovizora, branici i retrovizori u boji karoserije, kodirani kontakt ključ, svetla za maglu, vozačevo sedište podesivo po visini, deljiva zadnja sedišta na preklopavanje, dnevna svetla, 16" ukrasni poklopci točkova, 12-voltna utičnica...

VAŠ NA PUTU PO NEVEROVATNOJ CENI!

CITROËN C3 X 1.1i

998 €

CRÉATIVE TECHNOLOGIE

VITRO GROUP, OVLAŠĆENI UVOZNIK I DISTRIBUTER ZA SRBIJU I CRNU GORU, RADNIČKA 22, ADA, BEOGRAD, 011/35 38 555; NIŠ - 09. brigade 59, 018/20 22 08; JAGODINA - Slovenski put bb, 035/25 25 97; PODGORICA - Cijevna bb, 00 382 20/872 100

BEL CAR - Bulevar Vojvode Stepe bb, Novi Sad, 021/679 1004; A&C GROUP - Prislonica bb, Čačak, 032/485 401; AUTOSTIL-M - Arsenija Čarnojevića 16, Subotica, 024/571 111; AUTO AS - Jovana Mikića 42, Bačka Topola, 024/715 414; SANI GROUP - Loznički put bb, Šabac, 015/365 000; VLAJKOV PLUS - Miletićeva 80, Zrenjanin, 023/522 008; DELFIN LTD - Zona industriale p.n. Veternik, Priština, 038/550 556; COMPANY D.A.J.M.I. - Sutorina bb, Igalo, Crna Gora, 00 382 31/670 240

ОДБРАНА

Магазин Министарства одбране Србије

„Одбрана“ наставља традиције „Ратника“, првог војног листа у Србији, чији је први број изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19

Директор

Славољуб М. Марковић, потпуковник

Главни и одговорни уредник

мр Раденко Мутавић

Заменик главног уредника

Владимир Почуч, мајор

Уредници

Мира Шведић
Душан Глишић
Александар Петровић, поручник

Стални сарадници

Станислав Арсић, мр Себастиан Балаш,
Игор Васиљевић, Југослав Влаховић, мр Славиша Влацић,
Милосав Ц. Ђорђевић, Владица Крстић,
Александар Лијаковић, др Милан Мијалковски,
мр Зоран Миладиновић, Предраг Милићевић,
мр Миљан Милкић, Кршман Милошевић,
др Милан Милошевић, Никола Остојић, Никола Оташ,
Иштван Пољонац, Будимир М. Попадић, Влада Ристић

Дизајн и прелом

Енес Међедовић (ликовни уредник),
Станислава Струњаш, Бранко Сиљевски
(технички уредници)

Фотографија

Даримир Банда (уредник)
Горан Станковић и Јово Мамула (фоторепортери)

Језички редактор

Слађана Мирчевски

Коректор

Слађана Грба

Секретар редакције

Вера Бјеловук

Документација

Радован Поповић (фото-центар)

ТЕЛЕФОНИ

Директор 3241-258; 23-809
Главни и одговорни уредник 3241-257; 23-808
Секретар редакције 3201-809; 23-079
Прелом 3240-019; 23-583
Маркетинг 3241-026; 3201-765; 23-765
Претплата 3241-009; 3201-995; 23-995

ТЕЛЕФАКС 3241-363

АДРЕСА

11000 Београд, Браће Југовића 19

e-mail

odbrana@mod.gov.rs
redakcija@odbrana.mod.gov.rs

Internet

www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-49849-58 за МЦ „Одбрана“

Претплата

За припаднике МО и Војске Србије преко РЦ
месечно 160 динара.
За претплатнике преко Поштанске штедионице
месечно 180 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА“ АД, Београд,

Македонска 29
ОДБРАНА ISSN 1452-2160

Магазин излази сваког 1. и 15. у месецу

СНИМАО РАДОВАН ПОПОВИЋ

САДРЖАЈ

У ФОКУСУ

Министар одбране Драган Шутановац у Бриселу

**ЕВРОПСКА ПОЛИТИКА
БЕЗБЕДНОСТИ**

6

ДОГАЂАЈИ

Министар Шутановац у посети Норвешкој

**ПОДРШКА
РЕФОРМАМА У СРБИЈИ**

8

ИНТЕРВЈУ

Проф. др Тања Мишчевић, саветница министра одбране
за европске интеграције и међународну сарадњу

ПРОЦЕС КАО ЦИЉ

10

ДОГАЂАЈИ

Посета министра одбране Намибије

ОБНОВА САРАДЊЕ

14

Међународна конференција о женама у сектору
безбедности

**ЗНАЧАЈ РОДНЕ
РАВНОПРАВНОСТИ**

15

Специјални прилог

„Одбрана“ је члан
Европског удружења војних новинара

ЕВРОПА

Шефови дипломатије Европске уније одлучили су да Европској комисији проследе захтев Србије за чланство у ЕУ. Тиме је одблокиран захтев Србије за пуноправно чланство, али пуна сарадња са Хашким трибуналом остаје главни услов и мерило будућег напредовања Србије ка Европи.

Оваква одлука шефова дипломатије ЕУ ново је значајно померање на том дугом путу заочетом 2000. године, укључењем Савезне Републике Југославије у Процес стабилизације и придруживања, који је Европска унија направила за земље Западног Балкана како би их припремила за будуће чланство и ипак им помогла у процесу реформи.

Саговорница ОДБРАНЕ у овом броју, проф. др Тања Мишчевић, саветница министра одбране за европске интеграције и међународну сарадњу, најомине да овај процес има логику и ток који почиње Сторазумом о стабилизацији и придруживању, наставаља се преговорима за чланство и стицањем у чланство, а у основи процеса је реформа која мора да буде спроведена у самој држави. Суштински циљ је заправо да све што је нормалан живот у Европи постане и нормалан живот у Србији.

Очигито да велики број нерешених проблема одлаже чланство на дужи рок, који ипак зависи највише од Србије и њене спремноћи и брзине да се трансформише.

Тамо где смо некада били и без формалног чланства, сада се враћамо сторим и добро контролисаним корацима, где ће се прашити најпре сарадња са Хашким трибуналом, затим унутрашње реформе, а од кључног значаја биће и конструиран однос према регионалној сарадњи.

Подсетимо да је СФРЈ прва од социјалистичких земаља успоставила дипломатске односе са тадашњом Европском заједницом, 1961. године, а Сторазум о трговини и сарадњи потписала је 1980. године. Колика је то предност види се из податка да је следећа социјалистичка земља овакав споразум потписала тек 1989. године.

После свега, сада смо поново на прагу Европе, а формално смо закуцали на врата 22. децембра прошле године, када је председник Тадић предао кандидатуру за чланство. Од најновије одлуке о прослеђивању захтева за чланство процењује се да ће проћи још годину дана док Европска комисија изрази мишљење које би омогућило да евенуално крајем следеће буде донета одлука о стицању кандидата за Србију, што би омогућило почети формалних преговора за улазак у Европску унију.

У безбедносном смислу Србија је још ближа Европи јер су реформа сектора безбедности и законодавни оквир у тој области рађени према највишим европским стандардима. Опредељење је да се присуство председника Министарства одбране и Војске Србије у мировним операцијама појача и да се они, поред мисија под окриљем Уједињених нација, укључе и у оне које организује Европска унија.

Низ активности, као што су учешће у заједничким вежбама, резултати у остваривању споразума о сарадњи у области одбране и повећање присуства у Партинерству за мир потврђују да смо много ближи Заједничкој спољној и безбедносној политици, него у низу других области сарадње са Европском унијом. ■

Рагенко МУТАВЦИЋ

24

36

Посета начелника Генералштаба Руске Федерације

ТРАДИЦИОНАЛНО ПРИЈАТЕЉСТВО

16

ОДБРАНА

Трећа бригада Копнене војске

ТРИ ГОДИНЕ БОРБЕ ЗА КВАЛИТЕТ

20

Завршена симулациона командно-штабна вежба SEESIM 2010

ЗАЈЕДНИЧКИ ОДГОВОР НА РИЗИКЕ

24

СВЕТ

Мировна мисија Уједињених нација на Кипру

БОРБА ЗА ЦЕЛОВИТОСТ ОСТРВА

32

КУЛТУРА

Медија центар „Одбрана“ на 55. сајму књига у Београду

И КЊИГА РАСТЕ ОД КИШЕ

36

ФЕЉТОН

Тајна Добровољачке улице (3)

ПАКАО НА ЗЕМЉИ

40

ПАДОБРАНАЦ број 5

Европска политика БЕЗБЕДНОСТИ

Министар одбране Драган Шутановац предводио је делегацију Министарства одбране на округлом столу „Стање Европе – тешка питања за Европску унију”, а у Војном комитету ЕУ представио реформе из области одбране и исказао уверење да Србија има капацитете да се појави у тим мисијама, пре свега у медицинским, али и у другим тимовима

Министар одбране Србије Драган Шутановац изјавио је у Бриселу, 14. октобра, да Србија жели да приступи и безбедносној политици коју води Европска унија и да убудуће, поред мировних мисија Уједињених нација, учествује и у онима које организује ЕУ.

– То је пут на коме су све земље чланице *Партнерства за мир* и земље које желе да постану чланице ЕУ – изјавио је Шутановац у паузи округлог стола „Стање Европе – тешка питања за ЕУ”.

Шутановац је истакао да је то начин на који Србија може да оствари користи, не само у области одбране, него и за даље приближавање ЕУ. Он је, поводом округлог стола, оценио да чињеница да је из целог региона југоисточне Европе на тај скуп позвана само Србија и да је њен глас помно слушан, говори да постоји велико интересовање Европе.

– Ово је велика конференција на којој се разматрају проблеми, али и будућа решења у развијању Европе – рекао

Учешће у мисијама ЕУ

Министар Шутановац изјавио је другог дана посете Бриселу, после састанка са председавајућим Војног комитета Европске уније генералом Хаканом Сиреном, да је стекао утисак да се жељно очекује тренутак када ће Србија донети одлуку да се појави у мировним мисијама под окриљем ЕУ.

Шутановац је у изјави *ФоНеџу* истакао да је у Војном комитету ЕУ представио реформе из области одбране и исказао уверење да Србија има капацитете да се појави у тим мисијама, пре свега у медицинским, али и у другим тимовима.

Према његовој оцени, Србија може да адекватно одговори изазовима, ризицима и претњама по тим питањима, јер је за њих усвојила високе стандарде. Шутановац је пренео да је тема разговора у Бриселу било и Косово и истакао да су сви његови саговорници похвалили Србију што

је „коначно схватила време у коме живи и са ЕУ уобличила став који је путем резолуције усвојен у УН”.

– Наша је жеља веома јасна и нема никаквих примеса неодлучности: желимо што пре да започнемо дијалог са Приштином по питању решавања дневних проблема грађана који живе на Косову - нагласио је Шутановац.

За нас не постоји ни један разлог да се ти разговори одлажу, рекао је Шутановац, напомињући да су његови саговорници из ЕУ то схватили и обећали да ће учинити све што могу да што пре дође до тих разговора.

Говорећи о раду Војне канцеларије у Мисији Србије при НАТО-у, он је оценио да је њено комплетирање сада само техничко питање, јер је политичка одлука донета.

Очекује се да у првом кварталу следеће године Канцеларија буде комплетирана, да почне да учествује у раду Комитета НАТО и добија информације које су Србији до сада биле недоступне.

У разговору са председником Европског савета Херманом Ван Ромпујем

је Шутановац и додао да је делегација Србије саговорнице убедила да је једини прави пут Србије, без алтернативе, пут у Европску унију.

Шутановац је разговарао и са највишим представницима ЕУ, што је, како је истакао, изузетно значајно, будући да се истог дана у Бриселу одржавају важни састанци америчког државног секретара Хилари Клинтон о будућности региона у оквиру ЕУ. На тим састанцима Хилари Клинтон на неки начин, нагласио је Шутановац, заступа и интересе Србије, за што је могуће брже приближавање и улазак у ЕУ.

На маргинама тог скупа министар Шутановац се састао и са председником Европског савета Херманом Ван Ромпујем, једним бројем амбасадора европских земаља при НАТО-у, а у Европском парламенту разговарао је са члановима „Групе пријатељства са Србијом”. ■

ФоНеџу

Политичка мотивација хулиганства

Догађаји и дивљање хулигана у Београду и Ђенови интересовали су све представнике Европске уније са којима се у Бриселу састао министар одбране Србије Драган Шутановац, који је данас *ФоНеџу* изјавио да тај проблем превазилази друштвене токове и прелази у озбиљну политичку кампању.

Догађаји у Београду и Ђенови имају политичку мотивацију и њихови учесници су дали политичке изјаве, чиме су јасно ставили до знања да је њихова жеља да се Србија спречи на даљем европском путу, упозорио је Шутановац.

Он је убеђен да правосуђе и безбедносне структуре имају снаге и знања да коначно стану на пут том проблему и напоменуо да су саговорници из ЕУ нудили да пренесу искуства из својих земаља.

– Важно је да нико од њих није питао како је могуће да се тако нешто деси, јер су све земље у Европи, пре или касније, имале такве проблеме. Међутим, сви нас питају на који начин ћемо се обрачунати са тим проблемима – нагласио је Шутановац.

Подршка реформама

Министар одбране Србије Драган Шутановац изјавио је приликом посете Ослу да Норвешка подржава реформу одбране у Србији и да је спремна да развија цивилно-војну сарадњу и заједничко учешће у мировним мисијама

Сусрет са министром спољних послова

Министар одбране Србије Драган Шутановац и министар спољних послова Норвешке Јонас Гар Штере оценили су да је неопходно да што пре почну разговори Београда и Приштине да би се решавала дневна питања свих грађана на Косову.

– Норвешки званичници дају пуну подршку разговорима Београда и Приштине како би се што пре решавали проблеми који тиште све грађане на Косову – изјавио је Шутановац новинарима након састанка са шефом норвешке дипломатије и оценио да одлагање разговора само нагомилава проблеме.

Наводећи да је проблем Косова за Србију веома велико питање, Шутановац је рекао да су норвешки званичници поздравили доношење Резолуције о Косову, која је акламацијом усвојена у УН.

Шутановац је истакао да је Норвешка изузетно важан спољнополитички партнер Србије, не само због времена у коме је помагала демократске процесе и развој демократије у Србији, већ и због будућности у

у Србији

Норвешка и Србија имају изузетно добру сарадњу која је базирана на везама министарстава одбране две земље – рекао је министар Шутановац после разговора са норвешком министарком одбране Грете Фаремо и истакао да је та сарадња операционализована учешћем српског медицинског тима у норвешком мировном контингенту у Чаду.

Према речима министра Шутановца, Норвешка је посветила велику пажњу сарадњи са Србијом у одбрани, а две земље намеравају да унапреде сарадњу у војном здравству.

– Норвешка је међу највећим донаторима систему одбране Србије и помогла је велики број пројеката Министарства одбране у вредности већој од четири милиона евра – рекао је Шутановац и истакао да је Норвешка поклонила Србији и пољску болницу.

Шутановац и Фаремо разговарали су и о сарадњи у области војне индустрије и очувања извора енергије где Норвешка предњачи у свету.

Министар Шутановац је првог дана посете, 18. октобра, на градском гробљу у Ослу положио венац на спомен обележје 3.000 југословенских бораца који су током Другог светског рата страдали у нацистичким логорима.

Другог дана посете Шутановац је разговарао са председником норвешког парламента Марит Нубак о парламентарној сарадњи две земље и одржао предавање у норвешком Институту за међународна питања. ■

Беџа

Гар Штереом

којој жели да буде веома важан политички играч који би подржавао Србију.

Норвешки министар спољних послова је, према речима Шутановца, подржао даље европске интеграције Србије.

– У разговорима са министром спољних послова Норвешке добио сам потврду да Србија коначно треба да буде чланица ЕУ, али да мора да реши питање Хашког трибунала, које је важно за све европске земље, а не само за Холандију – истакао је Шутановац.

Разматрано је и питање стратешке сарадње две земље и могућности за заједничко ангажовање капацитета са којима би могле да наступају на трећим тржиштима и на трећим просторима, где је то неопходно. Шутановац и Гар Штере су разговарали и о стратешком приступу заједничког ангажовања у мировним мисијама.

– Србија има капацитет када је у питању војно здравство. То нема велики број земаља у свету и Норвешка је заинтересована да те капацитете стави у функцију заједничке сарадње у будућности – казао је Шутановац и навео да има могућности за школовање норвешких кадета на Војној академији у Србији.

Билатералне одбрамбене консултације Србије и САД

У Колумбусу (Охајо) у Сједињеним Америчким Државама одржане су, треће по реду, билатералне одбрамбене консултације Србије и САД. Петочлану делегацију Министарства одбране предводио је државни секретар др Зоран Јефтић, док је америчку делегацију предводио Џозеф Мекмилан, први помоћник секретара одбране САД за међународне безбедносне послове.

Тежиште одбрамбених консултација била је анализа текста „Стратегијски преглед одбране“, коју је група америчких експерата урадила након истраживања у априлу 2010. године. Анализиране су реализоване активности у оквиру најразвијенијих програма сарадње као што су Програм државног партнерства, Програм IMET и програми FMF/FMS.

Посебан печат одбрамбеним консултацијама дала је анализа могућности и обостране подршке развоју цивилно-цивилне сарадње у оквиру Програма државног партнерства.

Као резултат билатералних одбрамбених консултација произашле су дефинисане и усаглашене области сарадње у области одбране.

Делегација Министарства одбране Србије имала је прилику и да обиђе камп Националне гарде Охајо у Равени, где се реализују бројни облици практичне обуке до нивоа бригаде. У кампу су бројна уређена стрелишта, полигони за обуку и симулациони центри урађени по америчким стандардима.

Представници Националне гарде Охајо изразили су спремност да се конкретније ангажују на помоћи у изради и реализацији пројекта изградње сличних капацитета у бази „Југ“. ■

Проф. др Тања Мишчевић, саветница министра одбране за европске интеграције и међународну сарадњу

Процес као циљ

Снимко Зоран МИЛОВАНОВИЋ

Када говоримо о безбедносним аспектима европске интеграције, треба нагласити да иако је основа повезивања држава Европе био економски интерес, од самог почетка, заправо, аспект безбедности је био суштински важан. Највећи сукоби у Европи кроз историју везани су за граничне спорове између Француске и Немачке, око Алзаса и Лорена, области које су прелазиле из руке у руку. Оне су богате рудницима угља који је основна сировина за тешку индустрију и производњу наоружања. Међутим, након Другог светског рата, схватило се да економски интереси треба да се изместе на наднационални ниво и да се заједничким институцијама, које су заједничка творевина, ти интереси контролишу. То је основа економског напретка, али и безбедносне интеграције, јер се након овакве одлуке, рат не може замислити међу европским државама.

Волела бих да живимо у Србији која ће бити нормално развијена држава 21. века, а мање је важно да ли ће она у том тренутку бити чланица Европске уније, каже на почетку разговора проф. др Тања Мишчевић, саветница министра одбране за европске интеграције и међународну сарадњу.

Она подсећа да се Савезна Република Југославија укључила 2000. године у Процес стабилизације и придруживања, који је Европска унија направила за земље Западног Балкана како би их припремила за будуће чланство и тако им помогла у процесу реформи. Тај процес има логику и ток који почиње *Сћоразумом о сћтабилизацији и сћпридруживању*, наставља се преговорима за чланство и ступањем у чланство, а у основи процеса је реформа која мора да буде спроведена у самој држави.

Наша саговорница истиче да ако питате било ког грађанина добили бисте одговор да није задовољан брзином европских интеграција, као ни брзином промена и видљивошћу шта тај процес доноси појединцу као делу друштва.

□ *Зашто ћишћамо да ли уоћишће довољно разумемо шћћа процес европске инћтеграције доноси?*

– Велики проблем је заправо неразумевање шта тај процес доноси, да ли је то само ступање у чланство у Европској унији и да ли сад сви треба да се окрену том циљу или је циљ да се трансформишемо, да све што је нормалан живот у Европи постане и нормалан живот у Србији и да као такви постанемо чланица Европске уније. Јако ме радује када чујем да ми желимо да постанемо чланица ЕУ, али са пуним капацитетом и да до тада, владавина права, стабилне

институције, економија, конкурентност, а не монополи, буду начин на који живимо. Доста смо ствари променили од 2000. године, али нисмо одмакли онолико колико смо хтели.

□ *Каква је природа односа Србије са Европском унијом пре 2000. године?*

– Бивша СФРЈ је прва држава из корпуса социјалистичких земаља која је још 1961. године успоставила дипломатске односе са тадашњом Европском заједницом, а то је било исте године када је почео са радом Покрет несврстаних. Врхунац добрих односа било је закључивање *Сјоразума о трговини и сарадњи* из 1980. године, а први такав споразум следећа социјалистичка земља потписала је тек 1989. године. Током осамдесетих година пољопривредни произвођачи, али и индустрија са ових простора имали су бројне користи од *Сјоразума*, јер је извоз меса, пољопривредних алатки, руда и текстила у Европску унију значајно порастао.

Након тога, деведесетих година долази до наглог пада, када ми тонемо у тим односима, да би се 1999. године они потпуно прекинули. У међувремену, државе које су биле далеко иза нас, постале су чланице ЕУ. Стога, не треба да чуди што су Бугарска и Румунија у чланству ЕУ, а Србија још није, јер је две деценије дисконтинуитета направило велики проблем.

□ *Које су предности које би Србија имала као чланица ЕУ у економском погледу?*

– Економски интерес држава које су је створиле је основни разлог постојања ЕУ овакве каква јесте, а то је уједно и у основи интереса држава које желе да постану њене чланице. У питању је пола милијарде становника, огромно тржиште у коме свака роба која је доброг квалитета може да нађе свог купца. Као и у свакој трговини ништа није загарантовано, али постоји потенцијал за развој оне робе која може да се извози, која је квалитетна и одговара стандардима.

Треба добро размислити шта све можемо да извозимо. Србија у највећем обиму извози пољопривредне производе, па су квалитет наше хране и исправност тих производа већ препознати на тржишту ЕУ. Веома је скупо, међутим, обезбедити тај квалитет, јер је то пут контроле робе од њиве до трпезе. Имамо услове да се наметнемо у области органске производње, али исто тако и у области нових технологија, као што је, на пример, „ПВЦ технологија“ или производња керамичких плочица. Ови производи имају купце на тржишту Европске уније јер су произвођачи упознали технологију и пласирају производ који одговара европским стандардима.

Ово су примери економске користи која се може остварити, и не само од чланства, већ и од приближавања ЕУ чак и у овој фази. У каснијим фазама, када вас приближавања

ЕУ тера да уводите све више стандарда, та се могућност само повећава, а то од нас захтева пуно рада.

□ *С обзиром на промене околности у савременом свету, које за последицу имају нове ризике и претње, ствара се нови контекст безбедности. Какво је место Европске уније у безбедном погледу када је реч о целини света?*

– Током година Европска унија је схватила да се националне војске не могу интегрисати и да одбрана није на исти начин интегрисана као економија. Али су, такође, схватили да због изазова и претњи који се мењају у глобализованом свету пуном међузависности имају заједнички одговор, што је поставило темеље Заједничкој спољној и безбедносној политици почетком деведесетих година и она се до данашњих дана усавршава. Европска унија данас жели да има свој јединствени глас у вези са различитим питањима. У великом броју случајева она то и успева, као што је резолуција у вези са статусом Косова и Метохије која је усвојена недавно, а коју су предложили Србија и ЕУ. Она је пример

успеха Заједничке спољне и безбедносне политике. Један глас држава које немају исти став по питању Косова и Метохије је постигнут, јер је то захтевала спољна и безбедносна политика ЕУ. Међутим, исто тако је било и примера када се нису договорили, као што је случај Ирака.

Поставља се питање зашто ЕУ инсистира да има један глас у међународним односима, посебно у одговору на безбедносне изазове? Зато што ти изазови нису локалног карактера и нису више нужно традиционални, на какве смо навикли. То су изазови прекограничног крими-

нала, тероризма, еколошких катастрофа, као и ванредних ситуација, односно питања која угрожавају живот обичног човека. На тај начин ЕУ мора унутар себе, затим у сарадњи са НАТО, а и са Уједињеним нацијама као средиштем за усклађивањем свих активности у одржању мира, да покаже став Европе.

□ *У каквом би се контексту проблем Косова и Метохије могао остварити у политичком и безбедном смислу на путу Србије у ЕУ?*

– Од почетка интеграције јављало се то питање и тај процес је текао паралелно, а повремено је долазило и до њихових спајања, као што је моменат који је иза нас пре усвајања Резолуције. Треба непрестано наглашавати да нема условљавања признавања Косова и Метохије да би се напредовало у европским интеграцијама, јер ЕУ нема јединствен став о независности јужне српске покрајине. Већи број држава чланица ЕУ признаје независност ове територије, али има неколико држава које то не признају, па стога ЕУ не може имати јединствен став којим би натерала другу страну да то уради. Али политички, то ће бити значајно пи-

тање кроз различите фазе. Ово питање није нерешиво, то је ствар разговора и седања за исти преговарачки сто о чему се ових дана прича, да би се најпре техничке ствари решиле и да око тих питања постигнемо сагласност. Обема странама је важно да она буду решена, јер је битно како би грађани нормално живели.

□ *Како треба разликовати појмове евројске и евроатлантске интеграције?*

– Када је реч о европским интеграцијама мисли се на развој ЕУ до изгледа каква је она данас, али овај појам се односи и на државе које желе да постану чланице ЕУ и обухвата све процесе на испуњавању услова и реформе које воде до чланства, а подразумева се и економија и политика и постављање техничких стандарда и укључивање у Заједничку спољну и безбедносну политику. Европске интеграције имају своју безбедносну компоненту.

Појам евроатлантске интеграције подразумева укључивање у процес припрема и укључивање у чланство НАТО, а тај концепт је шири од европског, јер обухвата и државе Северне Америке. Интересантно је напоменути да процес постизања чланства у НАТО кроз *Партнерство за мир* и кроз припреме за евентуално чланство држава које се за то определе, мање-више личи на процес учлањивања у ЕУ у политичком и економском смислу, а у безбедносном се разликују. Чланство у овим организацијама могу постићи државе које имају стабилне демократске институције, владавину права, поштују људска права које гарантује посебну заштиту мањинским групама, као и испуњавају међународне обавезе, а економија и привреда су засноване на тржишту и конкурентности.

Тај европски део овде је садржан кроз европске вредности које су валидне за обе организације.

□ *У односу на проглашену неутралност Србије, каква би био њен положај у оквиру заједничке евројске безбедносне политике?*

– У Европи неутралност има различите облике, па тако постоји трајна неутралност која је гарантована међународним споразумима. Неке од држава чланица ЕУ су трајно неутралне, али и као такве учествују у Заједничкој спољној и безбедносној политици ЕУ. Неутралност не ограничава укључивање у безбедносне изазове, нема ни капацитет да је ограничи, јер су изазови безбедности та-

кви да не можете у потпуности бити искључени из безбедносних интеграција.

Тешко да нека држава може себи да приушти да остане усамљено, потпуно изоловано острво, посебно у услови-ма глобализације. Тако и у нашем случају – можемо да користимо инструменте који су нам доступни, а то су *Партнерство за мир*, које није спорно и које би могло у потпуности да се искористи. Циљ Министарства одбране је да се појачају могућности коришћења *Партнерства за мир* које ми до сада још нисмо искористили.

Други правац је укључивање у спољну и безбедносну политику ЕУ у питањима као што су учешће у мировним мисијама које ЕУ организује. Стога, неутралност је у реду као правац, али не „слепа“ неутралност из разлога што она у

глобализованом свету не може да опстане.

□ *У контексту појачавања интегративних процеса, колика је међузависност заједничке евројске спољне политике и даљих реформи система одбране?*

– Важно је имати на уму да Заједничка спољна и безбедносна политика није на исти начин постављена у ЕУ као што је то интеграција у области безбедности. Не постоји надређеност институција ЕУ над државама чланицама јер оне то не желе. Али свакако има стандарда које захтевају и које се стављају у оквир политичких критеријума, као што је демократска и цивил-

на контрола војске, транспарентност рада структура безбедности министарстава „силе“ кроз представљање њиховог рада јавности, што је тековина демократских друштава. У том смислу, питања безбедности и јаким стандарда постају питања која долазе при крају, пред постизање чланства у ЕУ.

Међутим, у Србији се догодило окретање процеса, јер реформа сектора безбедности рађена је према узорима на европске стандарде у овој области. Тако да имамо потпуно заокружен правни оквир, какав и треба да има земља чланица ЕУ, па у том погледу Србија много боље стоји од појединих чланица ЕУ. Од почетка спровођења реформи прихваћени су стандарди који ће ионако доћи на ред у каснијем периоду. Иако то није кључна тема у овом моменту за односе Србије и ЕУ, у том сектору је реформа отишла најдаље, што је добра ствар. Основа сваког доброг развоја и инвестиција лежи у безбедности.

□ *С обзиром да постоје разне дилеме и да је тешко давати процене, да ли од Вас можемо чути када ћемо ући у ЕУ?*

– Од мене никада нећете чути такву процену, јер се увек водим праћењем искустава других држава, уз прихватање и одбацавање појединих елемената. У том сегменту

У решавању проблема Косова и Метохије, кроз постизање договора и налажење решења на мањим спорним стварима сличне се кредибилитет у преговорима, па се у неком наредном моменту могу доћи и нека изузетно тешка питања.

не постоји репер који ће вам тачно рећи колико година је потребно једној држави да постане део те заједнице.

Осврнимо се на пример Чешке Републике, којој је било потребно укупно 14 година да добије чланство у ЕУ. Хрватској ће, ако се прогнозе покажу као тачне, бити потребно 12 година. Имате случај Турске, која је још 1963. године закључила Споразум о придруживању и још није познато да ли ће постати део ЕУ, као и Грчка која је две године пре Турске парафирала исти споразум, а тек 1981. године је постала чланица ЕУ.

На основу ових примера може се закључити да је јако тешко наћи рок и одредити дужину трајања процеса, јер је он и технички али и политички. Чланство у ЕУ је коначна оцена да је држава у највећој мери завршила процес реформи. Али без процеса нема успеха, јер се једна земља у том случају не може снаћи у европском окружењу ако сама нема такве стандарде. Због лоших искустава које је током година ЕУ сакупила на претходним проширењима, праћење тока реформи наше земље биће много интензивније.

□ *Како оцењујете војну сарадњу наше земље са другим државама и организацијама, која је много шира од односа са Европом?*

– Сматрам да је то мудра политика, јер се не можете увек ослањати само на једног партнера. Србија има широку, обухватну, дубоку, конкретну и ефикасну међународну војну сарадњу, а занимљив је податак да у овом тренутку највећи извоз бележи у војној индустрији, у вредности скоро милијарду долара, што је изузетна сума у условима економске кризе.

Пред тога, важна је и мрежа билатералних споразума које је Министарство одбране успоставило. Како је министар Шутановац недавно изјавио, од Анкаре до Беча, осим са Албанијом, са свим земљама из ширег региона потписани су споразуми о сарадњи у области одбране. Овај податак је изузетно важан за питање сигурности, посебно у погледу сигурности за инвестиције, транспорт и транзит преко наших простора.

Посебно добра сарадња остварена је са земљама региона коме припадамо.

Даље, успостављени су изузетно добри односи са Кином, Ираком, Либијом... Посебно бих нагласила значај успостављене билатералне војне сарадње са Сједињеним Америчким Државама, реализацијом Државног партнерства и изванредном сарадњом са Националном гардом Охаја.

□ *Који су аспекти нашег учешћа у мировним мисијама важни за спољнополитички кредибилитет Србије?*

– У овим мисијама кредибилитета, како се још називају, још је бивша СФРЈ имала традицију учешћа, а Србија се

Неутралност не ограничава укључивање у безбедносне изазове, нема ни капацитет да је ограничи, јер су изазови безбедности такви да не можете у потпуности бити искључени из безбедносних интеграција.

Ми се можемо наметнути тиме што ћемо показати да је регион који је пре 15 година био захваћен ратним и грађанским сукобима, уздрман хиперинфлацијом и економским колапсом, данас успео да учини оно што је и Европа урадила – да се изгради у економском смислу и постигне гарант стабилности.

вратила у ове мисије слањем мировњака у Чад, Обалу Слоноваче, Либерију, Конго, Либан и сада на Кипар.

Мисија Уједињених нација на Кипру, у коју су упућени српски мировњаци, интересантна је јер Србија учествује у мисији у једној земљи чланици Европске уније!

Поред ових УН мисија, Србија ће ускоро имати своје место у мисијама Европске уније. У току је преговарање о оквирном споразуму који треба до краја године да буде потписан о упућивању наших официра, лицајаца и медицинског особља

у те мисије. Оне су веома значајне за припаднике Војске Србије и Министарства одбране, јер стичу искуства са терена и унапређују своје способности и интероперабилности. Сматрам да о политичким аспектима ових мисија не треба посебно говорити, јер је свима јасно да је реч о партнерству и операционализацији партнерских односа, које се изузетно цени.

□ *Како видите регионалну сарадњу на подручју Западних Балкана и место Србије у том процесу?*

– Иако имамо перцепцију да смо велики и важни, ми смо заправо мали регион. Да ли је срећна или несрећна околност то што нисмо више у жижи светске јавности? У том случају, ми се можемо наметнути тиме што ћемо показати да је регион који је пре 15 година био захваћен ратним и грађанским сукобима, уздрман хиперинфлацијом и економским колапсом, данас успео да учини оно што је и Европа урадила – да се изгради у економском смислу и постане гарант стабилности. Регион у коме се налазимо је врло осетљив, то је стратешка рута и транзитно подручје и увек је тако било. Има дакле доста проблема, али сматрам да кроз разговоре они могу да буду превазиђени.

□ *Познајте су аспекти односа ЕУ и Србије у аспектима „меке моћи”. Шта можемо да очекујемо од ове организације у погледу „тврде моћи”?*

– Европска унија се ослања само на своју „меку моћ”. Али смо недавно имали прилику да чујемо министара иностраних послова Немачке Гида Вестервелеа који говори, први пут после десетина година, да ЕУ не може више своју кредибилност, тај један глас, да темељи на „мекој моћи”, односно на снази економије, условљавања, финансијске и техничке помоћи. Он је тад нагласио да се мора почети да размишља о креирању европске армије.

Ова тема, међутим није наишла на одзив и реакцију званичника у Европи, што нам говори да још увек није време да се о томе разговара, и да ће ЕУ наставити још дуго да почива на комбиновању „меке” и „тврде” моћи, поготово када је у питању слање трупа у мировне мисије. ■

Раденко МУТАВЦИЋ
Биљана МИЉИЋ

Обнова сарадње

Интересовање које је показано односи се на области војног здравства, где Србија има капацитете да понуди школовање и евентуално изградњу болнице у Намибији, затим за обуку пилота, инжењерство и сарадњу у одбрамбеној индустрији, као и размену искуства из учешћа у мировним мисијама

Снимио Ј. МАМИЉА

У оквиру прве посете Србији званичника Републике Намибије, министар Драган Шутановац састао се 25. октобра са министром одбране Чарлсом Диксоном Филипом Намолом у Дому Гарде у Топчидеру.

Потписивање *Споразума о сарадњи у области одбране* први је уговор потписан између две државе, а министар Шутановац је изразио задовољство што се сарадња наставља управо у оној области где је била најразвијенија осамдесетих година, у време борбе Намибије за независност. Тада се један број припадника ослободилачког покрета Свапо обучавао у Југославији.

– Ова посета отвориће нову еру сарадње, а *Споразум* је почетак реализације планова са којима је министар Намолом дошао у Београд. Интересовање које је показано односи се на области војног здравства где Србија има капацитете да понуди како школовање тако и евентуално изградњу болнице у Намибији, затим за обуку пилота, инжењерство и сарадњу у одбрамбеној индустрији, где има могућности за заједничко инвестирање у развој и наступ на трећим тржиштима – рекао је Шутановац и додао да је намибијском министру понудио и могућности школовања на војним академијама и усавршавање официра на командноштабном и генералштабном нивоу.

Шутановац је рекао да у овој делегацији Намибије има официра који су раније били овде на обуци и усавршавању и који говоре српски језик, у шта су се новинари уверили из једног обраћања на српском члана делегације Намибије.

– Данас смо потписали *Споразум о сарадњи у области одбране* између наших земаља – рекао је министар одбране Републике Намибије Чарлс Диксон Филип Намола, подсећајући да је прошло доста времена од последње званичне посете и школовања официра у Србији, које је

Мировне мисије

У даљој сарадњи са Намибијом министар Шутановац је посебно истакао могућности размене искустава у мировним операцијама, где Намибија, са око 10.000 припадника професионалне војске, има запажено учешће.

Важна област сарадње је и размена информација о безбедности на простору афричких земаља где се одлази у мировне мисије, као што је Судан.

допринело процесу демократизације Намибије.

Министар Намолом је рекао да је посета наставак те сарадње, овог пута као независне Републике Намибије, наглашавајући спремност за сарадњу са земљама које имају више искуства.

Одговарајући на питања новинара о прослеђивању кандидатуре Србије за чланство у Европској унији министар Шутановац је истакао да је европски пут Србије незауоставив „и у наредном периоду у Европу ћемо ићи много брже и снажније“.

Министар Намола је, одговарајући на новинарска питања, нагласио да ће сарадња бити остварена у области наменске индустрије и додао да је Намибија, током борби за независност, користила опрему и наоружање српске производње којом су били задовољни.

– Србији можемо да пренесемо искуства у области мировних операција у којима Намибија учествује са великим бројем војника – истакао је министар Намола.

Током посете Србији делегација Намибије посетила је *Југоимпори* – СДПР и Војнотехнички институт. ■

Биљана МИЉИЋ

Жене у сектору безбедности

Значај родне равноправности

Међународна конференција „Жене у сектору безбедности – Резолуција Савета безбедности УН 1325” одржана је 14. и 15. октобра у Дому Гарде у Топчидеру у организацији Института за стратегијска истраживања Министарства одбране и уз подршку Министарства одбране Краљевине Норвешке

На отварању конференције говорили су начелник Управе за стратегијско планирање генерал-мајор др Божидар Форца, заступник директора Института за стратегијска истраживања Министарства одбране др Јованка Шарановић и амбасадор Краљевине Норвешке у Београду Нилс Рагнар Камсваг.

На конференцији су учествовали представници владиног и невладиног сектора, академске јавности и представници међународних организација и институција. Скуп је наставак рада Министарства одбране на изради Националног акционог плана (НАП) за имплементацију Резолуције Савета безбедности УН 1325 „Жене, мир, безбедност”.

Резолуција СБ УН 1325, која је усвојена 31. октобра 2000. године, једна је од најважнијих резолуција Уједињених нација у области мира и безбедносне политике, у којој су наглашене последице утицаја конфликта на жене и девојке и њихов значај у изградњи мира и постконфликтном опоравку земље.

– Прихватајући концепт родне равноправности као једно од стратешких опредељења, Војска Србије се обавезала да, у складу са својим могућностима, тежи достизању највиших стандарда у тој области, уважавајући стечена искуства, специфичности наслеђеног стања и испољене трендове у земљама које јој у том погледу могу да служе као пример који је вредно и могуће следити – истакла је др Шарановић говорећи на отварању конференције.

Осим тога, како је навела др Шарановић, први пут у историји српске војске почело је школовање девојака на Војној академији, што је истовремено допринело информисаности и мотивисаности девојака за тај вид школовања, али и пријему жена у професионалну војну службу.

Амбасадор Краљевине Норвешке у Србији, Нилс Рагнар Камсваг је указујући на важност положаја жена у сектору безбедности, истакао да је одговорност за усвајање и примену тог документа на свакој држави појединачно. Он је, изражавајући подршку иницијативи Србије за усвајање те резолуције, нагласио да је мало држава у свету у потпуности применило ову резолуцију и да њено усвајање не треба да остане само слово на папиру, већ да треба радити на њеној практичној примени.

Национални акциони план

Начелник Управе за стратегијско планирање генерал-мајор др Божидар Форца, шеф Радне групе Министарства одбране за израду Националног акционог плана, нагласио да је овај скуп део низа активности у вези са применом Резолуције 1325 у Србији, које крајем године улазе у завршну фазу.

Активности у вези са израдом нацрта акционог плана су завршене, додао је генерал Форца, а следећи корак је разматрање тог документа у Влади Србије.

Првог дана међународног скупа разматране су теме које се односе на достигнућа и ограничења жена у сектору безбедности десет година након усвајања Резолуције 1325.

Размена искустава и предлози о побољшању регионалне сарадње у области безбедности и родне равноправности била је тема другог дана конференције. ■

Б. МИЉИЋ

Рад Регионалног центра у Новом Саду

Државни секретар Игор Јовичић и начелник Управе за обавезе одбране пуковник Драгослав Лацковић боравили су у радној посети Регионалном центру Министарства одбране Нови Сад и разговарали са припадницима Центра, начелницима центара локалне самоуправе, представницима Одсека за одбрамбене припреме у Влади АП Војводине и Војнодисциплинског суда.

Начелник Регионалног центра пуковник Радован Мрвић упознао је државног секретара са условима рада и тежишним задацима центра који са дванаест центара локалне самоуправе размештених у Новом Саду територијално покрива простор АП Војводине.

– Иако смо у свакодневной координацији, данас смо на лицу места сагледали све послове и проблеме који прате рад Регионалног и локалних центара Министарства одбране. Првенствено смо људе у овим срединама упознали са оним што их очекује током пројекта израде планова одбране, са обавезама из Закона о одбрани, са војном, радном и материјалном обавезом, те свим пословима везаним уз активну и пасивну резерву – рекао је Јовичић после посете. ■

Б. М. П.

Буџетско планирање

На почетку дводневног састанка експерата из Србије и Норвешке на тему финансирања и буџета у министарствима одбране, помоћник министра за буџет и финансије Србислав Цвејић поздравио је трочлану делегацију из Краљевине Норвешке и информисао их о досадашњим резултатима и трансформацији финансијске службе у Министарству одбране.

У норвешкој делегацији били су заменик начелника одељења Министарства одбране Мортен Рогнмо, командант Кристијан Крокас и саветник Хана Хансон.

Састанку су присуствовали припадници Министарства одбране и Војске Србије који се баве финансирањем и буџетом. ■

Традиционално пријатељство

Поздрављајући госте из Русије, генерал-потпуковник Милоје Милетић, начелник Генералштаба ВС, оценио је да у последњих неколико година војни односи између Русије и Србије нису пратили развој односа у осталим областима и изразио очекивање да ће посета генерала Макарова дати нови тон војној сарадњи између двеју земаља и допринети њиховом чвршћем повезивању

Снимио Ј. МАМУЛА

Начелник ГШ ВС генерал-потпуковник Милоје Милетић састао се 19. октобра у Генералштабу Војске Србије са начелником Генералштаба Оружаних снага Руске Федерације генералом армије Николајем Макаровим.

– Са Русијом, као једним од наших стратешких партнера имамо традиционално пријатељске односе и опредељење смо за даљи развој свестране сарадње – истакао је генерал Милетић поздрављајући госте из Русије.

– Интерес за унапређивање билатералне војне сарадње видимо, пре свега, у традиционалном пријатељству наших народа које је потврђено током историје. Осим тога, чињеница је да Војска Србије располаже борбеним системима и средствима ратне технике, пре свега у Ваздухопловству и противваздухопловној одбрани, али и оклопним јединицама који су пореклом из Русије – нагласио је генерал Милетић. Он је рекао да потреба за ремонтом, одржавањем и модернизацијом тих средстава упућује на сарадњу са Руском Федерацијом.

Према речима генерала Милетића, правци будуће сарадње усмерени су на унапређење односа у области обуке и школовања наших официра, првенствено на командно-штабном и генералштабном нивоу усавршавања. Поред тога, Војска Србије заинтересована је за обуку старешина на

диверзантским, обавештајно-извиђачким и курсевима за поступање у ванредним ситуацијама, за које Руска Федерација има разрађен систем усавршавања.

Простора за сарадњу, како је рекао начелник Генералштаба Војске Србије, има и у заједничкој обуци тимова специјалних јединица у области против терористичких, обавештајно-извиђачких и падобранских специјалности, али и у размени официра на војним вежбама, као и у широком спектру војноекономске сарадње и војног здравства.

– Народи Русије и Србије негују дубоке историјске везе, нарочито у политичким, културним и научним односима – истакао је генерал Макаров додајући да је последњу деценију обележила пауза у војним односима између Србије и Русије што се мора што пре надокнадити. Ову ситуацију илуструје то што је протекло скоро десет година од претходне посете руског начелника Генералштаба.

Ниво војнотехничке сарадње, према речима генерала Макарова, недовољно је развијен и треба га унапредити. Заједничко решавање постојећих проблема допринеће развијању односа и у војној сфери, што је и повод ове посете, навео је Макаров.

Делегација Генералштаба Руске Федерације обишла је и Специјалну бригаду Војске Србије. ■

Биљана МИЉИЋ

Полагање венаца
ослободиоцима
Београда 1944. године

Част херојству

Министар одбране Драган Шутановац, начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Милоје Милетић и начелник Генералштаба Оружаних снага Руске Федерације, генерал армије Николај Макаров, 20. октобра су поводом обележавања Дана ослобођења Београда у Другом светском рату положили венце на Споменик ослободиоцима Београда и Споменик црвеноармејцу.

Министар одбране Драган Шутановац том приликом у књизи утисака записао је: *Велика слава и част свим ослободиоцима Београда.*

– Припадници Војске Србије поносни су на своје славне претке, ослободиоце Београда у Другом светском рату и следе њихов пример. Живела Србија – забележио је генерал Милоје Милетић.

Начелник Генералштаба Оружаних снага Русије гене-

рал Николај Макаров у књизи утисака написао је: *Вечно ђамћење југословенским и совјетским војницима ђалим за ослобођење Београда.*

Ослободиоцима Београда у Другом светском рату пошту су одале и делегације Народне скупштине Републике Србије, града Београда, СУБНОР-а, амбасада Руске Федерације, Украјине, Белорусије и Азербејџана. ■

Н. ДРАЖОВИЋ

Сусрет министра Шутановца и генерала Макарова

Министар одбране Драган Шутановац састао се са начелником Генералштаба Оружаних снага Руске Федерације генералом армије Николајем Макаровим у Великој ратној сали старог Генералштаба.

У разговору је било речи о унапређењу сарадње, за шта постоје, како је наглашено, обострани интерес и више-струке могућности, посебно у заједничкој обуци и вежбама, областима војног школства и здравства и војноекономске сарадње. ■

Снимио Р. ПОПОВИЋ

Модерно образовање

СНИМИО Ј. МАМУЛА

Из године у годину расте број кандидата за упис у Војну академију, а конкуренција је све оштрија, што илуструју подаци да се ове године на конкурс јавио 371 кандидат са одличним и 576 кандидата са врло добрим успехом у средњој школи, истакао је министар Шутановац у обраћању најмлађим кадетима и кадеткињама

Уводно предавање министра Шутановца означава почетак школовања на основним академским студијама на Војној академији, а ове године уписана је 135. класа кадета и кадеткињама. Њима је, на предавању 27. октобра у Великој сали Вој-

не академије, министар одбране предочио најзначајније резултате Министарства одбране у протеклом периоду.

Честитајући на избору будућег позива и успеху на овогодишњем конкурс, министар Шутановац истакао је да је од 1.259 кандидата систем одабрао 244 најбољих, међу којима и 56 девојака. Он је подсетио да се из године у годину број кандидата повећавао, а конкуренција је све оштрија, што илуструју подаци да се ове године на конкурс јавио 371 кандидат са одличним и 576 кандидата са врло добрим успехом у средњој школи. За најмлађу класу то представља обавезу да оправда поверење које јој је указано, подвукао је министар.

– Повећање интересовања за Војну академију значи повећање поверења у Војску Србије – рекао је министар Шутановац.

Министар је излагање почео оценом да је у претходном периоду систем одбране трпео због финансијске кризе која је, према његовим речима, смањила војни буџет, али без обзира на то позитивни резултати су очигледни. Основни показатељи тог тренда, како је навео Шутановац, јесу раст поверења у Војску и повећано интересовање за школовање у систему војног образовања, жи-

Најбољима је најбоље

Реформом војног школства, према речима министра одбране, омогућено је да се кадети школују по савременим стандардима, а студијски програми су прилагођени савременим захтевима високог образовања и усклађени са *Болоњском декларацијом*. Поред дипломе Војне академије кадети стичу и диплому која је призната и у структурама изван система одбране.

Када је реч о стандарду кадета, обезбеђени су повољнији услови за рад, пуштена је у рад савремена рачунарска мрежа, а повећана су и новчана примања кадета у односу на претходне године.

– Најбољима је најбоље – поручио је министар кадетима и кадеткињама, наглашавајући да ће се чинити све да услови за рад и живот на академији буду бољи, а да је на њима да извршавају обавезе и остваре што бољи успех.

ва међународна активност и процес професионализације.

Према речима министра Шутановца, успостављен је снажан дијалог међу представницима система одбране свих земаља „од Анкаре до Беча“, са заједничким циљем одржавања регионалне безбедности и стабилности. Он се осврнуо на важност интеграционих процеса у контексту превенције организованог криминала и асиметричних претњи којима је изложен и наш простор. Шутановац је подсетио да ће значајан сегмент будућег ангажовања Војске бити у мултинационалним операцијама, што ће, како је оценио, користити Србији у одбрани њених државних интереса. Најновија мисија у коју су недавно упућени наши мировњаци је мировна мисија на Кипру (UNFICYP).

Министар одбране је рекао да су учињени значајни помаци у формирању квалитетно постављене пирамиде старешинског кадра у Војсци Србије. Кадетима је поручио да од првог дана напредовање у каријери зависи од постигнутог успеха и личног залагања, додајући да се на том путу они такмиче са својим, али и са осталим генерацијама.

Приоритети у наредном периоду су, како је нагласио министар Шутановац, завршетак процеса професионализације, модернизација и опремање, заједничка обука и веће учешће у мировним мисијама ЕУ и УН. Осим тога, активније учешће у Програму *Партнерства за мир*, јачање регионалне сарадње, интензивирање билатералне војне сарадње, нарочито у војноекономској области, те школовање и специјализација припадника МО и ВС у иностранству биће у фокусу рада система одбране.

Кадети и кадеткиње су, након предавања, имали прилику да постављају питања министру одбране везана за актуелне проблеме и основне правце државне политике који се тичу система одбране. ■

Д. ГЛИШИЋ
Б. МИЉИЋ

Државни секретар Игор Јовичић у посети САД

Државни секретар Игор Јовичић боравио је у Сједињеним Америчким Државама од 12. до 17. октобра. Посета је реализована у циљу стицања сазнања и размене искустава о организацији свештеничке службе у Војсци, унапређења билатералне војне сарадње и развоја укупних односа Републике Србије и Сједињених Америчких Држава.

Државни секретар Јовичић сусрео се са командантом Националне гарде Охајо генералом Грегори Вејтом, главним свештеником Бироа Националне гарде генерал-мајором Џоном Елингтоном Јуниором и замеником главног правника Министарства одбране Чаком Аленом. Реализовани су и сусрети са главним свештеницима Бироа Националне гарде и Команде копнене војске. ■

Парламентарци НАТО-а и Скупштине Србије у бази „Југ“

Чланови Пододбора за демократско управљање Парламентарне скупштине НАТО-а и посланици Народне скупштине Републике Србије посетили су 23. октобра базу „Југ“ код Бујановца. Госте су поздравили државни секретар Душан Спасојевић, заменик команданта Копнене војске бригадни генерал Видоје Живковић и заменик команданта Четврте бригаде пуковник Зоран Лубура.

Гости су обишли базу, полигоне за обуку и просторије за смештај. Командант базе потпуковник Божидар Пејић упознао их је са наменом и задацима базе, која је од великог значаја за обезбеђење коридора 10 и одржавање стабилности на југу Србије.

Парламентарци НАТО-а показали су посебно интересовање за могућности базе и полигона за обуку, улогу и положај жена у саставу јединице и за односе са локалним становништвом. ■

З. М.

Трећа бригада Копнене војске

Три године борбе

Припадници нишке бригаде су храбри и часни војници, који професионално, ефикасно, правовремено и одговорно извршавају сваки постављени задатак. Они на тај начин доказују чврсто јединство, хомогеност, колективни дух и високу патриотску свест и потврђују да су део војске, која је поуздан чинилац мира и стабилности и фактор одвраћања од свих облика угрожавања наше земље.

Трећа бригада Копнене војске формирана је почетком 2007. године од људства и средстава ратне технике јединица са простора југоисточне Србије и састава који су имали дугу и богату традицију и завидно борбено и мирнодопско искуство. Бригада је са људством, средствима ратне технике, објектима и покретним стварима лоцирана у гарнизонима Ниш (команда бригаде, командни батаљон, 39. логистички батаљон, 35. артиљеријско ракетни дивизион ПВО, 36. тенковски батаљон), Зајечар (31. пешадијски батаљон и 32. пешадијски батаљон) и Прокупље (33. самоходни хаубички артиљеријски дивизион, 34. дивизион ЛРСВ и 310. инжињеријски батаљон) и у гарнизону месту Куршумлија (37. механизовани батаљон и 38. механизовани батаљон). Занимљиво је сагледати шта се то променило у прошлости три године од формирања нове јединице. Стога смо најодговорније старешине Треће бригаде питали где је место тог састава у систему одбране Репу-

за квалитет

блике Србије, какви су задаци и како се обезбеђују захтевана оперативна способност, оспособљеност, мобилизацијска готовост, безбедност објеката и људства и стабилан морал припадника јединице.

Изазов и новина

Нема позванијег човека да пореди са претходним јединицама и сведочи о трогодишњем животу и раду Треће бригаде од њеног садашњег команданта и некадашњег команданта славне 211. оклопне бригаде пуковника Чедомира Бранковића.

– Двеста једанаеста оклопна бригада била је комплексан састав у оквиру рода оклопно-механизованих јединица и у њој је све било познато, почев од система рада и борбених докумената до правила и процеса командовања. Трећа бригада је за нас у почетку била новина и потпуна непознаница, много већа јединица, са знатно другачијом организацијско-формацијском структуром и, највећим делом, непостојећим нормативним актима. Расформирање старе и формирање нове једи-

Ракетни кабинети

Трећа бригада има неколико капиталних објеката за обуку, које користе сви оператори појединих система из Копнене војске. Ракетни кабинет у зајечарској касарни „Никола Пашић“ направљен је ангажовањем и сопственим средствима старешина и професионалних војника чете за подршку 31. пешадијског батаљона, а сада га користе за обучавање и кондицирање оператори на ПОЛК-у 9К11 (*маљутка*) и ПОРС-у 9К111 (*фагоџ*). Ако се зна да, на пример, једна ракета кошта око пет хиљада евра, јасно је колико је обука у кабинету и на тренажеру неопходна.

нице радили смо скоро паралелно и, морам признати, мада сам велики заљубљеник у оклопне јединице, да је Трећа бригада по много чему сложенији, комплекснији и изазовнији састав од 211. оклопне бригаде, са новим радним системом и концептом обучавања и специфичном климом за развој оперативних способности. Сада нам није суштински битан квантитет, већ квалитет опремљености и оспособљености за наменске задатке. Ипак, не треба идеализовати, јер нам тек предстоје важни задаци попут опремања и модернизације војске – каже пуковник Бранковић.

У Трећој бригади не крију да опремање и модернизација јединице не иду жељеним темпом због материјалних и економских тешкоћа. Ипак, наглашавају да су, први пут после двадесет година, примили нова средства у виду беспилотне летелице за извиђање из ваздушног простора, нових и квалитетних инжењеријских машина, најсавременијих телекомуникацијских уређаја и пушака АП-5,56 мм.

До тада, треба чувати и одржавати оно што се има, а да у Трећој бригади то добро раде, сведочи податак о деведесетпостотној исправности средстава ратне технике. Прво се изради годишњи план опремања и одржавања основних средстава ратне технике, који се реализује током првих десет месеци, да би потом техничка екипа спровела детаљну контролу, анализу и доношење јасних закључака о томе шта је из плана ваљано урађено, а шта не.

У плану, који је заправо једна велика књига, прецизно је записано 1.026 поступака и радњи. Правила не траже постојање плана, али једно су правила, а друго стварни живот и рад, и зато је створен документ, који активира све потенцијале Треће бригаде и очигледно повећава ниво исправности технике.

На сличан начин заснован је и план за уређење инфраструктуре на нивоу бригаде, гарнизона, гарнизонских места и касарни. Управо због таквог домаћинског приступа касарна „Књаз Михаило“ проглашена је у 2009. годину за најуређенију у Војсци Србије.

– Најгори став је да је за сваку активност потребан новац. То је најчешће алиби за нерад и бирократски однос да се проблем може решити само упућивањем захтева претпостављеној команди. Чињеница је да се многе ствари могу решити унутрашњим резервама, то јест људима и неангажованим материјалним ресурсима – тврди пуковник Чедомир Бранковић.

Најновији пројекат нишког састава потврђује речи команданта, јер припадници Треће бригаде, уз коришћење сопствене инвентивности, креативности, радног ангажмана, материјалних средстава и без утrophка новчаних средстава, управо граде савремену мултимедијалну салу. На тај начин срушени објекат претвара се у модерну и лепо опремљену мултимедијалну салу.

Хуманост и војнички професионализам

Трећа бригада је готово стопостотно попуњена. Самим чином попуње процес професионализације није завршен и предстоји да се сваки појединац и јединице као целине оспособе за наменске задатке. Челни људи бригаде истичу да у том делу треба бити објективан и рећи да један део млађег старешинског кадра и новопримљених професионалних војника није у оквиру индивидуалне обучености достигао жељене стандарде у обуци и овладавању потребним вештинама и да очигледно предстоји велики рад на потпуном оспособљавању професионалних војника и младих старешина. У бригади има све више војника женског пола (9,5 посто) и постоји од-

ређено задовољство због њихове мотивисаности, ангажмана у јединици и воље и жеље да се докажу у војничкој средини.

Добар пример је професионални војник Драгана Николић из куршумлијског 37. механизованог батаљона, која је на ванредној провери физичке способности од Инспектората Министарства одбране добила одличну оцену. Треба запамтити да је она пред строгим контролорима урадила 43 склекова, 81 трбушњак и претрчала 3.100 метара за 12 минута.

Утисак је да је ново *Уџуџство за физичку обуку* врло захтевно, али и достижно. Зато је још августа прошле године почела реализација комплетног програма физичке обуке на свим нивоима, а прелиминарни тестови несумњиво показују да је остварен велики напредак. Сви стандарди на нивоу јединица нису достигнути, али влада уверење да ће повећан број часова физичке обуке и јутарњих вежбања дати резултате и да ће краја године батаљони, дивизиони и команда бригаде достићи позитивну физичку спремност.

Посебан квалитет актуелног система оспособљавања је увођење периода обучавања, где се издваја период интензивне обуке, који четама или батеријама обезбеђује све услове да се суштински и искључиво баве обуком. У тим да-

Дан треће бригаде

У нишкој касарни „Књаз Михаило“, 7. октобра, свечано је обележен Дан Треће бригаде Копнене војске и евоциране успомене на пут и традиције 2. пешадијског пука „Књаз Михаило“, који је истог дана 1912. године кренуо у балканске ратове. Свечаности су присуствовали командант Копнене војске генерал-потпуковник Љубиша Диковић, начелник Топличког округа Срђан Јордачијевић, представници СПЦ, образовних установа, бораčkih удружења и други гости.

нима, припадници јединица ослобођени су било којих других активности, па чак и дежурстава, што је несумњиво квалитативна новина.

Комбиновани систем обезбеђења

У бригади је организовано и реализовано више курсева за различите дужности и специјалности, које је успешно завршило 396 старешина и војника и у потпуности се оспособило за обављање дужности из домена свог формацијског места. За задатке друге мисије у иностранству је до сада усавршавано десет лица, три припадника су била у мировним мисијама у свету, док је на међународним вежбама учествовало 37 људи.

Своју спремност да несебично помогну, хуманост и војнички професионализам, старешине и војници бригаде

Декларисана чета

Прва јединица Војске Србије која се као декларисана чета припрема за учешће у мултинационалним и мировним операцијама јесте моторизована пешадијска чета Треће бригаде Ков. Обука тог састава изводи се у Зајечару и реализује се у три фазе. Фаза индивидуалне обуке завршена је 15. јуна ове године и у њој је тежиште било на стројној и физичкој обуци, руковању наоружањем, НХБ заштити, првој помоћи, оријентацији и навигацији, познавању мина и минско-експлозивних средстава, енглеском језику, употреби средстава комуникације и персоналних рачунара, стандардних оперативних процедура у комуникацији и основама међународног хуманитарног права.

Колективна обука почела је у октобру и трајаће до краја године. Обухватиће припрему за заштиту снага од мина и неексплодираних убојних средстава и оспособљавање за различите оперативне технике, као што су успостављање пунктова, патролирање, праћење и заштита транспорта, прикупљање информација, преговори и посредовање, истрага и комуникација, сарадња са међународним, владиним и невладиним организацијама и подршка хуманитарној помоћи.

доказали су у данима, када су, после обилних падавина и изливања речних токова, велике поплаве погодиле локално становништво на територији општине Алексинац (село Витковац).

Трећа бригада се од свог формирања ангажује на обезбеђењу административне линије према Косову и Метохији и контроли Копнене зоне безбедности са база „Трмка“, „Шушњак“, „Велики трн“, „Грлић“, „Медевце“, „Врапце“ и „Караула“. У зони од Угљарског крша до села Мијовца, састави бригаде обезбеђују 123 километра административне линије и 615 километара квадратних Копнене зоне безбедности. Они прате ситуацију на простору, предузимају мере за заштиту припадника база и локалног становништва од безбедносних изазова и ризика, спречавају илегалне преласке, бесправну сечу шума, шверц и сличне недозвољене активности.

Копнена зона безбедности контролише се у сарадњи са снагама жандармерије и МУП-а Републике Србије, али и са КФОР-ом. Сваког месеца бригада реализује више једновремених патрола са мултинационалним снагама КФОР-а, неколико састанака на локалном и координационом нивоу, док се састанци са командантом Мултинационалних наменских снага „Центар“ реализују по посебном плану.

На нивоу команде бригаде остварена је сарадња са полицијским управама Прокупље и Лесковац и командом жандармерије у Ристовцу.

После свега виђеног у Трећој бригади, не чуди нас што је на многим местима у јединици записана и што се максимално користи максима познатог тренера „Манчестер јунајтеда“ Алекса Фергусона: „Никада нисмо задовољни постигнутим и увек гледамо у будућност, пројектујући нове и више циљеве.“ ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ

Завршена симулациона командно-штабна вежба SEESIM 2010

Заједнички ОДГОВОР НА РИЗИКЕ

Циљ вежбе је да се широким међународним сценаријом провери, унапреди и промовише интероперабилност у реаговањима и сарадњи у областима одбране и безбедности. Вежба обухвата планирање и одговор на кризне ситуације из домена треће мисије Војске Србије која подразумева помагање цивилним структурама у случају елементарних непогода и акцидентних ситуација.

Снимио Горан СТАНКОВИЋ

Дан високих званица, 24. октобра, био је завршница међународне симулационе командно-штабне вежбе SEESIM 2010 (South Eastern Europe Simulation 2010), а одржан је у свих 14 земаља учесница ове значајне активности, која је организована у оквиру Процеса сарадње министара одбране југоисточне Европе (SEDM).

Поред учесника из европских земаља, допринос вежби дале су Сједињене Америчке Државе и међународне организације за помоћ у ванредним ситуацијама. Завршни део вежбе трајао је од 18. до 25. октобра, а укључењем у видео-конференцију са командом вежбе у Тирани и националним штабовима у свим земљама учесницама направљен је преглед активности које су се, према националним плановима, одвијале последњих месеци.

Делегацију Србије у Дану високих званица у Тирани предводили су државни секретар Министарства одбране др Зоран Јефтић, заменик команданта Здружене оперативне команде ГШ ВС бригадни генерал Милан Мојсиловић и заменик начелника Сектора за ванредне ситуације МУП-а Ђорђе Бабић.

У Дому Гарде у Топчидеру новинарима су се обратили државни секретар Душан

Спасојевић, заменик начелника Генералштаба ВС генерал-потпуковник Младен Ђирковић и Бранко Јовановић, начелник Управе за управљање ризиком Сектора за ванредне ситуације МУП-а Србије.

Добра регионална сарадња

Државни секретар Душан Спасојевић истакао је да је вежба врхунац сарадње и вишегодишњих напора министарства одбране и војски из држава југоисточне Европе, као и великог броја министарства Владе Србије и организација из система одбране које се баве питањима обухваћим овом вежбом.

– Вежба је најбољи доказ да се у региону остварује веома успешна сарадња. Србија има споразуме у области одбране са свим земљама у региону, осим са Албанијом где је покренута иницијатива за потписивање споразума о сарадњи, рекао је Спасојевић и похвалио рад бројних учесника вежбе, како из Министарства одбране и Војске Србије, тако и из других министарстава и организација, који су својим ангажовањем и координираним радом показали да се Србија успешно може супроставити свим ризицима и претњама, а посебно у области реаговања на

ОДГОВОР НА КРИЗУ

Заменик команданта Здружене оперативне команде ГШ ВС бригадни генерал Милан Мојсиловић, руководилац вежбе, истакао је да је учешће Србије у вежби SEESIM 2010 прилика да се широким међународним сценаријом провери, унапреди и промовише интероперабилност у реаговањима и сарадњи у областима одбране и безбедности.

Вежба обухвата планирање и одговор на кризне ситуације из домена треће мисије Војске Србије која подразумева помагање цивилним структурама у случају елементарних непогода и акцидентних ситуација.

Заменик начелника Сектора за ванредне ситуације МУП-а Србије Ђорђе Бабић нагласио је да је Србија, по угледу на остале европске државе, ове године формирала тај сектор, како би обезбедила интегрисан и благовремени одговор на све ванредне ситуације које могу задесити цело друштво.

Генерал-попукковник Младен Ђирковић, државни секретар Душан Сјасојевић и Бранко Јовановић, начелник Управе за управљање ризиком МУП-а

ванредне ситуације, претње тероризма и супротстављања организованом криминалу – рекао је Спасојевић и подсетио да је Србија постала пуноправна чланица Процеса сарадње министара одбране југоисточне Европе (SEDM) октобра прошле године и да активно учествује у свим облицима активности које имају циљ да унапреде сарадњу, поверење и стабилност у региону.

Заменик начелника Генералштаба ВС генерал-потпуковник Младен Ђирковић истакао је да се само обједињеним радом у читавом региону може успешно супротставити ризицима и претњама, посебно у ванредним ситуацијама и ублажавању њихових последица.

– Веома је важно да се на све више места у региону, Европи и свету, налазе припадници Војске Србије. Учествујемо и у симулационим вежбама, као што је ова, али и у стварним кризним ситуацијама – рекао је генерал Ђирковић и најавио да ће припадници Војске и даље учествовати у оваквим активностима којима се уједначавају процедуре у реаговању на ванредне ситуације.

Провера спремности

Бранко Јовановић, начелник Управе за управљање ризиком Сектора за ванредне ситуације МУП-а Србије, рекао је да ово није прво ангажовање новоформираног Штаба за ванредне ситуације, јер је недавно имао први задатак у праћењу реалне опасности због ванредне ситуације у Мађарској. Он је истакао да су у Србији најреалније потенцијалне опасности од поплава и техничко-технолошких акцидентата и да Сектор за ванредне ситуације МУП-а Србије веома успешно сарађује са свим земљама у окружењу.

Према речима директора вежбе пуковника Саше Стефановића, циљ је да се на основу разрађених сценарија кризних

ситуација (природне катастрофе, технолошки акциденти, терористичке претње и др.) активирају национални центри за ванредне ситуације, као и да се креирају механизми за проверу њихове увежбаности за реаговање.

Сценарио вежбе базиран је на терористичким и сајбер нападима, али и другим врстама ванредних ситуација које су настале као последица људског фактора или природних непогода на територији Југоисточне Европе. Национални сценарио Србије односи се на догађаје и активности у вези са поплавама које су проузроковале знатан број људских жртава и велике материјалне штете, као и криминалним и терористичким активностима, заштитом границе, спречавању кријумчарења робе и људи, али и пролиферацији опасних материја.

У вежбовним активностима у Србији ангажовано је близу 100 учесника из Министарства одбране и Војске Србије, Министарства унутрашњих послова (Управе полиције МУП-а, Сектора за заштиту и спасавање, Управе саобраћајне полиције, Управе за обезбеђење и Управе граничне полиције), Министарства животне средине и просторног планирања, Министарства здравља, Министарства финансија, Министарства иностраних послова, Министарства пољопривреде шумарства и водопривреде, као и Црвеног крста Србије. Учествовале су и окружне, општинске и локалне управе и штабови цивилне заштите.

Укупан трошак вежбе у свим земљама учесницама износи три милиона долара, а највећим делом финансиран је од стране САД.

Вежбе SEESIM организују се сваке друге године. До сада су одржане четири овакве вежбе у југоисточној Европи, а Србија је имала статус посматрача на вежбама SEESIM 06 и SEESIM 08. ■

Биљана МИЉИЋ

Сарадња са Либијом

Државни секретар др Зоран Весић примио је седмочлану делегацију Велике Социјалистичке Народне Арапске Либијске Џамахирије, коју је предводио начелник Генералне управе за здравство те земље генерал Ал Рахман Рамадан Ал Џарад.

Члановима делегације је током вишедневне посете представљен систем здравствене заштите у министарству и војсци и пројекат војне болнице у Триполију, чија је изградња иницирана током посете министра Шутановца Либији у јуну ове године. ■

Састанак Управног одбора Поверљачког фонда

У Дирекцији за промену каријере Сектора за људске ресурсе одржан је 14. састанак Управног одбора НАТО-Партнерство за мир Поверљачког фонда за помоћ вишку војног кадра у Србији (NTF пројекат). Састанком је председавао пуковник Есбен Ас, изасланик одбране Краљевине Норвешке у Србији, као водеће земље пројекта, а бригадни генерал Слађан Ђорђевић, заступник помоћника министра за људске ресурсе, био је копредседавајући.

На састанку је разматрана даља реализација Излазне стратегије NTF пројекта која треба да буде окончана до краја јуна 2011. године. Истакнут је значај планираних промотивних активности везаних за пројекат, који је оцењен као један од најуспешнијих до сада. ■

Велики школски час у Крагујевцу

Делегација Министарства одбране и Војске Србије, коју је предводио бригадни генерал Слађан Ђорђевић, присуствовала је традиционалној манифестацији Велики школски час, која се одржава у знак сећања на недужне цивилне жртве стрељане 21. октобра 1941. године.

Генерал Ђорђевић је у име Министарства одбране и Војске Србије положио венац на хумку 300 ђака и професора Прве крагујевачке гимназије, које су окупатори на губилиште довели из школских клупа. ■

Б. В.

>>> Сусрет заменика начелника генералштаба Србије и Хрватске – У Моровићу код Шида 27. октобра одржан је погранични сусрет заменика начелника Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковника Младена Ћирковића и заменика начелника Генералштаба Оружаних снага Републике Хрватске генерала Славка Барића.

Двојица генерала разговарала су о унапређењу билатералне војне сарадње, искуствима током реформе оружаних снага и процесима професионализације, која је у хрватској војсци уведена 2008. године. Такође, говорили су о учешћу у мултинационалним операцијама под вођством ЕУ и НАТО-а. Саговорници су се сложили да тежиште војне сарадње у наредном периоду буде на обуци и усавршавању. ■ (А. А.)

>>> Обележен Дан Четвртог центра за обуку – У касарни „Војвода Живојин Мишић“ у Ваљево свечано обележен 15. октобар – дан Четвртог центра за обуку. Свечаности су присуствовали начелник Штаба Команде за обуку бригадни генерал Млађен Нишевић, представници локалних самоуправа општина Колубарског округа и бројни гости.

Припадници Центра празник обележавају у знак сећања на дан када је Друга армија српске војске, под командом војводе Степе Степановића, ослободила Ваљево у Првом светском рату. (Ж. Б.) ■

>>> Обележен Дан Петог центра за обуку – У касарни „Никола Пашић“ у Зајечару свечано је обележен 19. октобар – дан Петог центра за обуку, као сећање на ослобађање града у Првом светском рату. Свечаности су присуствовали начелник Штаба Команде за обуку бригадни генерал Млађен Нишевић, представници локалне самоуправе и градоначелник Зајечара Бошко Ничић, делегација Министарства рада и социјалне политике Републике Србије и представници Амбасаде Републике Француске у нашој земљи.

Делегација Министарства одбране и Војске Србије, коју је предводио генерал Нишевић, положила је венац на споменик погинулим савезницима на Француском гробљу. (А. А.) ■

>>> „Отворени дан у Нишу“ – Нишлије су се радо одазвале позиву припадника Треће бригаде у касарни „Књаз Михаило“ на дружење у акцији „Отворени дан“, коју организују трећу годину.

Гости су имали прилику да виде најзанимљивије делове из обуке и свакодневног живота тенкиста, извиђача, падобранаца, војних полицајаца, пешадијанаца, ватрогасне јединице, водича и дресера службених паса, везиста и артиљераца, који су приказали наоружање и опрему којом располажу. (З. М.) ■

>>> Резервне старешине из Ниша обишле Четврту бригаду – Градска организација резервних војних старешина из Ниша организовала је, у сарадњи са Командом Копнене војске, посету саставима Четврте бригаде Војске Србије. Поред нишких резервних војних старешина, у делегацији су били општински посланик Милорад Стошић и представници Удружења потомака ратника ослободилачких ратова Србије 1912–1920, Удружења ратних и мирнодопских инвалида и Удружења бораца рата 1999.

Госте је у касарни „Први пешадијски пук књаза Милоша Великог“ поздравио командант Бригаде бригадни генерал Милосав Симовић и том приликом нагласио да припадници састава којим командује улажу велике напоре да споје војну прошлост и садашњост у врањском крају. (З. М.) ■

Начелник Генералштаба Војске

Задаци профес

Начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Милоје Милетић обишао је 25. октобра јединице у гарнизону Крушевац. Генерала Милетића и његове најближе сараднике у крушевачкој касарни „Цар Лазар“ дочекали су командант Копнене војске генерал-потпуковник Љубиша Диковић и командант Команде за обуку генерал-мајор Александар Живковић.

На почетку посете команданти Команде за развој Расинске бригаде, Центра за обуку логистике, Центра за усавршавање кадрова АБХО и 246. батаљона АБХО пуковници Зоран Јовановић, Милорад Димитријевић, мр Слободан Савић и Зоран Стојановић реферисали су генералу Милетићу и одговорним старешинама Генералштаба Војске Србије о намени, задацима, организацијско-формацијској структури, размештају јединица и систему обуке јединица којима командују.

Потом је генерал Милетић обишао објекте, кабинете, лабораторије и приказе садржаја обучавања војника техничке и интендантске службе у крушевачкој касарни „Цар Лазар“, док је на полигону „Равњак“ присуствовао демонстрацији оспособљавања војника и старешина 246. батаљона АБХО.

Јубилеј Техничког ре

Поводом 85 година постојања, у Техничком ремонтном заводу Чачак недавно је организована пригодна свечаност. Скупу су присуствовале делегације Министарства одбране и Војске Србије које су предводили заменик команданта Копнене војске бригадни генерал Видоје Живковић и начелник Управе за логистику Генералштаба бригадни генерал Данко Јовановић, представници локалне самоуправе, пословни партнери Завода и бројни грађани.

Заступник директора Техничког ремонтног завода потпуковник Стојко Биочанин истакао је да је у протеклих 85 година установа мењала статус, организацију и капацитете, али никада основну делатност.

– Завод је одржавао средства наоружања и војне опреме и представљао значајан капацитет за одбрану земље – нагласио је потпуковник Биочанин, додајући да је Ремонтни завод и у ра-

Годишњица фабрике

„Застава–оружје“ обележила је 157. годишњицу постојања и славу Света Петка. Свечаном скупу у фабрици присуствовали су представници Министарства одбране, Генералштаба ВС, Министарства економије и регионалног развоја, предузећа одбрамбене индустрије Србије...

На свечаном скупу говорио је директор Раде Громовић. Он је истакао да је „Застава–оружје“ за протеклих девет месеци остварила извоз од 17 милиона долара у више од 40 земаља широм света. Када је реч о домаћим аранжманима,

е Србије у гарнизону Крушевац ионалне војске

Генерал Милетић је том приликом посебно нагласио да је веома важно реализовати промене у центрима за обуку према захтевима професионализоване војске. ■ З. М.

МОНТНОГ ЗАВОДА ЧАЧАК

товима и у миру био на фронту борбе за исправност техничких средстава Војске.

Прекретница у постојању Завода, према његовим речима, било је његово претпочињавање Команди Копнене војске у марту 2010. године. На тај начин приближио се корисницима услуга.

– Мало је установа које толико трају и које су током постојања, уз многе успоне и падове, стасавале, те уз квалитетан кадар превазилазиле тешкоће и опстајале – рекао је генерал Живковић. Захваљујући далековидости људи коју су ту установу водили, она је стасала у препознатљиву институцију.

Претходница Техничког ремонтног завода је Инжињеријско-технички завод, који је настао 30. септембра 1925, када је Државни савет Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца подржао одлуку чачанске општине о уступању земљишта за његову изградњу. ■ Б. М.

„Застава – оружје“

током октобра закључили су уговор за испоруку 192 комада далекометних пушака *црна сирела* за потребе Војске Србије, а у перспективи је да се до краја године потпише уговор за испоруку потцевног бацача граната, који је тренутно у завршној фази испитивања нулте серије.

Директор Громовић је рекао да се у сарадњи са Министарством одбране спроводи свеукупна пословно-финансијска консолидација предузећа и да је планирано да 2012. „Застава–оружје“ постане профитабилно предузеће. ■

М. Ш.

>>> Изложба поводом 300. мисије контроле наоружања – У организацији Верификационог центра Министарства одбране у Дому Војске Србије приређена је изложба поводом реализације 300. мисије и 600. инспекције контроле наоружања у складу са *Споразумом о међурегионалној контроли наоружања*.

Изложбу је отворио начелник Верификационог центра потпуковник Арсеније Вукојевић, који је том приликом подсетио да се Србија, у саставу Републике Југославије, потписивањем Дејтонског споразума 1996. године укључила у међународне механизме контроле наоружања.

Споразум је дефинисао бројчано ограничење борбених средстава наоружања, али се показао и као пример ефикасног и конструктивног решавања мултилатералних питања и промовисања транспарентности пријатељства и сарадње међу државама. ■

>>> Официри 54. класе генералштабног усавршавања у Новом Саду – Официри 54. класе генералштабног усавршавања боравили су недавно у Војводини, у оквиру првог студијског путовања. Том приликом сагледали су делове стратегијског ратишта у том крају Србије, капацитете наменске индустрије, економске потенцијале, демографске карактеристике и могућности територије Војводине. Припаднике Војске Србије на највишем облику војног школовања примили су и представници војвођанске владе. (Б. М. П.) ■

>>> Галебови из Црне Горе слећу на батајнички аеродром – Шест авиона гaleb Г4 преузети су од Црне Горе према *Споразуму о размени средстава и документације* између две владе, који су 14. априла ове године потписали министри одбране Драган Шутановац и Боро Вучинић.

Авиони ће бити ремонтвани и коришћени за борбену обуку, а део су плана даље модернизације српског ваздухопловства. (Р. М.) ■

>>> Такмичење студената у познавању међународног права – У организацији Црвеног крста Србије, а уз подршку Амбасаде Аустралије и Амбасаде Краљевине Норвешке, у Београду одржано је Национално такмичење студената у међународном хуманитарном праву „Moot Court 2010“.

У четвородневном такмичењу учествовали су студенти правних факултета из Новог Сада и Ниша, Факултета безбедности, Факултета политичких наука и три тима Војне академије из Београда. Национално такмичење студената у познавању хуманитарног права организује се девети пут и помаже интеграцију хуманитарног права у универзитетске програме који се тичу међународног права. (Н. Д.) ■

>>> Обука резервног састава ракеташа – У Центру за обуку Ваздухопловства и противваздухопловне одбране Војске Србије, на аеродрому у Батајници, настављена је обука резервног састава ракетних батерија на ракетном систему *сирела* С-1М. Циљ обуке био је да припадници активне резерве, који се после неколико година од одслужења војног рока поново налазе у улогама послужилаца и оператора на том ракетном систему, обнове знања и вештина. (П. В.) ■

Четврти циклус
гарнизонских курсева
енглеског језика

Предуслов успешне каријере

Ослањајући се на принципе који су дефинисани на почетку пројекта, али и на искуства претходних генерација полазника, овогодишњи циклус енглеског језика нуди припадницима Војске Србије могућност да га савладају, јер ће ускоро постати један од критеријума за напредовање у служби

Снимио Д. БАНДА

Крајем октобра у Војсци Србије започео је четврти циклус курсева енглеског језика на гарнизонском принципу, који ће похађати 650 припадника. Разврстани су у три нивоа знања, у 43 наставне групе.

Према речима начелника Управе за обуку и доктрину Генералштаба генерал-мајора Петра Ђорнакова, курсеве ће похађати кандидати које су предложиле јединице на основу захтева формацијског места, али и они припадници Војске који су изразили жељу да уче енглески језик.

– На основу предлога из јединица, уследила је селекција пријављених кандидата, чији је циљ био да се елиминису они који су у претходним циклусима били неефикасни, али и разврставање пријављених у три групе на основу претходног нивоа знања – каже генерал Ђорнаков, додајући да је такав систем знатно допринео ефикасности учења енглеског језика.

Стратегија изучавања страних језика

Од 2007. године у Војсци Србије примењује се стратегија учења енглеског језика, а овогодишњи курс организован је на основу комбиновања принципа који су дефинисани на почетку пројекта, уз уважавање искустава из претходних година, ради унапређивања организације рада.

– Највише наставних група биће на полуинтензивној настави, што значи да ће четири пута седмично у радно време имати по два часа. Међутим, као јако добро решење потврдило се и интензивно учење енглеског језика, па ће седам наставних група похађати тромесечне курсеве који се организују у командама јединицама широм Србије – наводи генерал Ђорнаков. Старешине које заврше интензивне курсеве на завршним тестовима енглеског језика показују да по знању не заостају за осталим колегама које такве курсеве завршавају на Војној академији.

Интензивним курсевима решено је најважније питање које је оптерећивало програм енглеског језика, а односило се на то што су часови у јединицама одржавају у радно време, тако да због обавеза на послу, поједини припадници Војске Србије нису могли редовно да прате наставу.

– Команданти јединица су, у почетку, имали примедбе на такав систем курсева, а с друге стране, учење енглеског језика је, према наредби начелника Генералштаба, део војностручне обуке – објашњава генерал Ђорнаков, истичући да је Управе за обуку и доктрину имала слуха за тај проблем, па се прошле године пронашао компромис у виду тромесечних курсева у командама јединица.

Као и претходних година, полазницима курсева на располагању су оригинална енглеска литература и

Комуникација као приоритет

Према речима начелника Управе за обуку и доктрину, намера је била да се осмисли одговарајућа инфраструктура за учење језика, која се огледа у доброј и ефикасној организацији.

– Желели смо да избегнемо књишко учење енглеског језика, у намери да полазници курсева овладају комуникацијом, што и провера на тестовима захтева. Највећи изазов био је избор одговарајуће литературу, јер је неопходно ускладити општу лексику и граматiku и способност комуникације на различитим нивоима с војном терминологијом, која је неопходна за комуницирање на међународним конференцијама и операцијама, током школовања и усавршавања – каже генерал-мајор Петар Ђорнаков.

наставна средства у оквиру најсавременијих метода. Подучава их више од 40 искусних наставника енглеског језика.

Учење према НАТО стандарду

У нашој војсци, у складу са националним стандардом, енглески језик учи се према програму STANAG 6001, који има четири вештине. Тај стандард се примењује у свим земљама које су чланице НАТО-а. У протекле три године, 1.068 припадника Војске Србије стекло је такав сертификат, који означава ниво познавања енглеског језика.

– Број старешина који су стекли сертификат је солидан, с обзиром на то да су на почетку пројекта поједини припадници система били скептични када је реч о његовом

Кабинети за самостално учење

У протекле три године отворено је седам кабинета за самостално учење енглеског језика у градовима широм Србије, а до краја године биће отворена још четири. То су специјализовано опремљене учioniце које имају рачунаре на којима се користе специјални мултимедијални програми за самостално учење језика. На тај начин свако самостално може да провери ниво знања.

успеху. До тада је распрострањена пракса била да овај језик уче они који имају афинитета за то или они који су желели да се усавршавају – наводи генерал Ђорнаков. Тим пројектом, према његовим речима, направљен је прелаз, тако да сада велики број припадника система одбране схвата да је учење страних језика потреба службе.

– Мотивисаност старешина да „проговоре“ енглески биће знатно више распрострањена када се од следеће године познавање језика буде бодовало као један од критеријума за унапређење у виши чин или одласка на даље школовање. Али, важно је напоменути да је велики број официра на време разумео да је познавање страних језика важно за успешну каријеру – истиче генерал Ђорнаков.

– За квалификовање за рад у командама и штабовима Алијансе потребно је уверење о положеном трећем нивоу STANAG стандарда – каже генерал и додаје да, иако мисије под окриљем Уједињених нација се ослањају на националне стандарде, који не морају дабуду тако стриктни као STANAG 6001, за комуникацију међу осталим члановима мисије погодно добро знање језика.

– Учење енглеског језика јесте значајан циљ када се говори о интероперабилности, а свакако један од партнерских циљева за ангажовање у *Партнерству за мир*. На Војној академији организовани су тромесечни виши курсеви за припаднике Војске Србије који се односе на интензивно учење и овладавање страним језиком. Према речима генерала Ђорнакова, осим курсева, постоји и могућност упућивања припадника наше војске у иностранство на усавршавање језика, за шта нам сваке године стижу понуде разних земаља или центара за учење језика. На тај начин, у амбијенту у коме матерњи језик није доминантан, могуће је боље савладати страни језик. ■

Биљана МИЉИЋ

»»» **Конференција команданата европских копнених војски** – Командант Копнене војске генерал-потпуковник Љубиша Диковић учествовао је на 18. конференцији команданата европских копнених војски, која је одржана у Сибиу у Румунији.

Тема овогодишње конференције била је „Изградња коалиција путем мултинационалне обуке“. Том приликом, генерал Диковић сусрео се са начелником Штаба Копнене војске САД генералом Џорџом Кејсијем и са командантом Копнене војске Румуније генералом Радуом Гикуом. (А. А.) ■

»»» **Међународни курс за официре логистике** – У историјама Центра за мировне операције Генералштаба Војске Србије од 18. октобра одржан је десетодневни међународни курс за официре логистике у мултинационалним операцијама Уједињених нација. Циљ курса био је да се официри оспособе за рад у логистичким одсецима команди Уједињених нација и националних команди у мултинационалним операцијама. (П. В.) ■

»»» **Делегација египатске војне полиције у Војсци Србије** – Начелник Управе војне полиције бригадни генерал Ђуро Ђелић примио је 19. октобра трочлану делегацију Арапске Републике Египат, коју је предводио начелник Управе војне полиције те земље бригадни генерал Мамду Абу Алкер Атуом.

Саговорници су разменили искуства у раду и разговарали о новим методама обуке војне полиције, средствима наоружања и опреми коју користе јединице.

Гости из Египта посетили су Центар за обуку кадрова војне полиције и јединице у гарнизону Београд. (А. Ј.) ■

»»» **Донација Војној академији** – Представници министарства одбране Србије и Норвешке и британског министарства спољних послова потписали су Протокол о донацији, којим се обезбеђују услови за реализацију „Програма усавршавања у области реформе сектора безбедности“, чија је вредност 390.000 евра и 150.000 британских фунти.

Протокол су потписали пуковник Милољуб Сретеновић, начелник Управе Војне академије, пуковник Есбен Ас, изасланик одбране Краљевине Норвешке, и пуковник Најџел Фен, изасланик одбране Краљевине Велике Британије и Северне Ирске. (С. В.) ■

»»» **Српски војни полицајци на вежби у Аустрији** – На тактичком полигону Аленштајг, осамдесет километара од Беча, недавно је одржана међународна војна вежба „Европски напредак 2010“ на којој су учествовали припадници оружаних снага из Аустрије, Србије, Црне Горе, Немачке, Швајцарске, Француске, Италије, Ирске и Словеније.

Вежба је обухватила све видове, родове и службе, а на њој су ангажоване француска авијација, немачка логистика, швајцарска служба АБХО, аустријска пешадија. У име Војске Србије учествовали су војни полицајци из Трећег батаљона војне полиције и официри Прве бригаде и Речне флотиле.

Припаднике наше војске у Аустрији обишао је начелник штаба Команде Копнене војске бригадни генерал Војин Ч. Јондић. (З. М.) ■

»»» **Сећање на француске војнике** – Поводом обележавања годишњице ослобођења Зајечара у Првом светском рату, 19. октобра одржана је традиционална свечаност у оквиру комплекса Француског војног гробља у Зајечару, а потом и код Споменика палим Топличанима у балканским ратовима и Првом светском рату. (В. П.) ■

Посета војномедицинске делегације Либије

Висока делегација Велике Социјалистичке Народне Либијске Арапске Цамахирије, коју је предводио генерал-потпуковник Ал Рамах Рамадан Ахем Аљерд, директор Генералне управе за војно здравство, боравила је у посети ВМА.

Поздрављајући госте, начелник ВМА генерал-мајор проф. др Миодраг Јевтић рекао је да су дошли у кућу здравља и науке у којој се прате и примењују највиши стандарди у дијагностици и лечењу, образује се подмладак војне медицине и раде озбиљни научноистраживачки задаци.

Гостима из Либије су приказане могућности и најважнији резултати ВМА, њен академски и научни потенцијал, те организација и могућности Сектора за логистику ВМА о чему су говорили војни службеници доц. др Елизабета Ристановић, проф. др Мирјана Животић-Вановић и потпуковник мр Градимир Вукчевић. Чланови делегације обишли су неколико организацијских целина ВМА. ■

Обележен светски дан оболелих од артритиса

Стручњаци Клинике за реуматологију и клиничку имунологију ВМА дали су свој стручни допринос обележавању 12. октобра – светског дана оболелих од артритиса и подсетили јавност на велики број оболелих од реуматских обољења. Тај дан обележава се под слоганом *Хајде да радимо заједно*.

Пуковник проф. др Душан Стефановић, начелник Клинике за реуматологију и клиничку имунологију ВМА, рекао је да данас број оболелих од артритиса (збирни назив за више од 200 реуматских обољења) није мали јер се скоро сваки трећи пацијент у нашим здравственим установама жали на реуматски бол. Он је нагласио да ће наши стручњаци и убудуће стално унапређивати методе дијагностике и лечења реуматских обољења, у складу са светским стандардима. ■

Васкуларни хирурзи на европском конгресу

Васкуларни хирурзи ВМА имали су запажен наступ на Европском конгресу кардиоваскуларних хирурга и интервентних радиолога, који је недавно одржан у Валенсији, Краљевина Шпанија. На том скупу представили су рад о теми „Ендоваскуларна реконструкција циновске анеуризме гастродуоденалне артерије стент графтом: приказ случаја“, чији су аутори мајор др Иван Марјановић, генерал-мајор проф. др Миодраг Јевтић, пуковник проф. др Сидор Мишовић, потпуковник др Синиша Русовић, пуковник др. сц. мед. Урош Зорановић и мајор др Момир Шарац.

То је први приказ у светској литератури таквог начина хируршког збрињавања анеуризме гастродуоденалне артерије. ■

Ултразвучна дијагностика обољења врата

У организацији Клинике за оториноларингологију у Војномедицинској академији одржан је дводневни едукативни курс из ултразвучне дијагностике обољења врата. Током тог скупа бројни стручњаци из наше земље и окружења информисани су о теоријским основама и најновијој технолошкој опреми за ултразвучну дијагностику обољења тиреоидне и паратиреоидних жлезда, цервикалних лимфних чворова, бенигну и малигну тумора и великих крвних судова врата.

У реализацији теоријског и практичног дела курса учествовали су потпуковник доц. др Ненад Балетић, доц. др Дара Стефановић и доц. др Жељка Татомировић са ВМА, њихове колеге из Клиничког центра Војводине и Клиничко-болничког центра Земун – проф. др Рајко Јовић и др сц. мед. Љиљана Чворовић, и инострани предавачи – проф. др Хабил Кристоф Аренс из Немачке и доц. др Марсел Крафт из Швајцарске. ■

Семинар о лабораторијским животињама

У организацији Удружења ветеринара система одбране (VBCO) у ВМА је одржан семинар о теми „Узгој и рад са лабораторијским животињама“. Скупу је присуствовало 65 ветеринара запослених у МО и ВС и у цивилним ветеринарским институцијама. На том семинару, који је акредитовала Ветеринарска комора Србије, више предавања изложили су стручњаци запослени у Институту за медицинска истраживања ВМА. ■

Припремила Елизабета РИСТАНОВИЋ

СРПСКИ МИРОВЊАЦИ ОТПУТОВАЛИ НА КИПАР

Заменик начелника Генералштаба ВС генерал-потпуковник Младен Ћирковић и начелник Центра за мировне операције пуковник Јелесије Радивојевић испратили су 21. октобра са аеродрома у Батајници припаднике Министарства одбране и Војске Србије у мировну мисију (UNFICYP) на Кипар.

Генерал Ћирковић пожелео је припадницима нашег контингента безбедан пут и нагласио значај мировних мисија за систем одбране, војску и државу.

– Војска Србије на овај начин доприноси очувању глобалне безбедности и стабилности. Ово опредељење схватамо веома озбиљно и знатно повећавамо наше учешће у мултинационалним снагама безбедности широм света и самим тим доказујемо обученост и професионализам наших оружаних снага. Ово је прилика да се стручно и професионално докажете и достојанствено представите земљу – рекао је генерал Ћирковић.

Начелник Центра за мировне операције подсетио је на традицију ангажовања припадника наше војске у мировним операцијама.

– Поред мисија у Чаду, Обали Слоноваче, Либерiji и Конгу, кипарска мисија представља наставак ангажовања наших најбољих припадника. Убеђен сам да ће мотивацијом, психофизичком спремом одговорно и професионално извршавати поверене задатке. Ова мисија је прва после скоро четири деценије у коју наша војска одлази својим транспортним авионом, носи своју опрему и лако наоружање. Такође, данас Војска Србије први пут шаље једног професионалног војника по уговору у мировну мисију – десетара који је у активној служби осам година. То на најбољи могући начин осликава перспективу и атрактивност професионалног војног позива и представља изазов за садашње и будуће припаднике наше војске – истакао је пуковник Радивојевић.

Учешће у мировној мисији Уједињених нација на Кипру Србија започиње са седморо припадника. Један део наших мировњака обављаће штабне дужности у центру мултинационалне мисије, док ће остали патролирати дуж зоне раздвајања.

Мировна мисија Уједињених нација на Кипру (UNFICYP) успостављена је Резолуцијом Савета безбедности број 186, 4. марта 1964. године. ■

П. ВОЈИНОВИЋ

Снимио Ј. МАМУЛА

Снимио Ј. МАМУЛА

ПРИПАДНИЦИ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ У МИСИЈИ У ЛИБАНУ

Државни секретар Душан Спасојевић истакао је да почетак учешћа у новој мултинационалној операцији УН у Републици Либан јасно показује да су мултинационалне операције све значајнији елемент спољне политике наше државе и приоритетан садржај међународне сарадње

Државни секретар Душан Спасојевић разговарао је са амбасадором Краљевине Шпаније у Србији, Инига де Паласио Еспањом о ангажовању припадника Војске Србије у саставу шпанског контингента у мултинационалној операцији Уједињених нација у Либану (UNIFIL).

Том приликом потписан је *Технички сјоразум* између Министарства одбране Републике Србије и Министарства одбране Краљевине Шпаније у вези са укључивањем српских снага у шпански контингент у оквиру привремених снага у Републици Либан (UNIFIL).

Технички сјоразум потписали су заменик команданта Здружене оперативне команде Генералштаба ВС бригадни генерал Милан Мојсиловић и изасланик одбране Краљевине Шпаније за Републику Србију са седиштем у Риму, пуковник Франциско Перез Флеча-Дијаз.

Заључивањем *Техничког сјоразума* створени су услови за почетак ангажовања три штабна и два официра за цивилно-војну сарадњу у оквиру шпанског контингента у мултинационалној операцији у Либану.

– Поред евидентног увећања броја наших припадника у мултинационалним операцијама увећава се и број мултинационалних операција у којима учествујемо, чиме на најбољи могући начин доказујемо да смо поуздан партнер и активни чинилац очувања међународног мира и безбедности – истакао је Спасојевић.

Ангажовањем у мултинационалним операцијама Уједињених нација на Кипру и у Либану, Министарство одбране у потпуности ће реализовати планирано учешће наших припадника у мултинационалним операцијама у 2010. години. ■

Борба за целовитост острва

У одсуству политичког решења за проблем Кипра, мисија UNIFICYP више од четири деценије надгледа линије прекида ватре на острву, одржава тампон-зоне, предузима хуманитарне активности и помаже мисији генералног секретара. У међувремену, Република Кипар је 2004. године примљена у Европску унију са целокупном територијом, а трећина острва која је под контролом кипарских Турака, Република Северни Кипар, под ембаргом је међународне заједнице.

Генерални секретар Уједињених нација Бан Ки Мун именован је недавно Американку Лизу Батенхајм за свог специјалног представника и највишег званичника УН на Кипру, изражавајући наду да ће у њеном мандату светска организација успети у својим настојањима да преговорима постигне решење за поновно уједињење тог острва. Али, уместо атмосфере дијалога која се очекује после вишедеценијских преговора, у први план избијају међусобне оптужбе сукобљених страна за њихову опструкцију.

Најзначајнији покушај да се пронађе свеобухватно решење кипарског проблема у протеклом периоду покренут је под покровитељством Уједињених нација у септембру 2008. године. Крајњи циљ разговора којем се тежило, којег су подржале обе стране, а Савет безбедности УН потврдио, био је такозвана бизоналност, двокомунална федерација са политичком једнакошћу и једнаким међународним субјективитетом.

У одсуству политичког решења за проблем Кипра, мандат UNIFICYP је периодично продужаван. На крају сваког шестомесечног мандата, у извештају генералног секретара Савету безбедности, наводи се да је у светлу ситуације на терену и политичких дешавања, присуство снага и даље неопходно у помагању одржавања мира на острву али и у стварању оптималних услова за живот.

Тензије две заједнице

Република Кипар, острвска земља у Средоземљу, удаљена 113 километра јужно од турске и око 120 километра западно од сиријске обале, независност је стекла у августу 1960. године. Чланство у Ује-

дињеним нацијама уследило је само месец дана касније. Уставом, који је ступио на снагу на дан независности, требало је да се успостави равнотежа интереса грчких и турских заједница на Кипру. Да би осигурале такву атмосферу, Кипар, Грчка, Турска и Велика Британија, под чијом влашћу је острво било до стицања независности, потписале су споразум којим се гарантује поштовање основних одредби Устава, територијалног интегритета и суверенитета на Кипру.

Међутим, од самог почетка јављале су се потешкоће у примени уставних одредби, а нагомилане тензије између две заједнице резултирале су избијањем насиља на острву крајем 1963. године. Неколико дана касније, Савет безбедности састао се са циљем да размотри приговор Кипра који је оптуживао Турску за мешање у унутрашње послове и агресију. Турска је, са друге стране, одбацивала оптужбе за агресију, наводећи да лидери грчке заједнице на Кипру више од две године покушавају да пониште права припадника заједнице кипарских Турака.

У фебруару 1964. године, након што су сви покушаји да се обнови мир на острву пропали, представници Велике Британије и Кипра захтевали су хитну акцију у Савету безбедности Уједињених нација, па је Савет, месец дана касније, једногласно усвојио Резолуцију 186, којим се препоручује оснивање Мировне мисије Уједињених нација на Кипру UNIFICYP, која је оперативно основана 27. марта 1964. године.

Мандат UNIFICYP је првобитно дефинисан као „тежња ка очувању међународног мира и безбедности, улагања напора како би се спречило понављање борби и, по потреби, допринос одржавању и успостављању права и реда, са циљем повратка на нормалне услове“. Тај мандат, усвојен у атмосфери сукоба између грчких и турских заједница на Кипру 1964. године, Савет безбедности је у више наврата продужавао.

Подела острва

Сценарио који је уследио деценију касније у великој мери је одредио судбину острва и његових житеља. Као одговор на војни пуч који су кипарски Грци, уз подршку грчких власти извели 1963. године, Турска је војном инвазијом заузела северни део острва. Кипар је тако подељен од 20. јула 1974. на јужни део који припада кипарским Грцима и међународно је признат, и северни део где су кипарски Турци 1983. године

Мировни напори

Током деведесетих интензивирани су напори који су довели до истицања битних елемената свеопштег споразума. Тенденције ка проналажењу решења пренеле су се и у деценију која је за нама, али безуспешно, јер представници сукобљених страна нису били у стању да постигну споразум, без помоћи треће стране.

Чинило се да ће преговори две стране у априлу 2004. године бити успешно окончани, када је на столу био план бившег генералног секретара УН Кофија Анана. Међутим, кипарски Турци су на референдуму прихватили Ананов план, док су га кипарски Грци одбили. Упркос томе што не контролише трећину острва која је под контролом кипарских Турака и под ембаргом међународне заједнице, у мају те године Република Кипар постала је део европске породице са целокупном територијом.

једнострано прогласили Турску Републику Северни Кипар, коју је признала само Турска.

Савет безбедности је тада позвао на прекид ватре и поставио основе за преговоре између Грчке, Турске и Велике Британије. Де факто прекид ватре ступио је на снагу 16. августа 1974. године. У светлу новонасталих околности Савет безбедности усвојио је низ резолуција које су утицале на функционисање UNIFICYP, а које су захтевале од снага обављање додатних функција, нарочито оних у вези са прекидом ватре. Након успостављања примирја, UNIFICYP је извршио инспекцију распореда Националне гарде Кипра и снага заједнице кипарских Турака, али и турских снага, као и линију прекид ватре. Том приликом установљена је и тампон-зона између подручја под контролом непријатељских снага.

Линија прекида ватре продужена је на око 180 километара дуж острва. Тампон-зона између редова варира у ширини мање од 20 метара на око 7 километара, а покрива око 3 одсто острва, простирући се дуж неких од највреднијих пољопривредног земљишта. Стриктно придржавање војног статуса као у тампон-зони постало је витални елемент у спречавању обнављања непријатељстава. Патролирало се из ваздуха, возилима, а део осматрања обављао се и пешке. Задатак снага знатно је отежало одсуство формалног споразума о прекиду ватре, због чега се UNIFICYP суочавао се са стотинама инцидената сваке године. Најозбиљнији инциденти јављали су се у областима где су линије ватре биле у непосредној близини, нарочито у Никозији и на пространим пашњацима.

Мирно – без мира

Током година, структура, снага, али и концепт операција UNIFICYP су више пута су ревидиране и прилагођаване имајући у обзир дешавања на терену. Снаге су наставиле да истражују и реагују на сва кршења прекида ватре и војног статуса кво. Мировњаци су дејствовали у зависности од природе инцидента. Осим тога, задатак снага Уједињених нација на Кипру је да сачувају интегритет тампон-зоне од неовлашћеног

Бројке

У априлу 2010. године, мисија на Кипру бројала је укупно 925 припадника у униформи, од чега су 68 припадници полицијских снага, а остало су војници, међународно особље мисије и локално особље. На том острву живи 77 одсто Грка, Турака је 18 одсто, а пет одсто становника чине остале етничке групе. Готово сви, и Турци и Грци, живе на свом делу острва, уз случајне изузетке. Тако око пола процента Грка живи у Северном Кипру и то на полуострву Карпас. Са друге стране, нешто више од 1,3 одсто Турака живи у јужном делу.

уласка или недозвољених активности цивила, али и да организују чишћење минских поља у тампон-зони.

Поред осигуравања закона и реда у тампон-зони, помоћи у истрагама и хуманитарним активностима, једна значајна функција поверена UNIFICYP је да у највећој мери подстакне наставак нормалног живота Кипрана у тампон-зони. То се првенствено односи на олакшавање пољопривредних радова, помоћи о питањима везаним за снабдевање електричном енергијом и водом преко линије, пружање хитне медицинске помоћи, доношење поште и порука Црвеног крста преко линије раздвајања. Према оценама Савета безбедности, сукобљене стране, током последњих година, показале су уздржаност и задовољавајућу сарадњу са снагама UNIFICYP, које одржавају блиску сарадњу са кипарском полицијом и полицијом кипарских Турака о комуналним питањима.

Од догађаја из 1974, ситуација на Кипру остала је мирна, иако повремено има тензија. Обе стране углавном поштују прекид ватре и војни статус кво. Али, како је генерални секретар више пута поновио, иако је мирно не би требало занемарити чињеницу да постоји само прекид ватре на Кипру, а не мир. Савет безбедности је у више наврата истицао да статус кво није прихватљив избор. ■

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ Η ΕΙΣΟΔΟΣ
ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΟΥΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
NO ENTRY
AREA OCCUPIED BY TURKISH TROOPS

80

Пише
Александар РАДИЋ

„Галебови” на Батајници

Долазак шест авиона „галеб Г-4” из Црне Горе у састав ВиПВО Војске Србије биће добродошло бројчано појачање шом виду. Додуше, ти авиони мораће прво на ремонт и тек онда у јединице, али судећи по оживљавању ремонтног ланца има разлога да се у ВиПВО рачуна на брзу обнову техничких ресурса.

Сваки од 22 преостала авиона Г-4 и један авион за вучу међа Г-4ТМ вредан су део имовине ВиПВО, јер су се показали робусним, погодним за одржавање и школовање кадета пилота и обуку пилота ловачко-бомбардерске авијације.

Сада, када су „орлови” привремено приземљени до отклањања узрока квара који је довео до губитка једног авиона у удесу 3. јуна ове године, у 241. и 252. ескадрили на аеродромима Лаћевци и Батајница ради се на Г-4 и са сталним саставом тих јединица и са првим студентима, који током школовања леће на млазном авиону после четири године паузе.

Последњи кадети летели су на Г-4 јула 2006. године, када је после осамостаљења Црне Горе из Србије на аеродром Голубовци послао гориво пошребно да летачки знак сипекну два пилота 127. класе. Сада на Г-4 леће 132. класа са пет кадета од којих су две девојке.

Тај Г-4 из идеалног плана не би био овакав каквог сада имамо у ВиПВО. Били би то шемељито усавршени авиони са ознаком Г-4МД, у којој суфикс представља скраћеницу за модернизовани и дигитализовани авион. Као што се из ознаке може закључити, уместо аналогних инструмената, у Г-4МД биће интегрисана савремена дигитална авионика.

Техничка студија израђена још средином ове декаде предвиђа уградњу шзв. стаклене кабине (појам смо тај израз од Американаца који су ионако поставили нове стандарде авионике и измислили пошребне нове изразе), у којој ће се у обе пилотске кабине наћи по два вишенаменска колор показивача (MFDC), а у предњој кабинини провидни показивач смештен је у висини погледа пилота (или крајко за познаваоце – HUD).

На листи пошребних савремених уређаја су показивач дигиталне мапе, резервни летни инструменти (BFI) у обе кабине, рачунар... У обе кабине треба да се уграде вишенаменски контролни панели, а пилотске команде биће изведене по формули NOTAS – рука на палици и ручици гаса.

Једна од слабих тачака домаћих пројеката из времена пре грађанског рата била је релативно скромна авионика, посебно навигациони системи, у односу и на тадашње стандарде. Сада на Г-4МД предстоји замена навигационих и комуникационих уређаја.

У скорој будућности, кадети ће можда поново почети да леће као некада, у срећна времена, када се није оскудевало са техничких ресурсима, горивом и резервним деловима. Идеално, то би било 100 часова налета на „ласте” (20 часова почетне и 80 часова основне обуке) и за тим 150 часова на Г-4 (70 часова настава основне обуке и 80 часова више обуке).

У складу са савременим стандардима и прописима међународних институција, уградиће се, поред инерцијалног навигацијског система и уређаја за сателитско позиционирање (INS/GPS), и систем за радио-навигацију и инструментално слепање VOR/ILS, те низ уређаја чије би набрајање заузело превише простора у овој колумни.

Авион Г-4МД имаће регистратор видео и летних података са системом за пренос података и земаљском станицом за прелилетну припрему и последетну анализу. Замисао обуке кадета на Г-4МД осим што

ће да леће у авиону са авионом каква се користи на савременом борбеним авионима четврте генерације, заснива се и на примени симулираних података на систему за виртуелну обуку. Кадету ће током лета верно бити симулиран читав шок борбеног података, а наставник у другој кабинини моћи ће симулирати откаже и тако отешајти кадету посао и проверити реакције на наглу промену прилика у ваздушном простору.

Осим за обуку кадета, Г-4МД користиће се и даље за обуку сталног састава за задатке ватрене подршке за случај пошребе. Авион ће остати ефикасна лака јуришна платформа наоружана новим вођеним средствима. Добиће нови сигнализатор радарског озрачења и систем за пасивно ометање противничких пројектила. Централни носач, који се до сада на стандардном Г-4 користио за подвешавање гондоле са оруђем 23/2 мм, на Г-4МД моћи ће да прими подвесник са ласерским означивачем циља и уређајем за вођење или инфрацрвени уређај, а можда ће добити и подвесник са активном ометањима.

Важан део плана модернизације представља продужетак животног века који би се уз интеграцију нове авионике и ремонт провео током прећавке Г-4 у Г-4МД. Обновљени авиони моћи ће да леће до са лимитом до 2030. године.

Са авионима преузећим од Црне Горе сада ВиПВО може да изузме 14 авиона за модернизацију у Г-4МД и да при том одржава налет у јединицама са остатком Г-4 који ће остати на основном стандарду.

Технолошка подршка за модернизацију тражи се у иностранству код водећих светских произвођача који могу да пројектују прећавку и обезбеде пошребну авионику уз минимални технички ризик. ■

На овогодишњој манифестацији „Одбрана“ је промовисала монографију „Српско војно школство“, „Приручник међународног хуманитарног права у Војсци Србије“, затим књиге „Партнерство у безбедности“, „Дипломатија и војска“, те „Безбедносне службе“ и „Заштита поверљивих иновација“. Међу војном литературом су и бројни стручни часописи.

И књига раст

Култура, односно књиге, неопходне су нам колико и Европска унија, једна без друге не могу. Свака заједница, свако друштво, савладава препреке тако што окупља своју енергију и усмерава је на стварање нове прошлости. Ако то није у стању да учини, онда ће прошлост, нажалост, остати у рушевинама. Ова манифестација увера ме да је наша прошлост у сигурним рукама. Зато – „памет у главу“.

Тим речима Ласло Вегел, писац мађарске и српске књижевности, отворио је овогодишњи 55. међународни београдски сајам књига. Ни хладна киша, ни празни новчаници нису успели да спрече хиљаде љубитеља писане речи да на отварању похрле ка омиљеним делима. То и није тако чудно када се узму у обзир велики попусти и акције које је Сајам нудио.

На великој светковини књиге, Медија центар „Одбрана“ промовисао је нове наслове војне литературе. О монографији „Српско војно школство“, групе аутора, говорио је начелник Војне академије бригадни генерал проф. др Младен Вуруна,

који је открио да је књига настала као идеја да се с њом, између осталог, обележи 160 година српског војног школства.

– Фотографијама и текстом, који пружа обиље информација и чињеница, дали смо компаративну анализу наше прошлости, садашњости и визије, која говори о томе куда стремимо – рекао је генерал Вуруна.

Монографија о српској војсци заснива се на упоредном приказу историјата и садашњости. За историјски део, односно прикупљање архивске грађе побринула се доц. др Мирјана Зорић, професор војне историје на Војној академији, која је истакла да је у књизи представљен целокупан историјат војног школства у Србији.

О „Приручнику међународног хуманитарног права у Војсци Србије“, аутора проф. др Миодрага Старчевића, говорио је начелник Управе за обуку и доктрину Генералштаба Војске Србије генерал-мајор Петар Ђорнаков, који је истакao да то дело потврђује да Република Србија и Војске подржавају поштовање свих правила и обавеза која проистичу из хуманитарног права.

Више од 800 излагача

На београдском међународном празнику књиге представило се више од 800 издавача из Србије и иностранства. У име Шведске, земље – почасног госта манифестације, књижевница Оса Линд представила је програм „Гласови Шведске“, уз учешће 20 аутора из те земље.

На Сајму су излагали издавачи из региона, из Грчке, Јапана, Русије, Немачке, Италије, Аустрије, Шпаније, Португала, Израела, Бразила, Анголе и Ирана. Први пут у Београду учествовали су издавачи из Холандије и Словачке, а четврти пут ће се на заједничком штанду ЕУНИК-а појавити и европски културни центри из српске престонице.

ајму књига у Београду

Снимила Драгана ПАРАМЕНТИЋ

€ ОД КИШЕ €

– Књига сажето и актуелно представља међународно хуманитарно право на начин који је најпогоднији за читање, учење и примену. Намењена је, пре свега, припадницима наше војске, али је могу користити и кадети Војне академије – рекао је генерал Ђорнаков.

Такође, генерал Ђорнаков говорио је и о књизи „Партнерство у безбедности” мр Раденка Мутавџића. Једини начин решавања безбедносних питања, нових ризика и претњи аутор види у сарадњи, дијалогу унутар „Партнерства за мир”, који је настао као одговор на измењену стварност после хладног рата и другачију природу безбедносних изазова. Модел сарадње у безбедности подразумева унапређење културе кооперативне државне безбедности, а све ради заједничког безбедносног интереса. Развијање теоријских замисли и праксе све више постаје део свести у међународним односима и начин за ново промовисање стабилности у међународним односима. Према речима генерала Ђорнакова, књига „Партнерство у безбедности” има употребну вредност за све који желе да сажето и јасно добију основне информације о безбедности.

Поклоници војне књижевности могли су, сем осталог, да погледају и књиге „Дипломатија и војска” проф. др Милета Бјелајца, „Безбедносне службе”, аутора проф. др Милана Милошевића и Зорана Срећковића, и дело аутора др Обрада Чабаркапа „Заштита поверљивих иновација”, које је ове године освојило Селакову златну медаљу за књигу која популарисхе иноваторство. ■

Милан АЦИЋ

Нови наслови

Умеће гађања

Књига „Пројектовање артиљеријских система”, чији је аутор др Миомир В. Калезић, појавила се на овогодишњем београдском сајму књига, на штанду Медија центра „Одбрана”. У својству пројектанта, а касније и руководиоца сектора у Војнотехничком институту учествовао је у пројектима развоја већине артиљеријских система на простору бивше СФРЈ, а неке је водио кроз све фазе развоја до усвајања у наоружање. Више од 20 година био је сарадник и професор на Катедри за војно машинство Машинског факултета у Београду.

Ново дело плод је знања и вишегодишњег искуства које је аутор на оригиналан и занимљив начини уобличио и представио наменивши га систем инжењерима било које врсте (посебно пројектантима артиљеријских система), професионалним артиљерцима, студентима машинског факултета, кадетима Војне академије...

Обимна књига од 530 страна ослања се на искуство и праксу аутора, руску, америчку и француску литературу и чланке из часописа и стручних магазина.

Заљубљеници у артиљерију, тог најубојитијег рода војске, која у преводу значи и умеће гађања, моћи ће на једном месту да спознају палету артиљеријских оруђа, од постанка до данас, виде њихове карактеристике и наравно, проникну у тајне пројектовања артиљеријског система кога чине оруђе, муниција и систем управљања ватром. Зато књига има више нивоа читања. Аутор се побринуо да радознале намами богато илустрованим страницама, текст ће корисно послужити оним упућеним у артиљерију, а формуле, графикони и табеле помоћи ће људима од струке да сазнају нешто више.

Дело „Пројектовање артиљеријских система” подељено је у две књиге. Прва, која је сада издата, посвећена је филозофији употребе артиљерије, архитектури, намени и концепцији вучних и самоходних артиљеријских оруђа, минобацача, муниције и система за управљање ватром. Такође, у њој је објашњен статички и динамички аспект понашања оруђа при опаљењу метка и процедуре пројектовања, развоја, испитивања, оптимизације система, ради испуњавања постављених тактичко-техничких захтева. На крају прве књиге дата је и анализа тенденција развоја артиљеријских система ватрене подршке.

У припреми је друга књига, која се детаљно бави класичним и савременим методама пројектовања и конструисања артиљеријских оруђа и њихових склопова и делова.

Поред бројних колега и сарадника са којима је радио аутор посебну захвалност дугује нашем познатом стручњаку у области одбрамбених технологија Анастасу Палигорићу, стручном редактору овог дела, који му је пружио драгоцену помоћ и напор да књига добије облик и садржај који је пред читаоцима. ■

М. ШВЕДИЋ

Ансамбл Александров у Београду

Академски ансамбл песама и игара руске армије – „Александров“, један од најбољих уметничких група Руске Федерације и мушких хорова света, представио се недавно и београдској публици у Центру Сава.

Они који нису досањали Русију, могли су да, уз вокално мајсторство некадашњег хора Црвене армије, који обједињује чистоту звука са снажном емоционалношћу и непосредношћу, пројезде широким степима од Санкт Петербурга до Владивостока.

Хор „Александров“ извео је разноврстан и атрактиван репертоар, који обухвата песме руских композитора, народне нумере и игре, класичну и духовну музику, а и неке од најлепших хитова светске поп музике.

Баћушке су, такође, добро подесиле гласне жице и запевале на течном српском нашу народну песму „Одлазимо на Косово равно“, што је изазвало салве аплауза у дворани. Публика је здушно пратила и ритам нумера „Каћушке“ и „Подмосковских вечери“.

Играчи, обучени у традиционалне живописне костиме, наступили су с много енергије, ритма, страсти и узбуђења. Захтевне кореографије и играчке бравуре извели су с невероватном лакоћом, својственом великим мајсторима. ■

М. АЦИЋ

Промоција илустроване монографије Српска патријаршија

У Великој сали Дома Војске Србије недавно је промовисана илустрована монографија „Српска патријаршија – историја Српске православне цркве“, чији је аутор професор Богословског факултета др Предраг Пузовић. Речју и сликом, представља својеврсно сведочанство духовне прошлости српског народа.

– Историја Српске православне цркве органски је везана за Српску патријаршију – истакао је митрополит црногорско-приморски и администратор рашко-призренски и косовско-метохијски Амфилохије, додајући да је историја наше цркве истовремено и историја нашег народа.

Беседећи о делу, он је нагласио да су посебно драгоцени подаци које је аутор изнео описујући догађаје током протекле три деценије историје те институције, једне од најстаријих на нашим просторима.

– Да је лако написати историју Српске патријаршије, не бисмо могли на прстима једне руке побројати оне који су то

Златна медаља „Тесла–Пупин“ за најбољу књигу

Пуковнику др Обраду Чабаркапи уручена је престижна награда за књигу „Заштита поверљивих иновација“ у издању Медија центра „Одбрана“.

На свечаности у Идвору, у оквиру Октобарских сусрета проналазача, златну медаљу „Тесла–Пупин“ за најуспешнију књигу у 2010. години која популарише иновације и иноваторе, уручио је академик Никола Тасић, заменик председника САНУ.

Златна медаља са ликом двојице великана српског и светског проналазаштва биће подстицај даљем раду пуковника др Чабаркапе и сигурно је да његова афирмација истовремено значи и афирмацију целог система одбране на који се тема његове књиге о заштити поверљивих проналазача и иновација односи. ■

Б. С.

Снимко Д. БАНДА

учинили – поручио је академик Матија Бећковић, говорећи о значају тог научног и издавачког подухвата.

Осим уметничке вредности, професор Пузовић нагласио је како ће странице тог дела сачувати од заборава и бурних токова историје неке од духовних светиња нашег народа.

Свечаности је присуствовао и патријарх српски Иринеј, уз чији благослов је дело и настало. ■

Б. МИЉИЋ

Први српско-немачки војни реч

На Војној академији, на Катедри за стране језике, одржана је промоција српско-немачког војног речника, који је настао у сарадњи домаћих и аустријских стручњака. У име Војне академије присутнима се обратио пуковник Милољуб Сретеновић, захваливши ауторима речника што су створили значајно дело.

Промоцији српско-немачког војног речника присуствовали су начелник Језичког института Националне академије за одбрану Републике Аустрије бригадни генерал мр Хорст Валтер, аутори из аустријског института пуковник мр Ханс Лампацер, потпуковник Матеас Иванчић и др Звонко Орешковић, а домаћине су представљали проф. Соња Милојевић, проф. Соња Шуловић-Стојковић и мајор Драгиша Златковић. ■

ЗА НОВИНАРСКУ НАГРАДУ „ИВАН МАРКОВИЋ“

Новинарску награду „Иван Марковић“ додељује Медија центар „Одбрана“ за најбоље медијско извештавање о активностима Министарства одбране и Војске Србије у 2010. години.

Циљ награде јесте подстицање новинара који прате активности Министарства одбране и Војске Србије на квалитетно извештавање у домаћим писаним и електронским медијима, афирмација и јавна верификација њиховог стваралаштва и сећање на Ивана Марковића, једног од најдаровитијих војних новинара и уредника у листу „Војска“, који је 2003. године изненада преминуо у 43. години живота.

О додели новинарске награде „Иван Марковић“, по посебном Правилнику, одлучује жири од пет чланова.

Награда се састоји од плакете и новчаног износа од 60.000 динара.

Награда ће бити уручена на пригодној свечаности поводом 24. јануара – Дана Медија центра „Одбрана“.

Право учешћа на конкурсима имају сви професионални новинари који раде за медије на територији Републике Србије без обзира на њихов формални статус.

За новинарску награду не могу конкурисати новинари запослени у Медија центру „Одбрана“ и Управи за односе са јавношћу Министарства одбране и прилози објављени у магазину „Одбрана“.

ПРОПОЗИЦИЈЕ

Сваки учесник на конкурсима може доставити један оригинални рад.

У случају да је кандидатура израз тимског рада, може да укључи највише пет особа.

На конкурс се шаљу прилози (интервјуи, чланци, коментари, репортаже, радио и ТВ емисије) о активностима Министарства одбране и Војсци Србије који су штампани или емитовани у средствима јавног информисања Републике Србије у периоду од 1. јануара до 31. децембра 2010. године.

Достављени материјали не враћају се учесницима конкурса.

Пријаве са оригиналним штапаном текстом, исечцима или фотокопијама написаним тонским и видео записима достављају се до 31. децембра 2010, лично или препорученом поштом на адресу: Медија центар „Одбрана“, Браће Југовића 19, 11000 Београд са назнаком „Конкурс за новинарску награду Иван Марковић“.

Пријаве пристигле након тог рока жири неће узимати у разматрање.

За пријаву кандидата из штампаних медија важно је да се на фотокопији или скенираном тексту јасно види лого новине, потпис аутора и датум објављивања. Телевизијски новинари треба да доставе стандардну VHS касету или DVD са материјалом за конкурс. Радио новинари прилоге достављају на аудио касети или компакт диску у mp3 формату. Прилог објављен на Интернету треба доставити на дискети или компакт-диску у HTML формату. Такође, треба доставити и Интернет адресу на којој се може погледати материјал намењен за конкурс. Касете, DVD, CD и дискете треба да буду јасно обележени, са именом и презименом кандидата и назнаком дужине трајања прилога.

Уз пријаву за прилоге објављене у електронским медијима треба доставити и потврду редакције, коју је потписао уредник или директор, те када је и где прилог емитован.

Уз пријаву је потребно доставити кратку биографију аутора прилога, потврду о статусу аутора у медијима у којима су објављени прилози (потврда о радном статусу или хонорарном ангажману), адресу, телефон и е-маил аутора.

Жири ће разматрати кандидатуре на основу квалитета медијског извештавања о Министарству одбране и Војсци Србије, а приликом одлучивања у обзир ће узимати и опште новинарске критеријуме, истраживачки рад, стил писања, утицај, јавну корист, оригиналност и креативност.

Жири задржава право да одбије учешће на конкурсима уколико буде сматрао да достављени материјал није у складу са пропозицијама.

Медија центар „Одбрана“ задржава право да најуспешније прилоге на конкурсима објави у магазину „Одбрана“ и на Интернет презентацијама Министарства одбране и Војске Србије, те да сав достављени материјал користи ради даљег промовисања реформе система одбране и Војске Србије и новинарске награде.

Пријава за конкурс биће доступна на сајту Медија центра „Одбрана“ www.odbrana.mod.gov.rs

Све остале информације о конкурсима и условима пријаве могу се добити телефоном на бројеве: 011/3241 257, 3241 258 или посредством електронске поште на адресама: odbrana@mod.gov.rs или urednik@odbrana.mod.gov.rs ■

Акција Медија центра „Одбрана“

ИЗБОР СПОРТИСТЕ ГОДИНЕ

И ове године настављамо нашу традиционалну акцију – Избор најбољег спортисте и спортске екипе у 2010. години.

Посебно радује враћање места и улоге физичке обуке и спорта у Војску Србије. Ефекти тога виде се у свакодневной обуци, а нарочито у постигнутим резултатима на спортским такмичењима.

Физичка обука спроводи се плански, систематски, као трајни процес обучавања и увежбавања припадника Министарства одбране и Војске Србије. Спортска такмичења круна су те активности и прилика за селекцију најбољих који све више одлазе на међународна спортска надметања. Ове године имали смо низ запажених наступа на надметањима у земљи и у иностранству, што појачава конкуренцију у нашој акцији.

Опредељена у војном спорту су да се капацитет талената плански развија и усмерава, још од Војне гимназије и Академије. У спортски вод долазили би врхунски спортисти, чиме се ствара могућност да такмичари у војној униформи на најбољи начин представљају Србију у свету и да одатле доносе одличја.

Према планираном квалитету, Војска Србије била би носилац развоја појединих спортских дисциплина које се превасходно негују у војсци. Зато је Стратегијом развоја спорта у Републици Србији од 2013. године интеграција војног спорта у национални систем спорта дефинисана као стратешки циљ.

Све су то чињенице које наговештавају да и наша акција има лепу перспективу јер ће жири имати све више посла.

Зато позивамо да и ове године, до 30. децембра, стигне што више пријава за најбољег спортисту и спортску екипу. Пропозиције су исте као и ранијих година.

За назив спортисте године Војске Србије 2010. могу конкурисати официри, подофицири, цивилна лица на служби у Министарству одбране и Војсци, студенти Војне академије, ученици Војне гимназије, професионални војници и они на редовном служењу војног рока. Исти принципи важе за екипе, чији чланови треба да припадају једној од наведених категорија.

Предлоге могу слати команде, јединице, установе, војне школе и друге образовне институције, спортски савези, клубови и секције.

Жири ће пажљиво размотрити све предлоге који су потпуни и у складу са пропозицијама избора. Ваше предлоге можете слати до 30. децембра на адресу: Редакција магазина „Одбрана“ (за избор спортисте године), Браће Југовића 19, 11000 Београд. ■

Пише: Миладин ПЕТРОВИЋ

Пакао на земљи

Потресно сведочанство некадашњег уредника „Народне армије“ и заробљеника муслиманских зелених беретки оставља без даха и најхладнокрвније читаоце фељтона у коме се, аргументима многобројних сведока и учесника драме, доказује да је злочин над припадницима ЈНА који су, на основу договора између босанских властодржаца и представника Унпрофора, у незаштићеној војној колони напуштали Сарајево, био организован и добро припремљен

Војници Армије БиХ су нас тукли кундацима и черупали као лешинари. Ту страшну слику тешко је описати и данас, толико година после напада. Не знам колико је времена прошло кад су нам наредили да устанемо. Отимајући се око маскирних униформи, наших личних ствари и гардеробе, већини заробљеника скинули су све осим доњег веша. Видео сам и раније опаке, горде, гневне, безобразне и свакакве људе, али такве који без икаквог разлога, моткама, туку голе заробљенике, ударају их крвнички по глави и леђима, обарају их и газе по њима, нисам видео пре пакла у Добровољачкој улици. Мноштво света дошло је да нас жигоше. Видео сам у људима неодрживу потребу да се јуначе над немоћнима. Како с лакоћом изговарају: „Уби’ га, уби’ га...“

Мене је један младић ударио у чело копчом од опасача. Неко ми је додао белу атлетску мајицу да је ставим на рану и некако сам успео да зауставим крварење. На мети су посебно били војници и официри са којих још нису биле скинуте маскирне униформе...

Сурово пљачкање незаштићених заробљеника

А онда се на вратима појавио мој друг из редакције Никола Остојић, скоро го, у кратким гаћама и официрским чизмама, огрнут војничким шињелом. Неко га је тако јако ударио кундаком у леђа да је, како је касније причао, мислио да му је одбијен бубрег. Иако је храмући ушао у дворану, учинило ми се да улази некако поносно, уздигнуте главе.

Један војник Армије БиХ, који је могао да има око двадесет пет година, наредио ми је да устанем. Мерио ме је неко време, а затим је тражио да скинем панталоне. Добио сам их од једног тенкисте на почетку рата у Словенији. Свиделе су му се, вероватно, што су имале више џепова, као оне што носе риболовци. Касније ми је донео неки плави раднички комбинезон и стару полицијску блузу, без дугмади и без било каквих ознака. Тражио је да скинем чизме, а дао ми је неке старе црне ципеле. Каква случајност: све ми је било таман, као да је за мене наручено.

Потмуле и тешке експлозије у даљини наговештавале су дугу ноћ. Свака експлозија изазвала би ерупцију гнева и мржње наших чувара. Говорили су: *Ево, чујте, ђо ваши гађају са Пала!* Молио сам Бога да те експлозије утихну, ма одакле долазиле. Биле су непосредан повод и оправдање за терор над заробљеницима. Најразличитији типови с оружјем, у униформи или без ње, упали су у дворану и слободно бирали своје жртве. Један од њих ушао је носећи у руци свечану генералску блузу, рекавши нам да су ухапсили генерала Кукањаца. Та вест ме је у први мах потпуно обесхрабрила, али како је време пролазило, све више сам сумњао у њену истинитост. Потајно сам се надао да је генерал на слободи. Знао сам да је њему најтеже и да ће учинити све да нам помогне.

Сведочење генерала Мекензија

Генерал Мекензи је у својој књизи *Мировњак: Пућ до Сарајева*, објављеној у септембру 1993. године, записао шта се дешавало у пресудним тренуцима.

„У одређеном времену напустили смо канцеларију генерала Кукањаца и пошли према конвоју који је био формиран ван круга касарне, одмах уз главни улаз. На пола пута радио-везом су ме позвали из мог штаба и саопштили да им др Ганић саопштава да је договор пао у воду. Доврага, о чему то говорите, повикао сам у микрофон. Ту ми је председник Босне и командант његових јединица ТО и они су ми гарантовали безбедност конвоја. Ништа боље не могу учинити. Сачекајте да се поновно консултујем са њима. Отишао сам до председника и питао га: *Ко ме да верујем – Вама или Ганићу, господине председниче? Генерале Мекензи, имаће моју ријеч и ријеч нашег војног команданта*, одговорио ми је...”

Алија Изетбеговић

Јован Дивјак

Мекензи је радио-везом саопштио штабу да крену и да то пренесу Ганићу, али ситуација се убрзо променила.

„Томас ми је довикнуо”, пише Мекензи, „да су војници ТО пуцали кроз пушкарнице борбених возила – транспортера ЈНА на зачељу колоне, да су сви у тим возилима мртви и да су такође угрожени и шведски војници. Без оклевања сам му наредио да Швеђани напусте конвој и врате се у зграду ПТТ-а. Никаквог разлога није било да жртвујем наше људе. Војска ТО била је премоћна у односу сто према један...”

После неколико минута разговора са председником Изетбеговићем, како пише Мекензи, „вође ТО су се вратиле у своје јединице дуж нашег конвоја. Али штета је већ била учињена. Око 200 војника ЈНА је нестало. Најпре сам мислио да су побегли у оне делове града које

контролишу Срби, тек касније сам открио да су их војници ТО заробили и одвели са собом. Све оружје и сву опрему су запленили, шест официра ЈНА хладнокрвно су побили. Десет војника УН спречило је масовно проливање крви, што је била слаба утеха...”

„Никада засигурно нисам могао утврдити ко је издао наређење, сумњао сам да је то потпредседник Ганић, много непопустљивији него што жели да се покаже у јавности и да је он наредио напад”, написао је канадски генерал.

Према Деретићевом сведочењу, Кукањац је код Скендерије прешао у Мекензијево возило, Изетбеговић је остао у транспортеру, а он је прешао у цип Унпрофора. Прошли су још око 200–300 метара, а онда је генерал Кукањац зауставио колону, јер је видео да део недостаје. Објаснио је то Мекензију и захтевао повратак назад. Кренули су, али на прилазу Добровољачкој улици већ су биле постављене барикаде.

Видео се дим и чули су се пуцњи. Није се могло даље. Деретић пише да је Мекензи тада запалио цигарету. Пришли су му територијалци и убеђивали га да је колона скренула лево. Иза околних тараба виделе су се пушчане цеви. Мекензи је деловао уплашено, није могао да се снађе.

„Немогуће је да су скренули”, викао је Кукањац. Одлучили су да оду у Лукавицу и да виде шта се може учинити. Тамо су били Дојл и његов помоћник.

„Кад смо стигли у Лукавицу и испричали шта се десило”, пише Деретић, „војници су у бесу и очајању хтели да насрну на припаднике Унпрофора. Срећом, испад је спречен. Састали су се Дојл, Мекензи, Ђурђевац и Кукањац. Видите ли шта сте урадили. Дајте, сад нешто учините. Ја сам преварен, насамарен... викао је Кукањац”.

Немилосрдни и према војницима

Војник Иван Оршић, из Новог Сада, такође је био у колони и сведочио о томе за београдску *Правду*: „На поласку колоне официри су нам наредили да, ни по коју цену, не пуцамо, мада су се са свих страна чули пуцњи. Како су до којега камиона стизали, тако би се продерали: *Предајте се, ћетници!* Нас је спасао неки њихов зенга, вероватно српског порекла, кога су ословљавали са Зока, јер је он наредио да се млада војска не убија. Убијани су само официри, а видео сам како су стрељали возача камиона. Не знам због чега је страдао. Прво су нас натерали да легнемо на асфалт, а онда су нас бесомучно тукли чиме су год и где стигли, па нас терали да пузимо. Ја сам већ био рањен приликом гранатирања Команде области и тада сам се заклео да ћу све издржати. До 21. јула, када сам размењен, издржао сам све батине и увреде. Са седам другова, остао сам последњи из колоне за размену. Муслимани су нас, почетком јуна, закључали у један клозет. Вероватно су проценили да смо физички издржљиви, те да нас могу користити за копање ровова и друге најтеже послове. Имао сам ту несрећу да на својој кожи осетим остварење претње Алијиног начелника Центра службе безбедности Авда Пањете, који нас је, када смо одведени у затвор, упозорио да ће све учинити да завршимо на првој линији фронта, да нас наши побију. Уз стравичне батине, 50 дана копао сам ровове и односио лешеве... Када је, 21. јула, Мекензи дошао по нас и рекао нам да смо слободни, нисам могао да верујем...”

Ми, заробљеници у Фису, нисмо ништа знали о судбини првог дела колоне и генерала Кукањаца, осим гласина да

Генерал Милуџин Кукањац са ауџором Шексџа (лево)

је генерал ухапшен. Пред нама је била тешка и претећа ноћ. После неког времена дозволили су нам да пијемо воду. Једва сам издржавао жеђ, а на храну уопште нисам мислио.

У току вечери неки официр Армије БиХ позивао је све више официре, од мајора до пуковника, да стану у строј. Требало је да их негде воде. Нико није знао о чему је реч. Никола, као потпуковник, требало је да се прикључи тој групи, а ја, капетан прве класе, да останем у сали. Био сам у недоумици: да ли да останем унутра, где сваког минута неког премлаћују, или да се пријавим као виши официр и идем тамо где је можда

још неизвесније. Ипак, кренуо сам за Николом. Да будемо заједно, па шта буде! Све време сам мислио на сестру: кога бих могао да питам, да замолим, да добијем било какву информацију о њој? Али атмосфера је била исувише непријатељска за таква питања. Водили су нас по мрклом мраку. Свако је имао свог чувара са упереном цеви. Сарајево сам слабо познавао, па нисам ни могао да знам куда нас воде. Плашио сам се, али много више сам се плашио за сестру него за себе. Да ли је у Кошевској болници, као што ми је речено? Рањена је, али не знам колико је рана опасна...

Довели су нас у зграду Председништва БиХ. Видео сам ту много официра и војника Армије БиХ, али нисам никога познавао. Један од њих, бивши официр ЈНА, примио нас је и покушавао да остави утисак доброг домаћина. Претходне догађаје назвао је „игром судбине и случајношћу”. Као да је хтео да помири нападаче и жртве, али, с обзиром на тежину злочина и број погинулих и рањених у Добровољачкој улици, његове речи су биле више него лицемерне.

Те вечери група заробљених официра наслушала се претњи, оптужби за разарање Сарајева и лекција о моралу. Све је било окренуто наопако. Оптужене су жртве, а извршиоци планираног ратног злочина остали су чисти. Многи су те вечери „испирали мозак” заробљеним официрима. Најревноснији међу њима, што ме је посебно изненадило, није био официр, нити неко ко је по службеној дужности задужен за преваспитавање затвореника, него један од најпознатијих југословенских новинара у то време – Горан Милић.

Никола Остојић му је више пута прилазио и говорио му да међу заробљеницима има и новинара. Молио га је да нам помогне, као колегама, али Милић се није освртао на његове речи. Гладним, жедним и измученим заробљеницима, од којих су неки имали крваве завоје око главе, држао је предавање о моралу и оптуживао их за разарање Сарајева.

Кад су нас вратили у затвор, неки разбојници у маскираним униформама крвнички су тукли заробљеног резервисту на сред дворане. Неке заточене су негде водили. Ишли су

од једног до другог заробљеника и бирали жртве. Чинило ми се да су посебно били кивни на резервисте. Према њима су били немилосрдни, али тукли су крвнички и тенкисте и артиљерце, које су оптуживали за рушење Сарајева.

Уцене пред камерама

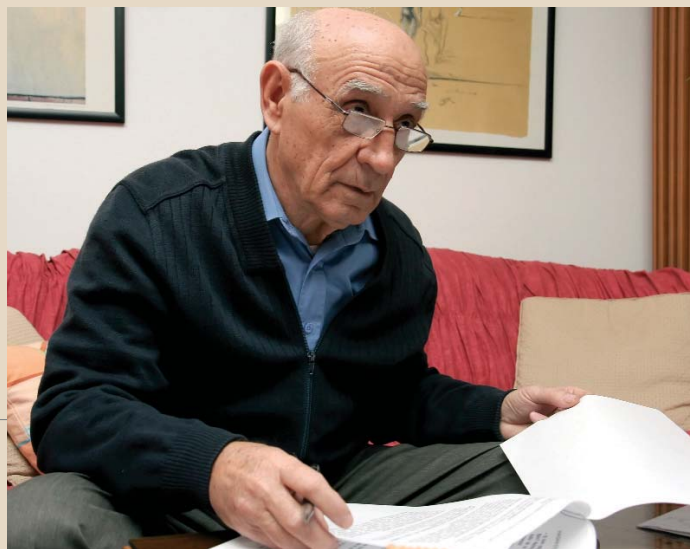
Та ноћ у затвору у Фису била је ноћ страха, ужаса и неизвесности. Напољу експлозије, унутра хаос, претње, пребијање људи... Наоружани чувари, с вучјацима, иду од једног до другог заробљеника. Стану испред човека, гледају га у очи, и одлучују да ли ће га водити у подрум... Отуд допиру јајци. Неке враћају, па као да им није довољно, туку их и наспред дворане. Опет траже резервисте... Туку их и рукама и ногама. Дворана јечи...

Седећи један поред другог на струњачи, Никола и ја ишчекујемо кад ће доћи до нас. Не знамо по којим критеријумима одводе људе у подрум. У ствари, не знамо ни где их тачно воде. То је и више од неизвесности. Можда и крај. Ту нема гаранција. Сам ђаво повлачи обарач.

Разне ствари ми падају на памет. Двеста заробљеника могло је да савлада чуваре, али да ли је то храброст или нешто друго? Сетио сам се Андрићевих речи да се храброст неког човека може видети и оценити тек кад умире, али тада обично нема сведока. Сваки други начин оцењивања је непоуздан, поготово у рату, кад свака фукара дође до оружја.

Посматрам како оне наоружане и бесне керовође бирају жртве. Стану испред њих и неко време их гледају право у очи. Учинио ми се да изводе напоље оне који не могу да издрже њихов поглед, који трепну, па сагну главу, као у оној дечијој игри, у којој ти машу руком испред очију да провере „да ли се плашиш мајке“. У свом том страху и муци, кад се човек окамени, кад се страх на неки начин замрзне, тихо се договарам са Николом да наше целате, кад буду дошли по нас, гледамо право у очи, па шта буде да буде.

Не знам колико је могло да буде сати кад се неки официр Армије БиХ (касније сам сазнао да је то био Шибер)

Хасан Ефендић

Срђејан Кљујић

обратио заробљеницима. Позивао је војнике и официре да се одреде за једну од могућности: да пређу у Армију БиХ или да одмах буду упућени кући. Обе могућности су значиле – напуштање ЈНА. Тада се издвојила једна група војника и неколико официра. По свему судећи, желели су да што пре оду кући и све забораве. У то време већ су нас снимали камерама, а ми смо, као што се види на фотографијама заробљеника, окретали главу да бисмо избегли барем једно понижење.

Један од кључних сведока драме у Добровољачкој улици генерал у пензији Душан Ковачевић, у разговору за бањалучки *Нови рејтор-џер*, маја 2007. године, изјавио је да је тај напад на припаднике ЈНА био организован. Он је објаснио да је Изетбеговић лично гарантовао безбедан излазак војника из Сарајева, али, како је рекао, „испоставило се, била је то заблуда генерала Кукањаца који је слепо веровао Изетбеговићу, заблуда која је живота коштала десетине војника и официра ЈНА“.

„То је био организован напад, организован од највишег руководства БиХ, пре свега мислим на тадашњег члана Председништва БиХ Ејупа Ганића. Мислим да је то био терористички напад, до-

бро испланиран и изведен. Тада је непотребно страдао велики број војника и официра који су били криви само зато што су били ту у Сарајеву, а неки су ту службовали више од десет година“, рекао је генерал Ковачевић.

Ковачевић је тада истакао да је најодговорнији за злочин у Добровољачкој улици Ејуп Ганић, који је у то време практично обављао дужност команданта Армије БиХ. Према његовим речима, које наводи Нови репортер, први договор о безбедном извлачењу војске из окружења у сарајевском насељу Бистрик, где је била зграда Команде Друге војне области, вођен на релацији генерал Кукањац и Ејуп Ганић, пропао је због изричитог става Ганића да су сви војници ЈНА у Сарајеву, у ствари, ратни заробљеници и да генерал Кукањац не може постављати никакве услове за излазак. ■

(Наставак у следећем броју)

ВЕРСКИ ПРАЗНИЦИ

1-15. новембар

Православни

- 1. новембар – Преподобни Прохор Пчињски и Јован Рилски
- 3. новембар – Св. Иларион Меглински, св. исповедник Висарион Исповедник
- 5. новембар – Свети апостол Јаков, први епископ Јерусалимски
- 6. новембар – Задушнице
- 8. новембар – **Свети великомученик Димитрије – Митровдан**
- 10. новембар – Свети Арсеније Сремац, архиепископ српски
- 11. новембар – Свети Аврамије Затворник
- 12. новембар – Св. краљ Милутин, преп. Теокист и Јелена, св. Варнава, хвостански исповедник
- 14. новембар – Свети Козма и Дамјан – Врачеви

Римокатолички

- 1. новембар – Сви свети
- 2. новембар – Спомен вјерних мртвих – Душни дан

МИТРОВДАН

Славни и чудотворни светитељ рођен је у Солуну као једино дете добрих и благородних родитеља. Измољен од Бога, као дуго чекани првенац, с великом пажњом је однегован и васпитаван. Отац му је био војвода. После његове смрти, христорборни цар Максимилијан поставио је Димитрија за солунског војводу. Посебно цареву наређење односило се на прогон хришћана, али Димитрије је супротно наредби, чак јавно исповедао веру у Господа Христа. Кад је то цар сазнао, Димитрије је, знајући шта га чека, поделио сав свој иметак и мирно ступио у тамницу спреман на страдање које му је предстојало. После неколико дана цареви војници су копљима изболи светитеља, кога су затекли у молитвама.

Солунски хришћани су кришом сахранили његово тело и на том гробу су се многи исцеливали. Над тим гробом је подигнута мала црква, а тадашњи велможа Леонтије, након што се исцелио од тешке болести, подигао је над светитељевим моштима много већу цркву.

Свети Димитрије се сматра заштитником Солуна, а Руси га уважавају као покровитеља Сибира. ■

ДОГОДИЛО СЕ...

1. новембар 1851.

Указом кнеза Александра Карађорђевића постављен је први начелник ветеринарске службе. Овај датум се у Војсци Србије обележава као Дан ветеринарске службе.

1. новембар 1918.

Српска Прва армија под командом војводе Петра Бојовића ослободила је Београд. Након пробоја Солунског фронта, Прва армија за само 45 дана прешла 500 километара под борбом. У знак сећања на дан ослобођења Београда, 1. новембар се у Војсци Србије обележава као Дан Трећег центра за обуку.

3. новембар 1946.

У Београду су почели тродневни разговори између Палмира Тољатија, италијанског министра правосуђа и генералног секретара Комунистичке партије Италије, и Јосипа Броза. У току разговора са Тољатијем Јосип Броз је понудио да Југославија призна Италији суверенитет над Трстом, уколико ова Југославија призна Горицу. Разговарали су и о репатрирању италијанских ратних заробљеника из Југославије и намери да се преговара о трговинском споразуму између две земље.

3. новембар 1948.

Помоћник министра народне одбране и начелник Генералштаба Југословенске армије генерал-пуковник Коча Поповић потписао је наређење о формирању Војнотехничког института Југословенске армије. У састав Института ушли су постојећи технички институти родова војске и институт Команде Југословенског ратног ваздухопловства.

Овај датум се у Војсци Србије слави као Дан Војнотехничког института.

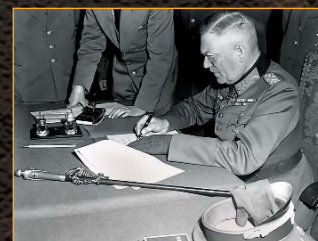
6. новембар 1865.

Донет је закон којим су извршене измене и допуне Закона о уређењу војске из 1864. године и којим су пионири и понтонири издвојени из артиљерије и образована је инжињерија као посебан род. Овај датум се у Војсци Србије прославља као Дан инжињерије.

8. новембар 1944.

При Повереништву народне одбране НКОЈ-а основано је Финансијско одељење, као руководећи орган финансијске службе за целу Народноослободилачку војску Југославије. У Војсци Србије овај датум се обележава као Дан финансијске службе.

11. новембар 1918.

Капитулацијом Немачке завршен је Први светски рат у којем је учествовало 36 држава. Живот је изгубили око 10 милиона људи. Безусловна капитулација, према којој је Немачка морала да напусти све окупиране земље на западу и истоку, Алзас и Лорену и леву обалу Рајне, потписана је у железничком вагону у француском месту Компјењ.

11. новембар 1919.

Постављен је управник Сталне војне болнице Потиске дивизијске области у Петроварадину. У Војсци Србије овај датум се обележава као Дан Војномедицинског центра Нови Сад. ■

Припремио мр Миљан МИЛКИЋ

Седми ауто-рели „Меморијал хероја Тепића“

Ауто-рели „Меморијал хероја Тепића“, седми по реду, који окупља активне, резервне и пензионисане старешине и остале такмичаре из разних крајева земље, успешно је завршен упркос киши која је претила да помрси рачуне многим такмичарима. Стартовало се са простора Ваздухопловног завода „Мома Станојловић“ у Батајници, где су, на опште задовољство возача, изведени и сви специјални испити.

Они који редовније прате трке у склопу „Меморијала хероја Тепића“ нису, вероватно, изненађени што су се у средишту пажње за највиши пласман, сасвим очекивано, нашла већ позната имена попут Радивоја и Слободана Јаковљевића, Борислава Исакова и Саше Глишића, који су у генералном поретку заузели првих пет места.

Знак за старт прве аутомобилске посаде дао је заменик генералног директора ВЗ „Мома Станојловић“ пуковник Ђорђе Вучетић. Свеукупном победнику Радивоју Јаковљевићу пехар је уручио бригадни генерал др Данко Јовановић, начелник Управе за логистику (Ј-4) ГШ Војске Србије, док је учеснике овогодишњег ауто-релија поздравио пуковник у пензији мр Драгиша Љешњак, Тепићев класић, који се укратко осврнуо на неизбрисиве трагове питомачког дружења и заједничког учења. ■

В. РИСТИЋ

Војска победник Церског полумаратона

Поводом 96. годишњице Церске битке, у светској историји уписане као прве победе савезника у Првом светском рату, у Текеришу је одржан традиционални полумаратон. На 10.000 метара стартовао је 61 дугопругаш из 10 градова Србије. Први кроз циљ прошао је Мирослав Комарчевић (29,55). У конкуренцији жена прво место освојила је Стојанка Сокол из Суботице (43,25). Када је реч о припадницима Војске Србије и МУП-а, тријумфовао је Игор Вуковић (32,55) из Гарде, друго место освојио је Драган Докмировић, из гарнизона Пожаревац, а треће Михаило Божићевић (35,18) из панчевачке Специјалне бригаде.

Међу студентима најбоље резултате остварили су Живан Милошевић (33,44) из Шапца и кадеткиња Војне академије Невенка Јовановић (40,34). У екипном пласману за студенте, кадети и кадеткиње Војне академије освојили су прво место. Најстарији на овогодишњој трци био је Милоје Андрић (80) који је на циљ стигао после нешто више од једног часа. У надметању основаца на 200 и 400 метара, у две категорије, победници су Огњен Мијаиловић, Мина Гајић, Ђорђе Петровић и Далиборка Томић. Свеукупни победник у екипном пласману били су такмичари Војске Србије – њима је припао велики пехар 14. церског полумаратона. ■

З. ПЕШИЋ

„Женска трка“ на Ади Циганлији

Традиционална, једанаеста атлетска манифестација „Женска трка“, чији је циљ да припадницама лепшег пола укаже на значај рекреације и здравог живота, одржана је недавно на Ади Циганлији.

Победница трке од 7.700 метара, по изузетно ветровитом и на моменте кишовитом времену, била је наша најбоља атлетичарка Оливера Јевтић.

Међу бројним домаћим и страним такмичаркама, различите старости, у трци су учествовале и особе са инвалидитетом, жене официри, кадеткиње Војне академије и војне службенице Биљана Иванова, Милица Петковић, Кристина Илић, Тања Капор, Маја Мусић, Биљана Кањерић и Лела Марић. Достојно су репрезентовале Министарство одбране и Војску Србије. ■

Г. Ч.

Друго место Кобрама на шутинг релију

У организацији „Сафари клуба“ из Ниша и ревије „Новости Калибар“, недавно је на полигону Градац код Ниша

одржан 14. шутинг рели, на коме је екипа „Кобре 2“ освојила друго место. Војску Србије на тој манифестацији представљали су возач Вукота Ђукић и старији водник Бранислав Булатовић, стрелац. Победници су и ове године из екипе „Омега“. На такмичењу је учествовало 20 екипа из Србије. Припадници Батаљона за посебне намене „Кобре“ показали су врхунску обучености и завидан ниво вештине у војњи и прецизној паљби. ■

М. С.

Министарство одбране Републике Србије
Генералштаб Војске Србије
Управа за људске ресурсе

Расписује

Интерни КОНКУРС

за попуну слободних радних места подофицира,
на одређено и неодређено време, у:

- 11. пешадијском батаљону, место службовања Панчево
– командир извиђачког одељења, 1 извршилац
- 31. пешадијском батаљону, место службовања Зајечар
– командир минобацачког одељења, 1 извршилац
- 41. пешадијском батаљону, место службовања Бујановац
– командир митраљеског одељења, 1 извршилац
– командир стрељачког одељења, 3 извршиоца
- 42. пешадијском батаљону, место службовања Врање
– командир извиђачког одељења, 1 извршилац
– командир стрељачког одељења, 1 извршилац
- 3. батаљон војне полиције, место службовања Ниш
– војни полицајац, 6 извршиоца
– војни полицајац-возач, 4 извршиоца
– саобраћајац, 1 извршилац
- 5. батаљон војне полиције, место службовања Београд
– војни полицајац, 5 извршиоца
- Специјалну бригаду, место службовања Панчево
– радио-релејац, 2 извршиоца
– телефониста-линијаш, 1 извршилац
- 63. падобранки батаљон, место службовања Ниш
– нишанџија-падобранац, 6 извршиоца
- 21. батаљону везе, место службовања Ниш
– телефониста-линијаш, 1 извршилац
- 25. батаљону војне полиције, место службовања Београд
– војни полицајац, 1 извршилац
- 3. центар за обуку, место службовања Јаково
– командир одељења за обуку стрелаца, 4 извршиоца
- 4. центар за обуку, место службовања Ваљево
– командир одељења за обуку стрелаца, 2 извршиоца
- 5. центар за обуку, место службовања Зајечар
– командир одељења за обуку стрелаца, 9 извршиоца
- 7. центар за обуку, место службовања Лесковац
– командир одељења за обуку стрелаца, 1 извршилац
- Центар за обуку везе, информатике и ЕД, место службовања Горњи Милановац
– командир одељења везе, 1 извршилац

250. ракетну бригаду ПВО, место службовања Зуце
– радио-телепринтерист-шифрер, 1 извршилац

250. ракетну бригаду ПВО, место службовања Ниш
– оператор, 1 извршилац

УСЛОВИ КОНКУРСА

На конкурс се могу јавити професионални војници држављани Републике Србије, који испуњавају следеће услове:

а) ОПШТИ УСЛОВИ

- да су здравствено способни за службу у Војсци Србије (што утврђује надлежна војнолекарска комисија);
- да нису осуђивани на казну затвора од најмање шест месеци;
- да није старији од 35 година ако се прима на одређено време односно 40 година ако се прима на неодређено време;
- да је успешно завршио оспособљавање за дужност за коју се прима (основни курс за подофицире).

б) ПОСЕБНИ УСЛОВИ

- да имају најмање средњу стручну спрему,
- да су у професионалној војној служби у својству професионалног војника најмање 3 године ако се прима на одређено време односно 6 година ако се прима на неодређено време.
- да је током службе повољно оцењиван и да има просек службених оцена у току војне службе најмање „врло добар“;
- да има препоруку старешине на положају команданта батаљона, њему равном или вишем положају;
- за возаче могу конкурисати лица која имају „Ц“ категорију.

НАЧИН КОНКУРИСАЊА

Кандидат, који испуњава услове, доставља попуњен образац молбе за пријем у Војску Србије у својству подофицира Управи за људске ресурсе (Ј-1) Генералштаба Војске Србије, редовним путем преко непосредно претпостављеног старешине. Уз образац молбе прилаже се:

- кратка биографија;
- извод из матичне књиге рођених;
- уверење о држављанству (не старије од шест месеци);
- уверење из општинског суда да се против кандидата не води кривични поступак и да није осуђиван и кажњаван (не старије од шест месеци);
- копија дипломе о стеченом образовању (оверену у суду или општини);
- копија возачке дозволе (оверена у суду или општини), за лица која конкуришу на формацијско место возача,
- уверење о завршеном оспособљавању на основном курсу за подофицире,
- потврда надлежног старешине о времену проведену у служби у својству професионалног војника и просек службених оцена у току службе.

Лица примљена у професионалну војну службу остварују сва права и обавезе у складу са *Законом о Војсци Србије*.

Конкурс је отворен 8 дана од дана објављивања у магазину „Одбрана“.

Некомплетна и непотпуна документа неће се узимати у разматрање, а документа кандидатима која не буду изабрани неће се враћати.

Информације су доступне на сајту Војске Србије www.vs.rs. ■

ПРЕГЛЕД СТАНОВА У ЗАКУП И АДАПТИРАНИХ ПРОСТОРА ЗА РАСПОДЕЛУ

стање на дан 25.10.2010.

Р.бр.	МЕСТО/Гарнизон	СТАТУС	СТРУКТУРА							СВЕГА	
			0.5	1.0	1,5	2.0	2,5	3.0	3,5		4.0
СТАНОВИ У ЗАКУП											
1	БЕОГРАД / Београд	има кандидата на ранг листама	4	2	6	8	10	2	22	3	57
2	НОВИ САД / Нови Сад				5	6		11			22
3	НИШ/Ниш			1							1
4	Г.МИЛАНОВАЦ / Г. Милановац			1							1
5	КРАЉЕВО/ Краљево					1					1
6	КРАГУЈЕВАЦ/Крагујевац			1		1					2
7	ЗАЈЕЧАР/Зајечар				1	1					2
8	КРУШЕВАЦ/Крушевац			2		3	1				6
9	РАШКА/Рашка			1							1
СВЕГА ЗАКУП - ИМА КАНДИДАТА НА РЛ			8	5	14	18	10	13	22	3	93
10	БАЧКА ТОПОЛА/Бачка Топола	нема кандидата на ранг листама	1								1
11	БОГОВАЋА/Ваљево					1					1
12	с.БОКА/Панчево							1			1
13	с. СРПСКА ЦРЊА/Панчево					1					1
14	КЊАЖЕВАЦ/Зајечар					1					1
15	СУБОТИЦА/Бачка Топола			1							1
16	СЕНТА/Бачка Топола					1					1
17	СТАНИШИЋ/Сомбор							1			1
СВЕГА ЗАКУП - НЕМА КАНДИДАТА НА РЛ			1	1	1	3		2			8
СВЕГА СТАНОВА У ЗАКУП			9	6	15	21	10	15	22	3	101
АДАПТИРАНИ ПРОСТОРИ											
1	БЕОГРАД/Београд	АДАПТ. ПРОСТОР			1				1		2
2	ПОЖАРЕВАЦ/Пожаревац			1							1
3	СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА/Крагујевац			1							1
СВЕГА АДАПТИРАНИ ПРОСТОРИ			2	1					1		4
1	СВА МЕСТА / СВИ ГАРНИЗОНИ	ЗАКУП	9	6	15	21	10	15	22	3	101
2		АП		2	1				1		4
УКУПНО											

НАПОМЕНА: Поред приказаних станова у закуп, Стамбеном органу је пријављено и 5 станова у Суботици, гарнизон Бачка Топола, који нису обухваћени овим прегледом јер је рок за уселјење ових станова, због завршетка радова, мај 2011. године.

ПРАВНИ САВЕТИ О СТАМБЕНИМ ПИТАЊИМА

Постоји могућност да решим стамбено питање куповином стана путем кредита преко своје супруге, да ме занима да ли у том случају немам право на накнаду дела трошкова за закуп стана увећана за 10%?

Немате право на накнаду дела трошкова за закуп стана увећану за 10%, јер носилац права на накнаду дела трошкова за закуп стана треба да буде и подносилац захтева за стамбени кредит, на чије име треба да гласи и уговор о куповини стана на кредит.

ОБАВЕШТЕЊЕ

Обавештавају се војни пензионери да од 1. новембра 2010. године неће бити организовано информисање у просторијама Фонда за СОВО, у ул. Крунска бр. 13 у Београду, које је било сваке прве среде у месецу, због повећаног обима послова, као и овере здравствених књижица и увођења електронске евиденције у Фонду за СОВО.

Информисање стамбених интересената ће се убудуће превасходно вршити позивањем инфо телефона 011/3201-073 или војног локала 23-073, који ће од 1. новембра 2010. године бити у функцији у времену од 9 до 15 часова, као и путем e-mail-а Одељења за стамбене послове utsv.stambeno@mod.gov.rs.

Такође, стамбени интересенти могу се и непосредно обратити Одељењу за стамбене послове дописом са наведеним конкретним питањима или захтевом за пријем на службени разговор на адресу: Министарство одбране, Сектор за људске ресурсе, Управа за традицију, стандард и ветеране, Одељење за стамбене послове, ул. Немањина бр. 15, Београд.

ЦЕНЕ

У ВОЈНИМ ОДМАРАЛИШТИМА за индивидуалне госте за Нову годину и зиму 2011.

УСЛОВИ ПРОДАЈЕ:

1. Цене полупансиона односе се на полупансион без ручка (вечера, ноћење и доручак).

2. Доплата за пансионски ручак у хотелима „Оморика“, „Бреза“ и депандансу „Јавор“ је 400,00 дин. по особи дневно, за све кориснике.

Обавезна доплата за Новогодишњи аранжман који обухвата свечану вечеру 31.12.2010 и репризу програма 01.01.2011, за све кориснике, износи 8.000,00 дин. по особи, у хотелима „Оморика“ и „Бреза“. а у хотелу „Бели Бор“ износи 6.000,00 дин. по особи. Деца од 3-10 година, уколико користе услуге хране, плаћају комплетан новогодшњи аранжман умањен за одговарајући попуст на пансион/полупансион, док деца која не користе услуге хране не плаћају улазнице и свечану вечеру.

3. Ако се Новогодишњи аранжман користи као дводневни цена пансиона, полупансиона или ноћења са доручком увећава се за 30%.

4. Услуге резервација у Војном туристичком сервису-Београд наплаћују се у износу од 1.200,00 дин, по једној смештајној јединици.

5. Гости плаћају још боравишну таксу, која је одређена одлуком републичких органа и осигурање.

ВОЈНА ТУРИСТИЧКА АГЕНЦИЈА
Београд, Ресавска 34А

тел. 011/2636-535
тел. 32-01-887; 32-03-342
fax 011/36-16-155

ПРИЈАВА ЗА АРАНЖМАН

НАЗИВ ОДМАРАЛИШТА						
МЕСТО						
ХОТЕЛ / ОБЈЕКАТ						
➤ ТЕРМИН		од	до	или од	до	
➤ ТИП СОБЕ						
Презиме и име		Остала имена за пријаву		Година рођења		Средство
Адреса						
Број телефона		у стану:		на послу:		
Услуга		Превоз		Ски пас		
Пансион	Полупансион	ДА	Број особа:	ДА	одрасли:	деца:
		НЕ		НЕ		
➤ А) 30 % Деца до 10 година имају попуст на цену и то:						
➤ Б) 50 % користе посебан лежај и храну / уписати број деце:						
користе храну / уписати број деце:						
Дете до 3 године		ако не користи лежај и храну не плаћа услуге боравка, изузев осигурања				
Статус корисника аранжмана (заокружити)		1) Професионална војна лица; 2) Цивилна лица у Војсци и МО; 3) Војни пензионери; 4) Породични пензионери; 5) Цивилна лица; 6) Странци				

Датум пријаве:

Потпис подносиоца пријаве:

ТАРА – хотел „ОМОРИКА“

Период примене - Врста услуге	Тип собе	АП	1/1Т	1/1	дуплекс	1/2Т	1/2	1/3	1/4
	Категорија корисника								
25.12.-30.12.2010 Полупансион	МО и ВС	2.710,-	2.430,-	2.250,-	1.870,-	2.030,-	1.870,-	1.710,-	1.550,-
	Цивили и странци	3.350,-	3.000,-	2.750,-	2.300,-	2.500,-	2.300,-	2.100,-	1.900,-
30.12.2010-16.01.2011. Полупансион	МО и ВС	3.570,-	3.150,-	2.930,-	2.450,-	2.650,-	2.450,-	2.250,-	2.010,-
	Цивили и странци	4.400,-	3880,-	3.600,-	3.000,-	3.250,-	3.000,-	2.750,-	2.450,-
16.01-26.02.2011 Полупансион	МО и ВС	3.200,-	2.700,-	2.500,-	2.000,-	2.200,-	2.000,-	1.800,-	1.700,-
	Цивили и странци	3.850,-	3.330,-	3.050,-	2.450,-	2.700,-	2.450,-	2.200,-	2.050,-
26.02-23.04.2011 Полупансион	МО и ВС	3.000,-	2.500,-	2.300,-	1.800,-	2.000,-	1.800,-	1.700,-	1.650,-
	Цивили и странци	3.600,-	3.050,-	2.800,-	2.200,-	2.450,-	2.200,-	2.050,-	1.950,-

ТАРА – депанданс „ЈАВОР“

Период примене	Тип собе	Врста услуге	1/1	1/2
	Категорија корисника			
25.12-30.12.2010.	МО и ВС	Полупансион	2.030,-	1.710,-
	Цивили и странци	Полупансион	2.500,-	2.100,-
30.12.2010-16.01.2011.	МО и ВС	Полупансион	2.350,-	1.970,-
	Цивили и странци	Полупансион	2.850,-	2.400,-
16.01-26.02.2011. 26.02-23.04.2011.	МО и ВС	Полупансион	2.080,-	1.760,-
	Цивили и странци	Полупансион	2.550,-	2.150,-

ТАРА – хотел „БЕЛИ БОР“

Период примене	Тип собе	Врста услуге	1/1	1/2	1/3
	Категорија корисника				
25.12-30.12.2010. 16.01-26.02.2011. 26.02-23.04.2011.	МО и ВС	Пансион	2.080,-	1.760,-	1.600,-
	Цивили и странци	Пансион	2.550,-	2.150,-	1.950,-
30.12.2010-16.01.2011.	МО и ВС	Пансион	2.550,-	2.170,-	1.970,-
	Цивили и странци	Пансион	3.050,-	2.600,-	2.350,-

ВРЊАЧКА БАЊА – хотел „БРЕЗА“

Период примене	Тип собе	Врста услуге	АП	1/1	1/2	1/3
	Категор. кор.					
25.12.2010.-03.01.2011.	МО и ВС	Полупансион	2.900,-	2.300,-	2.100,-	1.900,-
	Цивили и странци	Полупансион	3.500,-	2.800,-	2.600,-	2.300,-
03.01-26.03.2011.	МО и ВС	Полупансион	2.550,-	1.950,-	1.850,-	1.650,-
	Цивили и странци	Полупансион	3.100,-	2.350,-	2.250,-	1.950,-
26.03-23.04.2011.	МО и ВС	Полупансион	2.650,-	2.050,-	1.950,-	1.750,-
	Цивили и странци	Полупансион	3.250,-	2.500,-	2.400,-	2.100,-

6. За извршене резервације, гости, поред једнократне уплате аранжмана, услуге могу плаћати у више рата:

– **4/четири/ рате, за боравак од минимум 3 дана:** прва рата, приликом резервације, у износу од 30% комплетног аранжмана, друга рата, у току боравка у хотелу, у износу од 30% вредности аранжмана, трећа рата, 30 дана од дана одласка из хотела у износу од 20% вредности аранжмана и четврта рата 60 дана од дана одласка из хотела у износу од 20% вредности аранжмана.

За трећу и четврту рату чекови се депонују у хотелу.

На 7 рата, за боравак од 7 и више дана: прва рата, приликом резервације, у износу од 30% вредности аранжмана, а преосталих 6 месечних рата депоновањем чекова на рецепцији хотела уз увећање дуга од 5% или путем административне забране преко Рачуноводственог центра МО, само за припаднике Војске Србије и Министарства одбране, уз увећање дуга од 5%.

7. **ПОПУСТИ ЗА ДЕЦУ:** деца до три године, уколико не користе посебан лежај и храну, не плаћају услуге боравка, осим осигурања. Деца од три до десет година имају следећи попуст:

– 30% ако користе храну и посебан лежај,

– 50% ако користе храну и заједнички лежај са родитељима.

Деца од три до десет година могу користити само један попуст у горе наведеним одмаралиштима. Попуст се односи на цену полупансиона/ пансиона.

8. У хотелу „Бели Бор“, за индивидуалне госте, боравак 2. детета до 10 година старости је бесплатан без обзира на структуру собе и дужину боравка. Не важи једино за свечану вечеру за Ново-годишњи аранжман.

9. **ОТКАЗИ:** откази се достављају у писаној форми уз прилагање резервације и оригинал уплатнице.

Повраћај износа је регулисан према „Посебним упутствима за примену цена у војним одмаралиштима“. У случају више силе (смрт у породици, болест, службена спреченост и сл.), што се мора и доказати одговарајућим документом, уплаћени износ се враћа у целости уз одбитак манипулативних трошкова. Износ на име трошка резервације се не враћа.

10. **Туристичким агенцијама за индивидуалне аранжмане, на упит, одобрава се 5% провизије на цену пансиона/полупансиона, а комплетан износ аранжмана плаћа се пре доласка у хотел до рока назначеног на профактури.**

Уз овај програм важе „Посебна упутства за примену цена у војним одмаралиштима“

ВОЈНИ ТУРИСТИЧКИ СЕРВИС
– БЕОГРАД

ИЗАБРАНА ПАРТИЈА

Наполеон Бонапарта ГАРДА УМИРЕ, АЛИ СЕ НЕ ПРЕДАЈЕ

Ретко је у историји наћи личност овечану бројнијим легендама као што је то Наполеон I Бонапарте (1769–1821), француски цар од 1804. године, војсковођа и освајач. Овај Корзиканац је 1812. године ушао и у Москву, али је после пораза од коалиције код Ватерлоа (1815. године) прогнан на острво Свету Јелену, где је и умро.

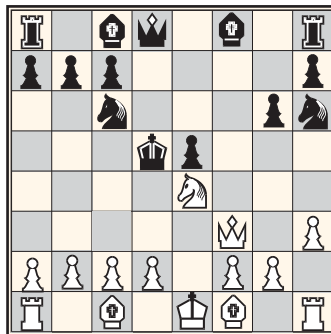
Поуздано се зна да је као млади артиљеријски поручник често посећивао чувену „Кафе де ла Резанс“ у Паризу, где су шах играли тада најјачи мајстори. У Партијама је, како пише наш шаховски историчар Славко Домазет, испољавао смелост, тражио необична решења, предузимао често и неправилан план са гледишта теорије. Од шаха се није раздвајао ни за време многобројних војних похода. Партнери су му били царица Јозефина, ађутанти и генерали међу којима

маршал Неј и кнез Басан. Шах је играо и на Светој Јелени, где му је противник био маршал Бертран, такође изгнаник. У Бечу је одиграо и једну партију против „шаховског аутомата“ барона Кемпелена 1809. године. Имао је беле фигуре и – желећи да испита знање тајанственог партнера, одиграо неправилан потез, али је „Турчин“ код трећег неправилног потеза порушио фигуре и бацио их на под. Партија је ипак одиграна, али је император био маторан.

У многим књигама објављена је следећа партија:

Наполеон – Госпођа де Рамизе
Париз или La Malmaison,
1804

1. *Сц3 е5* 2. *Сф3 г6* 3. *е4 ф5* 4. *х3 фе4* 5. *Се4 Сц6* 6. *Сфг5 г5* 7. *Дх5 г6* 8. *Дф3 Сх6* 9. *Сф6 Ке7* 10. *Сг5 Кг6* 11. *Се4 Кг5*

Бели: *Ке1, Дф3, Та1, Тх1, Лц1, Лф1, Се4, а2, б2, у2, г2, ф2, г2, х3*

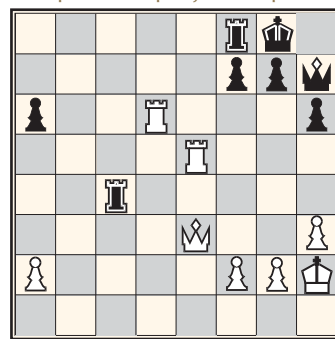
Црни: *Кг5, Дг8, Та8, Тх8, Лц8, Лф8, Сц6, Сх6, а7, б7, у7, е5, г6, х7*

12. *Лц4 Кц4* 13. *Дб3 Кг4* 14. *Дг3 – мат.*

Петар Мејић је у својој књизи о знаменитим шахистима ову партију оценио тако што је завршетак сматрао једним од најлепших матова у минијатурама.

КОМБИНАЦИЈА

И. Армас – Гарсија Палермо

Бели: *Кh2, De3, Td6, Te5, a2, f2, g2, h3*
Црни: *Кg8, Dh7, Tc4, Tf8, a6, f7, g7, h6*

Бели на потезу.

1. *Td8!*

Не добија 1. *Te8?* због 1... *Tc8*

1... *g5*

Једини потез.

2. *Te8!!*

На 2. *Tf8* *Kf8* 3. *Te8* *Кг7* 4. *De5* *Кг6*

5. *Dd6* *Кг7* са добитком

2... *Te8* 3. *De8* *Кг7* 4. *De5* *f6*

На 4... *Кг6* 5. *Td6* *Kh5* 6. *g4+*

5. *Td7* *Кг6* 6. *De8*

1:0

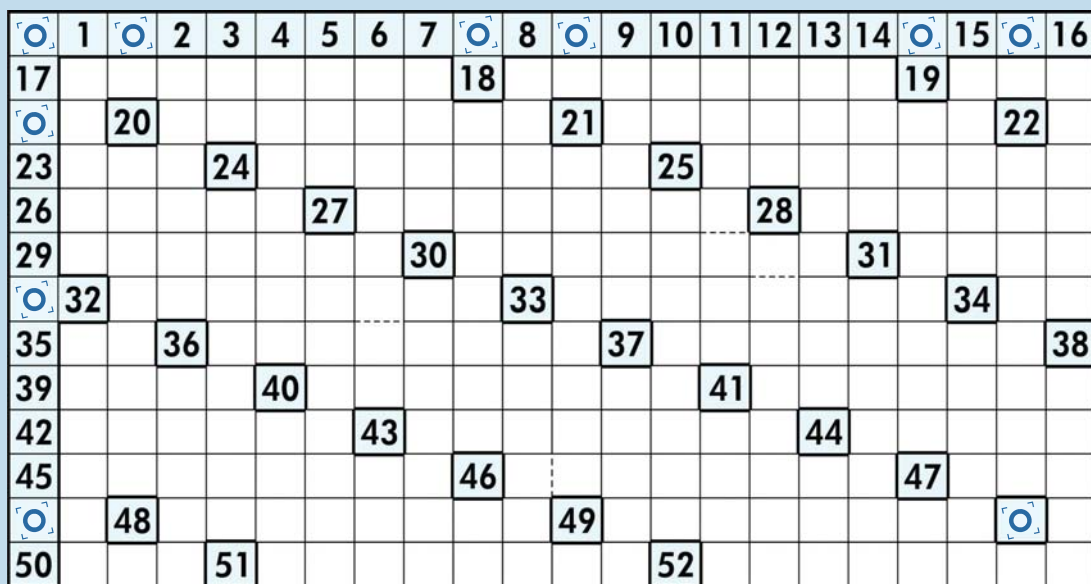
Припремио

Раде Милосављевић, мајстор Фиде

РЕКЛИ СУ

Сваки Фишеров пошез је за нијансу јачи него што изгледа
Тајманов

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА ВОДОРАВНО: Кипранка, Ливанка, ННЕ, и, раковина, Израелка, ф, ЛПС вардарац, тореадор, ерата, галопери, акница, реторта, екавизам, црви, Сомерсет, рибати се, ем, гл, слаткаст, анаколут, радио, костимер, калмар, унијат, Титаника, Арета, догерана, анониман, син, в, критичар, нативист, Ана, шипарица, Атенборо.

Припремио Жарко ЂОКИЋ

ВОДОРАВНО:

17. Наредба, распис (лат.), 18. Мера за дужину од десет стопа (мн.), 19. Нуклеарна енергетска агенција (скр.), 20. Змија отровница, кобра, 21. На турски начин (стр.), 23. Ознака вискозитета моторног уља, 24. Лакомислен, неозбиљан, 25. Кључ за све браве, 26. Уопштено, 27. Италијански фудбалер, Микеле, 28. Женско име, 29. Фасцинантно острво у Индијском океану, припада Јемену, 30. Шара у арапском стилу, 31. Ивова шума, ивак, 32. Који је тамне пути, 33. Предворје куће, вестибул, 34. Ауто-ознака Ниша, 35. Четврти и други самогласник, 36. Сатиричари, 37. Дизаги таласе, 39. Укошено, 40. Скоројевић (стр.), 41. Музичка предигра, 42. Становник Азије, Азијат, 43. Опojно средство, дрога, 44. Градић у Боки Которској, 45. Темена кост, темењача, 46. Наука о правилима (канонима) спознаје, 47. Име бивше глумице Лупино, 48. Које прија, угодна, 49. Становник Иријана, 50. Читав, сав, 51. Суд за тарење, 52. Ситно нарежати, насецкати.

УСПРАВНО:

1. Грчки певач, Демис, 2. Женско име, Снежана одмила, 3. Према, у правцу, 4. Прозорски роло, ролета, 5. Женско име (палиндром од АЧИ), 6. Папир за паковање, 7. Град у Француској, 8. Пулс, било, 9. Врста лежаја, диван, софа, 10. Име глумца Паћина, 11. Присталица папизма, 12. Женско име, Отилија одмила, 13. Равно стопало, раван табан, 14. Међународно друштво за заштиту од зрачења, Интернационал Радиацион Протекцион Асоцијацион, 15. Фуд, карактер, 16. Јужноамерички индијански народ, Аруаканци, 18. Лечење органских обољења (мед.), 19. Водичи камила, 20. Обожавње, величање (мн.), 21. Шпански фудбалер, Хозе, 22. Острво у Карипском мору, са Тобагом чини државу, 24. Књижевни лик Марка Твена, 25. Оставица, завештач (лат.), 27. Окретање неког тела (око своје осе), 28. Античка област у Малој Азији, 30. Врста вештачког ђубрива (мн.), 31. Становници Истре, 32. Врста винове лозе, 33. Врста драгог камена, 34. Мушко име, Таса одмила, 36. Компанија из Врања, 37. Безалкохолно освежавајуће пиће, 38. Летописи, годишњаци, 40. Један од Сократових тужилаца, 41. Који припада Ини, 43. Император, 44. Увала широког дна, 46. Симбол нобелијума, 47. Почетна слова азбуке.

КЊИЖАРА „ВОЈНА КЊИГА“

Београд, Васе Чарапића 22

Тел/факс 011 21 84 925

Радно време 08 – 21
суботом 08 – 16

- Магазин „Одбрана“
- војностручни часописи „Нови гласник“, „Војно дело“ и „Војнотехнички гласник“
- књиге у издању Медија центра „Одбрана“
- аудио курсеви страних језика
- издања на компакт-дискovima
- постери, географске карте и планови
- макете тенкова, авиона и бродова
- реплике наоружања и војне опреме
- сабље и бодежи
- прибор за боравак у природи
- батеријске лампе, бусоле и др.
- војна обућа и одећа
- мајице и качкети, привесци, значке, футроле за оловке и визиткарте, перорези, хемијске оловке и упаљачи са ознакама ојске Србије
- сувенири са националним симболима

МЕДИЈА ЦЕНТАР
ОДБРАНА

МЕДИЈА ЦЕНТАР

www.odbrana.mod.gov.rs

ОДБРАНА

Година књије

У години књије
и језика

сајамски појаци
од 30-70%

акције које књију
чине доступном

креативношћу која књију
чини посебном

СПЕЦИЈАЛНИ ПРИЛОГ МАГАЗИНА **ОДБРАНА**

ПОДОБРАНОЦ

5

Нови стил ратовања
Ваздушнодесантне војске Русије

Рат умећем, а не бројем

Полицијски батаљон
за специјалне операције – ВОРЕ

Битка за превласт у фавелама

Снимио Бранко СТЕФАНОВИЋ

САДРЖАЈ

Заставник Радмила Ђурић, падобрански инструктор	
Висина помера границе	4
Видовдански сусрет ветерана 63. падобранске бригаде	
Одмеравање вештина	7
Спомен-комплекс падобранских јединица у Нишу	
Место где се чувају успомене	8
Нови стил ратовања Ваздушнодесантне војске Русије	
Рат умећем, а не бројем	10
Падобранска обука САЈ	
Вежба одважности	13
Балкански скок пријатељства	
Сусрет који брише границе	15
Падобранска школа израелске војске	
Једначина борбене моћи	17
Полицијски батаљон за специјалне операције – ВОРЕ	
Битка за превласт у фавелама	21
Припадник „Златних витезова“ поставио wingsuit рекорд	
Надмашио себе	25
Нови падобрани за француску војску	
Скок савременим куполама	26
ВДВ у ратној 1941.	
Борба у окружењу	27
Европско првенство у практичном стрељаштву	
Све више такмичара	30

Уредник прилога
Владимир ПОЧУЧ

Из пера падобранца...

Десант емоција

К о је данашњи српски војни падобранац? Да ли је то млади заљубљеник у небо који је распео на малим споршким аерогромима, ливадама, с месом у срцу само за једну емоцију – жељу да превазиђе страх од првог отварања врата авиона. Или је то можда и онај чије тело, у тренутку када искаче из „Ана“, преблави налет агреналина. Тек када и тек тако, када се поклате страх и агреналин, жеља и потреба, постоје се падобранац...

Лет је осећај када је купола правилно формирана. Слајдер спуштен, провера команди, лева команда повучена до краја – ради, десна ради. Поемично једрење... У све то требало је без двоумљења скочити. Агренин, контролисање страха, често и игнорисање здравог разума, постоје *modus operandi*. Следи убијање прича, легенди, сновивање града на југу и његовог пространог хангара за паковање. Усмено предање да тамо одлазе и пролазе само најбољи. Они који у доба мира освајају споршка одличја и јуре „нулу“, у скоку на циљ, а кад затреба служе својој држави, када ситуацију треба решити брзо, у позадини. Агресивно.

Можда вам у тренутку пред скок пролетити кроз главу и онај роштил на последњем цивилном падобранском такмичењу. Или речи охрабрења првог инструктора у аероклубу. Сlike се нижу... Прво све човек, па онда војник...

Проверавате да ли је хеклер и кох MP5 SD3 чврсто фиксиран на грудима, испод система веза вашег специјалног падобрана UM-1. Последња, зелена, лампа се пали. Рампа је спуштена и повучена под шрув авиона. Хладноћа ноћи леги. Падобрански десант падобранске јединице Војске Србије... Част и мисија. Са 5.500 метара релативне висине, с 50 метара у секунди слободног пада. Ваш посао – заљубљеник у оштрабину. ■

Петар ВОЈИНОВИЋ

Државно падобранско првенство у Суботици

Надметање у класичним дисциплинама

На суботичком спортском аеродрому „Биково“, у организацији падобранске секције Аероклуба „Иван Сарић“ из Суботице, од 13. до 15. августа одржано је 56. отворено државно падобранско првенство Србије у класичним дисциплинама.

Падобранци из Србије, Републике Српске, Македоније и Мађарске такмичили су се у две класичне падобранске дисциплине – скоковима на циљ и фигуративним скоковима. Надметало се тридесет и осам падобранаца из осам клубова и екипа Војске Србије – „Небеске видре“. Скокови су извођени из авиона Ан-2 којим је управљао пилот Ника Адамов.

У дисциплини скокови на циљ за мушкарце прво место у појединачној конкуренцији припало је Радославу Кораћу из екипе „Грифон“ из Противтерористичке јединице МУП-а Србије,

друго место Александру Цветковићу из „Феникса“ а треће Слободану Марковићу из екипе „Грифон“.

Најбољи резултат у дисциплини фигуре за мушкарце постигао је Слободан Марковић, другу позицију заузео је Слободан Терзић, а трећи Радослав Кораћ, сва тројица из „Грифона“.

Прво место у скоковима на циљ за жене освојила је Светлана Симић из клуба „Наша крила“ (Параћин), друго Радмила Ђурић из „Небеских видри 2“, а треће Јелица Крајчески из екипе „Иван Сарић“ (Суботица). Светлана Симић („Наша крила“) била је најуспешнија у дисциплини фигуре, док је за њом Јелица Крајчески („Иван Сарић“).

„Небеске видре 1“ освојиле су први пласман у скоковима на циљ – екипно, друго место екипа „Грифон“, а треће екипа „Феникс“.

Члановима екипе „Грифон“ – Радослав Кораћ, Слободан Марковић, Слобо-

дан Терзић – припала су прва три места у генералном, појединачном пласману. Екипно су најуспешнији били „Грифон“, затим „Небеске Видре 1“ и „Феникс“.

Ласло Орши (Сегедин) освојио је прво место у скоковима на циљ у отвореној конкуренцији за мушкарце, другу позицију Мирољуб Јанићијевић из „Небеских видри 1“, а Радослав Кораћ из клуба „Грифон“ је био трећепласиран.

После такмичења у скоковима на циљ, у екипној конкуренцији, прво место припало је екипи Војске Србије „Небеске видре 1“, друго екипи АК „Приједор“ а треће припадницима МУП-а „Грифон“.

Међу женама у скоковима на циљ најуспешнија била је Светлана Симић („Наша крила“), друга Радмила Ђурић („Небеске Видре 2“), а трећу позицију освојила је Јелена Крајческа („Иван Сарић“). Прва три места у дисциплини фигуре припала су члановима екипе „Грифон“ – Радослав Кораћ, Слободан Марковић и Слободан Терзић. ■

Б. НАЂ

Формирање падобранских јединица

Престижно место

На нишком војном аеродрому 14. октобра одржана је свечаност поводом обележавања формирања падобранских јединица. Догађају су присуствовали командант Специјалне бригаде Војске Србије бригадни генерал Илија Тодоров, представници Команде Копнене војске, Ниша, Српске православне цркве и Жандармерије, те припадници резервног састава 63. падобранског батаљона, ветерани јединице и чланови породица погинулих припадника тог састава.

Потпуковник Ненад Булатовић, командант 63. падобранског батаљона, нагласио је да су падобранске јединице на овим просторима пратиле бројне промене, али да су се увек задржавале на престижном месту у оквиру елитних и специјалних јединица. Током свечаности гости су обишли реновиран спомен-комплекс Падобранског батаљона. ■ З. М.

Заставник Радмила Ђурић, падобрански инструктор

Висина помера границе

Припаднице лепшег пола нису реткост у јединицама Војске Србије, али, мора се признати, и даље се не очекује да се нека од њих нађе у редовима елитне специјалне јединице или да обара рекорде и помера границе у падобранству и сличним екстремним спортовима. Заставник Радмила Ђурић је управо таква жена. Она доказује да жене могу, раме уз раме са мушкарцима, обављати најтеже и најопасније послове, попут падобранског инструктора. У разговору са Радмилом покушали смо да одгонетнемо како се њен животни пут усмерио ка професионалном бављењу војним позивом и падобранством.

Разлог због којег је Радмила Ђурић кренула стазама војног падобранца, можда, можемо да потражимо у њеној основној или средњој школи, где се, обично дечаци, заинтересују за војну униформу и екстремна занимања.

– У Новом Саду сам завршила основну школу и прва два разреда средње школе. Тада нам је разредни старешина, који је и сам некад био војно лице, говорио о предностима војног позива и конкурсу који је, први пут, расписан и за девојке. Нисам се двоумила, јер сам још тада знала да је то посао којим желим да се бавим. Било ми је јако жао што тада није постојала могућност да, као девојка, упишем Војну академију, али сам зато завршила Средњу војну школу стручних радника у Рајловцу код Сарајева.

Како је шекла Ваша војна каријера?

– После завршетка средње војне школе радила сам у Сомбору као стручни наставник за авио-радио и радарске уређаје. Било је занимљиво држати наставу вршњацима. Након две године службе тражила сам прекоманду у 63. падобранску бригаду, где сам неколико година радила као механичар за падобранске инструменте. У међувремену, завршила сам основну и вишу падобранску обуку. Једноставно, било је немогуће радити са падобранцима, гледати их како скачу и остати равнодушан. Заволела сам скакање и трудила се да све више напредујем. Уједно сам с јединицом ишла на гађања и вежбе. Захваљујући команданту 63. падобранске, 1999. године остварио ми се дугогодишњи сан да војничку каријеру наставим као професионални старешина. Била сам свесна да ћу морати да уложим много рада и труда да оправдам указано поверење, али то ми није било тешко, јер је то био посао који сам заиста волела. Најпре сам радила канцеларијски посао, а сам на дужности падобранског инструктора, што је круна падобранске каријере и представља велики мотив за непрестано усавршавање и напредовање. Преносити знање на млађе гене-

рације јесте велика одговорност, посебно у нашем послу.

Били сте међу првим женама које су радиле у Војсци као професионални војници. Данас вас је много више. Како бисте ујоредили те пионирске кораке и данашњу ситуацију и да ли уопште треба правити разлику између жена и мушкараца у војној професији?

– Пошто сам била међу првим женама старешинама, знала сам да је на мени велика одговорност. Трудила сам се да се

та разлика уопште не примети и да ме колеге прихвате као себи равном. Никада нисам тражила попусте због тога што сам жена. Раме уз раме са колегама испуњавала

– После првог падобранског скока једва сам чекала следећи, па следећи... и иако до 1.470. скока. Сваки скок јесте ново искуство. Учили сте чак и кад постоје разлике између падобранца са земље и користили сте њихова искуства у раду. Падобранци се усавршавају током читаве каријере.

сам све задатке који су се пред мене постављали. Ако сте се већ одлучили за овај посао, сматрам да је глупо да потенцирате да сте жена. Када би тако било, сматрала бих то личним неуспехом. Данас је у Војсци све више девојака, како међу војницима, тако и међу старешинама. Већ следеће године имаћемо и прву генерацију жена официра, које ће завршити Војну академију, тако да више није необично видети девојку у униформи. Мислим да од њих самих зависи како ће их колеге прихватити. Сигурна сам да ће међу њима бити сјајних старешина. Најважније је волети свој посао, тада нема проблема.

– Пошто сам била међу првим женама старешинама, знала сам да је на мени велика одговорност. Трудила сам се да се та разлика уопште не примећује и да ме колеге прихвате као себи равном. Никада нисам тражила попусте због тога што сам жена. Раме уз раме са колегама испуњавала сам све задатке који су се пред мене постављали.

Како бисте описали ваш први падобрански скок?

– Као и сви падобранци, одлично памтим први скок, јер је то непоновљиво искуство. Не могу рећи да ме је било страх, а не могу рећи ни да се нисам плашила. Хиљаду лептирића у стомаку... Гледала сам то стотину пута пре тога, што са земље, што из авиона. Изгледало је једноставно... Нисам ни помишљала да баш мени може нешто да се деси, али сам ипак принудне процедуре знала да поновим и усред ноћи, а пре скока сам у авиону, још једном, погледала у ручицу резервног падобрана.

Када је инструктор дао знак руком за устајање, нисам ни помишљала да одустанем. Нешто ме је терало напред. Размишљала сам о томе како ћу да се што боље одвојим од авиона и да запамтим све што се око мене дешава. Не могу рећи да сам у томе потпуно успела. Све се брзо дешавало. Већ у следећем тренутку, купола је била изнад мене. Била сам срећна... Посматрала сам Ниш из друге перспективе. Фантастично!

Колико је скокова иза вас и у којој мери је искуство важно за обављање послова падобранског инструктора?

– После првог падобранског скока једва сам чекала следећи, па следећи... и тако до 1.470. скока. Сваки скок јесте ново искуство. Учите чак и кад посматрате падобранце са земље и користите њихова искуства у раду. Падобранци се усавршавају током читаве каријере. Ми, као падобрански инструктори, морамо да им будемо узор у сваком погледу, зато се трудимо да се нон-стоп усавршавамо.

Дугогодишњи сте члан падобранске екипе Војске Србије „Небеске видре“ и учесник на падобранским такмичењима. Које резултате постигате највећим успесима?

– Дуже од десет година сам члан падобранске екипе и мој највећи успех је

Отворени вишебој јединица специјалне намене

Падобрански ИЗАЗОВ

Падобрански вишебој, војничко-спортско такмичење које представља најнапорније и најсвестраније надметање у Србије, иако својевремено замишљено као спортска дисциплина, представља својеврсну проверу и потврду оспособљености специјалних јединица Војске Србије.

На теренима око Книћког језера, Берановца и Жиче, од 10. до 12. септембра, одржан је 13. вишебој јединица специјалне намене. Свечаности отварања на нишком аеродрому присуствовали су заменик команданта Копнене војске бригадни генерал Видоје Живковић, командант Специјалне бригаде бригадни генерал Илија Тодоров, командант Жандармерије МУП-а Србије пуковник Братислав Дикић, представници локалне самоуправе и спортских савеза. Такмичење је отворио председник организационог одбора генерал Живковић.

На падобранском вишебоју, поред старешина и војника Специјалне бригаде Војске Србије, учествовали су припадници Жандармерије МУП-а Србије и први пут припадници оружаних снага Републике Грчке. Према речима командира грчког тима капетана Панајтоиса Балдиноса, њихова специјална падобранска чета смештена је тридесетак километара од Атине, у област Неа Перамос. Тренинг падобранаца врло је сличан обуци у нашем 63. падобранском батаљону.

Учесници су током дводневног такмичења савладали изузетно захтевне и напорне дисциплине, које од учесника траже велико знање, врхунску психофизичку оспособљеност, издржљивост, истрајност, вештину, познати војнички колективни дух и другарство.

Вишебој је по традицији започео падобранским скоком са висине од 800 метара, али је овог пута десант изостао због лоших временских услова. Потом су петочланице екипе извршавале војничке задатке на стази дужине од 30 до 50 километара, на којој су их чекали задаци попут кретања на непознатом терену, гађања из аутоматске пушке, пиштоља, бацање бомбе и ножа, савладавање препрека конопцем или претрес терена. ■

З. М.

кад моји резултати допринесу успеху читаве екипе, која је већ низ година у врху српског падобранства. Морам напоменути да је већина чланова „Небеских видри“ и у саставу државне репрезентације. Прошле године сам заузела десето место на светском првенству у параски дисциплини (комбинација скокова на циљ и скијања) и то је за мене био велики успех, с обзиром на то што нисмо имали припреме пре такмичења, а скијашка стаза је била и више него захтевна.

Скок са више од 9.000 метара и освајање државног рекорда у дужини слободног пада (са још 11 колега), вероватно је посебан доживљај.

– Било је то непоновљиво искуство. Квалитетне припреме пре извршења скока знатно су ублажиле његову тежину. Температура на тој висини била је 50 степени испод нуле, а на земљи плус 20,

кисеоника готово да није било. Више од 150 секунди слободног пада. Плашила сам се да због недостатка кисеоника не паднем у хипоксију. Жао ми је само што су нам се одмах после одвоја од авиона заледиле визири на кацигама и што ништа нисам могла да видим до неких 5.000 метара. Тако нисам видела ни закривљеност планете, што се, кажу, види са висине веће од осам километара...

Природа је амбијент у коме се, очигледно, најлепше осећаше.

– Сваки падобранец воли природу. Стога, слободно време користим за активности које су изван куће, било да се ради о падобранству, планинарењу, вожњи бицикла, пливању, роњењу... То ми помаже да напуним батерије и идем даље, да будем спремна за нове изазове. Да будем бољи човек... ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ

**Видовдански сусрет ветерана
63. падобранске бригаде**

Одмеравање вештина

**На десетом дружењу
некадашњих и садашњих
падобранаца, уз забавни и
уметнички програм,
организован је својеврсни
падобрански вишебој, на
коме су најбољи пласман
остварили ветерани и
резервисти из Вршца.
Учесници су се у Нишкој
Бањи надметали у неколико
дисциплина – гађање из
ваздушне пушке у мету,
гађање бомбом у мету,
прелажење простора за што
краће време, извлачење
неисправног возила са
неприступачног терена,
спасавање рањеника,
гађање ножем и секиром.**

Видовдански скуп ветерана 63. падобранске бригаде из Ниша окупио је у Нишкој Бањи стотинак некадашњих и садашњих бораца једне од најелитнијих јединица у Србији. Присуствовали су бројни гости, пријатељи и симпатизери Удружења ветерана 63. Некадашњи падобранци дошли су да виде старе другове из Вршца, Чачка, Београда, Крушевца, Новог Сада, Куле, Суботице, Ниша, Лесковца...

Скуп је, у односу на раније године, имао богатији програм, јер су се позиву на дружење одазвали и најстарији српски падобранци, али и бајкери 63. падобранске. Припремао се котлић, а припадници 63. падобранског батаљона из са-

става Специјалне бригаде Војске Србије приказали су део опреме и наоружања који користе.

На свечаној церемонији, на централном платоу у Нишкој Бањи, тенор Милутин Најдановић отпевао је химну „Боже правде“, а минутом ћутања одата је почаст погинулим припадницима јединице. После поздравног говора, додељене су плакете и захвалнице појединцима, фирмама и организацијама које су у протеклој години помагале рад Удружења ветерана 63. Наступила је и певачица Милица Марјановић, финалисткиња „Идола“. Организован је и вишебој ветерана, на коме су прво место заузели ветерани и резервисти из Вршца.

Такмичење се одвијало у неколико дисциплина – гађање из ваздушне пушке у мету, гађање бомбом у мету, прелажење простора за што краће време, извлачење неисправног возила са неприступачног терена, спасавање рањеника, гађање ножем и секиром.

Најуспешнији су били Вршчани, затим активни припадници 63. падобранског батаљона, а на трећу позицију пласирала се екипа ветерана, окупљена у групу „Маркони“. У екипи „Веверица“ учествовали су малишани из падобранског подматка. Вишебој су пратили становници Нишке Бање, а најуспешнијима су додељена признања, медаље и књиге. После такмичења, у цркви светог Илије у Нишкој Бањи одржан је помен погинулим и умрлим припадницима 63. падобранске бригаде. ■

Ј. ЂУЛИБРК

Гости

Међу учесницима видовданског дружења падобранских ветерана био је пензионисани генерал Стеван Мирковић, један од команданата некадашње јединице. Има осамдесет и три године, а првоборац је још из 1941. године. Дружење су увеличали и представници Српске православне цркве, бивше спортисткиње Ниша и представнице хуманитарних организација. Присуствовао је и командант Специјалне бригаде Војске Србије бригадни генерал Илија Тодоров, командант 63. падобранског батаљона потпуковник Ненад Булатовић и командант нишког одреда жандармерије Сенад Коштић.

Спомен-комплекс падобранских јединица у Нишу

Место где се чувају успомене

Падобранци знају да је нужно од заборава отргнути и у сећању сачувати све претходнике, људе који су обележили и стварали нашу падобранску историју. Неговање традиције и осећаја припадности елитној јединици дају им додатну снагу да увек спремни дочекају изазове.

Ове јесени падобранска слава Покров пресвете Богородице – 14. октобар прослављена је у посебном расположењем. Повод за то је ревновиран и потпуно нов спомен-комплекс који је посвећен историји падобранских јединица на нашим просторима, јуначком војевању и падобранцима који су дали своје животе на борбеним задацима.

Чини се да судбина спомен-собе и спомен-комплекса прати трновиту судбину развоја падобранских јединица последњих седам деценија. Падобранство у нашој војсци постоји још од средине двадесетих година прошлог века, и то у ваздухопловним јединицама као могућност спасавања пилота из оштећеног авиона. Формирање падобранских борбених јединица почетком четрдесетих година у Краљевини Југославији прекинуто је априлски рат 1941. и распад војске.

Тек настанком Првог падобранског батаљона НОВЈ с јесени 1944. у војној бази недалеко од Барија, у Италији, добијамо борбену јединицу која је способна да извршава специјалне задатке у позадини непријатеља, у коју се убацује вертикалним маневром, односно падобранским скоком. Од тада па до данашњег 63. падобранског батаљона Специјалне бригаде Војске Србије више пута се мењала структура и назив јединице, борбена опрема и намена, али љубав за небеским висинама је у свакој генерацији била истим жаром распламсана.

Као дан падобранаца слави се, од краја шездесетих година, 14. октобар. Почетком седамдесетих први пут се јавила идеја о формирању спомен-собе. Указала се потреба да се сачувају успо-

Зид сећања

За седам деценија постојања падобранских јединица, на борбеним задацима погинула су 43 падобранца. Двадесет и два падобранца погинула су у удесу током извршења падобранског скока. Прва жртва на скоку задела је падобранца 1947. године, а највећи број удеса догодио се педесетих година прошлог века.

Два официра погинула су у хеликоптерском удесу током задатка, а 21 је страдао у борбеним акцијама које су извођене од 1991. до 2001. године. У непосредној борби погинуло је 11 професионалних припадника јединице, од тога шест старешина и пет војника по уговору, затим осам војника на одслужењу војног рока и два припадника резервног састава.

Падобранци су се потрудили да њихови настрадали другови не буду део статистике, већ да сећање на њихова дела остану записана као узор и опомена генерацијама које долазе. Наиме, у спомен-соби бригаде постоји споменик „Зид сећања“. На белој мермерној плочи тог споменика, испод симболично направљене падобранске куполе, исписана су имена свих падобранца који су настрадали током обављања борбеног задатка.

мене, историјска грађа, део опреме и наоружања које се некада користило, и да се тиме исприча прича о развоју падобранске обуке и јединица.

Распадом СФРЈ и с првим жртвама које су падобранци поднели у том крвавом рату, идеја о спомен-соби је оснажила. Средином деведесетих година, уз помоћ пријатеља јединице и донатора, направљен је споменик „Зид сећања“, који је требало да стоји на платоу испред команде тадашње 63. падобранске бригаде. На „Зиду“ су плочице са именима свих падобранца који су погинули током извршавања борбеног задатка. Према падобранској традицији, борбеним задатком сматра се непосредно учешће у борбеним дејствима у рату и падобрански скок у миру.

Још 1996. године, приликом отварања спомен-собе, наглашено је да је то привремено решење. Она је за 14 година „привременог“ постојања угостила многе

домаће и стране делегације, државнике и председнике, команданте, генерале, ветеране, пријатеље, породице погинулих... Више пута покретана је акција изградње новог споменика падобранцу, па је 2003. године Ниш понудио помоћ око финансијске и стручне реализације тог пројекта. Нестабилно економско тржиште испречило се на путу реализације.

Коначно, 2006. идеја о спомен-соби добија смисао у пројекту који је урадио грађевински инжењер Драган Бранковић. Подразумевао је реновирање зграде старе шездесетак година. У том простору је и посебан салон за званице и вишенаменска мултимедијална сала. Пут од идеје и пројекта до реализације трајао је четири године.

Убрзо је организован први састанак са донаторима, углавном грађевинским фирмама из Ниша, које су биле спремне да средствима и ангажовањем реновира-

ју објекат и уреде ентеријер. Следећи корак био је потписивање уговора о донацији са Министарством одбране, чиме је био заокружен правни оквир пројекта.

Даље је све део приче о упорности, вољи, истрајности, финансијским могућностима...

Током реализације пројекта споменик „Зид сећања“ добио је посебно место испред спомен-собе. За садашњи велелепни изглед заслужан је архитекта Милорад Мецо. Целокупни простор парковски је уређен, има попличане стазе и посебан прилаз споменику.

Спомен-соба и парк испред ње добили су нов изглед. Падобранци знају због чега им је то потребно. Неговање традиције и осећаја припадности елитној јединици дају им додатну снагу да увек спремни дочекају изазове. ■

Владица КРСТИЋ
Снимио Саша ЂОРЂЕВИЋ

Нови стил ратовања Ваздушнодесантне војске Русије

Рат умећем, а не бројем

Развој Ваздушнодесантне војске, према мишљењу генерал-потпуковника Владимира Шаманова, а то показује и вежба 76. гардијске ваздушнојуришне дивизије, требало би да задовољи потребу Русије за мобилном војском за брзо реаговање. „Ваздушнодесантна војска, која је преоружана са БМД-4 и ‘спрутом’, те новим моделима вишенаменских возила, може бити основа пунокрвне војске за брзо реаговање. Управо у том правцу креће се сав свет последњих десет до петнаест година”, рекао је Шаманов

Од 22. до 27. марта 2010. на десантној просторији Кислово, у псковској области, одржана је командно-штабна вежба 76. гардијске ваздушнојуришне дивизије из састава Ваздушнодесантне војске Руске Федерације (ВДВ). Изведена под командом главнокомандујућег ВДВ, генерал-потпуковника Владимира Шаманова, означена је историјском и требало би да представља почетак нове епохе не само у ВДВ-у него и у целокупним оружаним снагама Русије.

Убрзо је та вежба, на којој су присуствовали представници тринаест земаља,

постала предмет анализа у Русији, а и на Западу – њени резултати употребљени су већ на јулској великој вежби „Восток 2010” на којој је учествовала 31. ваздушнојуришна бригада ВДВ-а.

Ваздушнодесантна војска Руске Федерације је неколико протеклих година „огледно добро” руске војске и преко ње се преламају све текуће реформе, које су нарочито узеле маха после рата са Грузијом, августа 2008. године. Долазак генерала Шаманова, ветерана Другог чеченског рата и бившег начелника управе за бојеву обуку, означио је јачање ВДВ-а и преузимање улоге корпуса за брзо реаго-

вање. У процесу реформе ВДВ-а управо је 76. гардијска ваздушнојуришно дивизија њен носилац, те је и пресудна вежба изведена управо у њој.

Значајно је напоменути да у Ваздушнодесантној војсци Руске Федерације претварање падобранских јединица у ваздушнојуришне није дотакло њихову падобранску компоненту. Док је, на пример, 101. ваздушнодесантна дивизија САД после трансформације у ваздушнојуришну, током Вијетнамског рата, задржала само извиђачки падобрански батаљон, према речима команданта ВДВ-а, „код нас падобрански скок изводе сви – од редова до команданта“.

На мартовској вежби 76. дивизије први пут је испробан аутоматизовани систем командовања војском на нивоу велике јединице (АСУ). С обзиром на реформу Копнене војске којом су укинута дивизије, ВДВ их је задржао, а командант ВДВ имао је потребу да изрази њихову у оружаним снагама Русије:

„Ако је у снагама Ков-а основна јединица на бојном пољу бригада, у ВДВ-у је основна јединица батаљон. Ваздушнодесантна војска може бити примењена као средство главнокомандујућег, где наше дивизије и бригаде делују у интересу оперативно-стратешког командовања, пук као средство оперативног командовања армијом, а батаљон – као јединица која садејствује моторизованој бригади.“

Сценарио вежбе за историју

Иако командно-штабне вежбе обично не претпостављају учешће већег броја војника, овог пута било је другачије. Активна фаза вежбе почела је десантирањем 775 војника и четрнаест јединица војне технике. Прво је искочило око четрдесет спецназоваца извиђача и то новим падобранима, типа „крило“ – „арбалет-2“. Они су извели тзв. ВИВО (НАНО) скок са велике висине, са отварањем падобрана на великој висини, затим су се у ваздуху разделили на три групе, извршили прелет, те се прецизно приземљили у одређеним периметрима, које су потом и заузели, како би омогућили безбедно десантирање основне јединице. Приближивши се земљи, извиђачи су одбацили ГК ранчеве са опремом и додатним бојним комплетом, који су, користећи посебан падобран, пали на десантну просторију и тамо их чекали.

Када су извиђачи заузели десантну просторију, на њу је из пет авиона Ил-76 десантирано 14 јединица технике – по један БМД-4 и „спрут-СД“ и дванаест оклопних транспортера БМД-2, од којих су три била с посадом од по два члана. Иза њих је из седам авиона десантирана падобранска чета. То је први пут после седам година да се десантира техника са посадом, а сасвим ново је што је то изведено у БМД-2. Посаде су се налазиле у такозваном казбеку – седиштима конструисаним за приземљење космонаута, с тим што је у случају БМД-2 седиште било заједничко, а у капсули свемирског брода је индивидуално. Како је известио потпуковник Александар Иванов, који је био у једном од транспортера, они су били спремни за дејство четири минуте по приземљењу.

Генерал Шаманов је чланове посада на лицу места наградио орденом за храброст.

Када су извиђачи кренули у дубину непријатељске позадине, „колону“ су чинила и возила за све терене, виђана досад у употреби снага за специјалне операције САД, моторни параглајдер двосед, наоружан пушкомитраљезом (производ московске компаније „ПарААвис“, која је приредила и изложбу на овој вежби), те потпуно ново извиђачко возило налик на баги-аутомобил, наоружан митраљезом 12,7 mm, са радијусом дејства 360 степени (које је рукотворина потпуковника Анатолија Лебеда).

Десантирани БМД-4М и „Спрут“

Од 23. до 28. августа 2010. изведена је још једна командно-штабна вежба Ваздушнодесантне војске Руске Федерације. Вежбу је извела 98. ваздушнодесантна дивизија и у њој је учествовало око 4.000 људи и око три стотине јединица технике. На десантну просторију „Будифино“, код града Иванова у коме је дислоцирана дивизија, први пут су десантирани оклопни транспортер БМД-4М „бахча“ и противовоклопно самоходно оруђе „спрут“. Најпре без посаде. По десантирању, „спрут“ је форсирао реку Волгу у ширини од једног километра, при чему је извршио вишеструко ватрено дејство. То говори да је у главном делу испуњен захтев команданта ВДВ-а генерала Шаманова да се та возила припреме за десант; остаје још да се испробају у десантирању са посадом.

Завршни део вежбе представљао је одбрамбено дејство ојачаног јуришнодесантног батаљона. У њему су истовремено употребљени БМД-2 и најновији БМД-4, противавионско оруђе „стрела-10“ и самоходни противтенковски топ „спрут-СД“, који је употребљен и као лаки тенк. У одбрани се батаљон супроставио пешадији, оклопним јединицама и авијацији, а имао је подршку авиона Су-27 и хеликоптера Ми-24.

ПАД БРАНАЦ

Стратешки циљеви развоја

У интервјуу часопису „Братишка“, поводом осамдесетогодишњице ВДВ-а, генерал-потпуковник Шаманов повезао је ову вежбу са стратешким циљевима развоја ВДВ, али је и отворено говорио о проблемима на том путу.

Артиљерија је дејствовала у одбрани уз помоћ беспилотних летелица, које су део аутоматизованог система „елерон-3“, развијеног у казанском предузећу „Еникс“, а могу се носити у ранцу (ВДВ користи још пет врста беспилотних летелица).

Аутоматизовани систем управљања војском (АСУ) развијен је у концерну „Созвездие“ и спаја у јединствен информациони систем јединице ранга батаљона, пука и бригаде. Иако је сматран тактичким, тај систем је у одређеној мери прешао те границе: на пример, командни пункт на полигону био је током вежбе видео-конференцијом повезан са штабом ВДВ у Москви, што је начелнику штаба ВДВ-а генерал-потпуковнику Николају Игњатову омогућило да каже свој став о одређеним питањима, а Министарству одбране да има тачну информацију о дејствима Ваздушнодесантне војске Руске Федерације.

„Брине нас, као прво, што темпо преоружавања није довољно брз (Концепција преоружавања ВДВ усвојена је и планирана до 2025. године); друго, једино професионални састав решава наше проблеме, а процес примања војника по уговору, такође, не иде задовољавајућим темпом, иако они већ чине око 30 одсто састава ВДВ; треће, услед преживелог школског система, пада професионални ниво официра.“

Као посебан проблем генерал Шаманов навео је чињеницу да се велики број официра налази на подофицирским дужностима. Такође, препотчињавање транспортне авијације ВДВ-а Ратном ваздухопловству показало се већ као грешка и она би у будућности морала да буде исправљена.

Генерал Шаманов је као пример позитивних искустава, која би морала да се употребе нарочито у погледу обуке и образовања официрског кора, навео про-

јект Борбеног центра оружаних сила Немачке, који омогућава да се током целе године обучава лични састав и упоредо са обуком спроводе мере провере бојеве готовости. На тај начин би, уз реформу Рјазањске војне академије ВДВ, како се нада главнокомандујући ВДВ-а, за две до три године била кардинално измењена ситуација методске припреме и оснажена на-

Генерал-потпуковник Владимир Шаманов

ставно-материјална база. (У Рјазањској војној академији је у оквиру реформе недавно саграђен и православни храм, два наести по реду у ВДВ, а планира се да од 2011. та академија припрема и војне духовнике.)

Развој ВДВ-а, према мишљењу генерала Шаманова, а то показује и вежба 76. гардијске ваздушнојуришне дивизије, требало би да задовоље потребу Русије за мобилном војском за брзо реаговање. „Ваздушнодесантне војске која је преоружана са БМД-4 и ‘спрутом’, те новим моделима вишенаменских возила, може бити основа пунокрвне војске за брзо реаговање. Управо у том правцу креће се сав свет последњих десет до петнаест година.“

Циљ је да се потпуно самостална дивизија може десантирати у позадину противника. У том смислу, командант ВДВ је након ове вежбе, са својим саветником Борисом Островерховим, посетио Московски конструкторско-производни комплекс „Универсал“, где се разрађују системи десантирања „спрута“ и БМД-4.

Но, развој ВДВ-а се осим на материјалном и командном нову, „ослања на традицију и, што је најважније, на у историји доказани херојски опит, који треба Русији да омогући поседовање поуздане бојно спремне компоненте за извршавање задатака у којем год стратешком правцу“. Њена је суштинска врлина у квалитету личнога састава, којег у овом тренутку, као и увек, чине најбољи од најбољих, а он омогућава да падобранци „ратују не бројем него умећем“ – каже генерал Шаманов. ■

Јован ЂУЛИБРК

Падобранска обука САЈ

Вежба одважности

Нема правог специјалца, полицијског или војног, без завршене, макар и основне, падобранске обуке. Скок падобраном јесте по својој вредности у обуци таквих јединица вежба одважности број један.

Иове године, као и протекле две, припадници Специјалне антитерористичке јединице МУП-а Србије прошли су падобранску обуку.

Прва падобранска обука за припаднике САЈ-а организована је 1992. у Нишу – у тадашњој 63. падобранској бригади. Потом су 2004. припадници те јединице похађали падобранску обуку у оквиру обуке Жандармерије, организовану у Центру за обуку падобранаца на аеродрому Ечка код Зрењанина.

Године 2008, у оквиру припрема за прославу 30 година постојања САЈ-а, настављена је падобранска обука тог састава. Тада је, на дан прославе, изведен демонстративни скок падобранаца са заставом. Наредне 2009. обучено је 50 припадника јединице.

У 2010, 15 кандидата успешно је завршило и вишу падобранску обуку (еквивалент А дозволе у цивилном, спортском падобранству). Ове години планира се слање четири кандидата на

обуку у 63. падобрански батаљон у Нишу, у оквиру сарадње са Специјалном бригадом Војске Србије.

Принцип добровољности

Падобранска обука Специјалне антитерористичке јединице одвија се у сарадњи са Падобранским савезом Србије, под вођством инструктора падобранства Јоце Мандића и његовог инструкторског тима. Они обуку кандидата из САЈ-а реализују у Центру за обуку падобранаца Падобранског савеза Србије на аеродрому у Кикинди. Тај центар располаже авионима за извођење падобранских скокова – Ан-2, који носи 12 падобранаца, Cessna-182 која носи четворицу и „утва-66“ са три падобранаца. Раније обучени падобранци САЈ-а скакали су и из хеликоптера Bell-212 МУП-а Србије.

За обуку и скокове припадника јединице користе се падобрани типа „крило“, познатог америчког произвођача

падобранских система, резервних и главних купола North American Aerodynamics Inc, који је снабдевач, између осталих, и америчких оружаних снага.

Користе се типови главних купола Eagle E-290, Eagle E-190, Jalbert Parafoil. Системи веза са ранцем који носе те куполе – Centaurus од истог су произвођача. Сваки систем опремљен је и падобранским аутоматом типа Cypres. Исту такву опрему користе на обуци и у тактичким условима и остале специјалне јединице у свету.

Падобранска обука у САЈ је добровољна и на њу се могу пријавити припадници било ког тима. Међу кандидатима има оних који су већ скакали падобраном као спортисти у цивилству или као припадници падобранске бригаде када су служили војску, али и оних који никада раније нису скакали.

Теоријска и практична настава

Теоријску и практичну наставу кандидати похађају у центру на аеродрому у Кикинди. Од првог дана практичне обуке уче да самостално пакују главну куполу, а на први скок крећу носећи на леђима падобран који су сами спаковали.

Прве скокове сајевци скачу на принудно дејство, односно на гуртну. Са њима су увек у авиону један или два наставника (зависно од величине авиона и броја кандидата), док је један обавезно на падобранском циљу.

На првим скоковима кандидат носи радио везу и наставник који је остао на земљи га према потреби наводи и даје му инструкције. Иако на прве скокове носе радио уређај, пре сваког искакања кандидатима се дају детаљна упутства о школском кругу по којем треба да возе отворену куполу и задају им се задаци које ће реализовати то-

ком скока. Тако су способни да успешно реализују скок и у случају да радио уређај откаже.

Кандидат пре-стаје да носи радио везу на скок ако покаже да се добро сналази у вожњи школског круга и на приземљењу.

За обуку и скокове припадника јединице користе се падобрани типа „крило“, произвођача америчког произвођача падобранских система, резервних и главних купола North American Aerodynamics Inc, који је снабдевач, између осталих, и америчких оружаних снага.

Када ће, пак, прећи на самостално отварање падобрана, односно на скокове на слободно, зависи од процене наставника и сасвим је индивидуална ствар. Неко се гуртне ослободи пре, неко касније, зависно од брзине на-претка који покаже.

Број кандидата, који заједно у истом тренутку пролазе обуку, није велики, и креће се око десетак у једној групи. То помаже наставницима да квалитетније раде са њима. Наставници сваког кандидата прате посебно и његови одвоји се у почетку снимају. После сваког скока анализира се видео материјал.

Када је наставник уверен да је кандидат спреман да пређе на само-

стално отварање падобрана, зада му да уради симулацију отварања на пар следећих скокова и ако је кандидат на више скокова узастопно успешно одради, скочиће и свој први скок на слободно.

Ако се припадник САЈ-а успешно квалификује као падобранац, на посебној свечаности додељују му се падобранска крила, односно значка падобранског звања коју носи на свечаној униформи.

Анализирајући падобранску обуку коју реализују припадници САЈ-а може се рећи да је падобранство селективном, тренажном и употребном улогом у МУП-у Србије заузело место које има у свим полицијама и војскама света и њиховим специјалним јединицама.

Нема правог специјалца, полицијског или војног, без завршене, макар и основне, падобранске обуке. Скок падобраном је по својој вредности у обуци таквих јединица вежба одважности број један. ■

Бојан НАЂ

Балкански скок пријатељства

Сусрет који брише границе

Специјална јединица полиције МУП-а Републике Српске, која у свом саставу има и падобрански тим, била је први пут домаћин Балканског скока пријатељства. Организацију манифестације водио је Падобрански школски центар Бања Лука, којим руководи Душко Грмуша, у сарадњи са Удружењем ветерана 63. падобранске бригаде.

Драгоцену помоћ пружило је и Министарство одбране Србије, пошто је министар Драган Шутановац одобрио

ангажовање десантних падобрана и инструктора из 63. падобранског батаљона Специјалне бригаде. Оружане снаге Босне и Херцеговине, залагањем бригадног генерала Драгана Вуковића, обезбедиле су смештај и превоз учесника.

Манифестацију је отворио министар унутрашњих послова Републике Српске Станислав Чађо, а на церемонији је говорио и градоначелник Бање Луке Драгољуб Давидовић. Присутствовали су и изасланици председника и премијера Републике Српске, а поздравно писмо упутио је и

Од 25. до 28. јуна на аеродрому Залужани у Бања Луци одржан је Балкански скок пријатељства 2010, традиционална манифестација на коју долазе ветерани, резервни и активни припадници падобранских и специјалних јединица из целог света.

Окупљање је настало у сарадњи Грчке уније резервних падобранаца (HEL.A.R.U) и тадашње 63. падобранске бригаде Војске Југославије, а од тада су домаћини манифестације били и Жандармерија и Специјална антитерористичка јединица МУП-а Србије.

шеф израелског удружења ветерана пуковник Шимон Кача Каханер.

На тродневном окупљању били су падобранци Руске Федерације, САД, СЈП, 63. падобранског батаљона Војске Србије, Противтерористичке јединице МУП-а Србије, Кипра, Грчке, Војске Црне Горе и Оружаних снага БиХ, те Јединице за специјалну подршку СИПА-е БиХ и швајцарског контингента ЕУФОР-а. Уз њих, учествовали су Горска служба спасавања и Цивилна заштита Републике Српске, као и Ерсфот тим 6919.

ПАД БРАНАЦ

Алексеј Гордиенко, резервни морнарички капетан из администрације председника Руске Федерације.

Секретар Удружења грчких резервних падобранаца др Александар Љољос уручио је министру Чађи бодеч с поштовањем. Завршну свечаност посебно је опленила Светлана Спајић древним српским песмама.

Гости су посетили и музеј Војске Републике Српске који се налази у касарни „Козара“, а на Видовдан сви учесници били су гости на слави Трећег пешадијског пука.

Балкански скок *џри-џаџе* показао се као манифестација која се претворила у значајну регионалну иницијативу и потврдила да падобрански „*esprit de corps*” на-

дилази државне, етничке, културне и историјске границе.

Догодине је сличан скуп, Airborne Fest – Падобрански фестивал, планиран на истом месту првог викенда септембра. ■

Јован ЂУЛИБРК

Авионом *анџонов-2*, којим је из Кикинде пилотирао Ник Адамов, у Бању Луку стигли су падобранци 63. батаљона Војске Србије. У име српског министарства одбране присуствовао је потпуковник Златко Жикић, бивши старшина 63. падобранске бригаде, а мајор Радослав Бањанин у име ОС БиХ.

Посебну атракцију на манифестацији представљао је камп крав-мага вештине који је Јован Манојловић организовао са Тамиром Гиладом, једним од најчувенијих инструктора те израелске борбене вештине. Скупу су се придружили и бројни спортски падобранци.

Одмеравање

Марински инструктор борбе хладним оружјем Хомер Брет учествовао је још на првом скупу 1994. године, када се „баш није разумео“ са нашим падобраном ПД-08 ЗУ и повредио се. Ове године решио је да се поново одмери с њим. Иако је тридесетак килограма тежи него онда када је обуку и припрему за скок водио Мирко-Соко Ђорђевић, Брет је овај пут успео!

Доајен међу гостима био је пуковник Специјалних снага САД Роберт Батнер, који је своја падобранска крила добио 1970. године, а данас ради као очни хирург у Хјустону. Присуствовали су и Александар Љољос, иначе лекар у солунској болници Светог Димитрија, и

Падобранска школа израелске војске

Једначина борбене моћи

Нови тренд специјалног десанта из Ирака и Авганистана, који ће тек утицати на падобранске снаге и доктрине широм света, учиниће Падобранску школу израелских одбрамбених снага важним капацитетом и у скорој будућности. Међутим, мораће да буде још динамичнија и да нуди шири спектар обуке и тренажа својих кандидата и професионалаца.

Четрдесетак километара југоисточно од Тел Авива, између Рамле и Реховот, а уз једну од највећих база израелског ратног ваздухопловства Тел Ноф, налази се Падобранска и школа за специјалне операције (Airborne and Small Warfare School) одбрамбених снага Израела. Представља једно од најпрепознатљивијих места у структури израелских оружаних снага, јер се у њеном оквиру налазе позната противтерористичка школа у кампу Миткан Адам и снајперска школа.

Историјат

Корени школе потичу од британске ваздухопловне базе Рамат Давид на северу данашњег Израела, где су се током Другог светског рата обучавали у падобранству јеврејски добровољци за бри-

танске специјалне мисије. Један од њих, Јоел Палги, који је скочио у окупирану Југославију марта 1944, био је оснивач и командант прве израелске падобранске чете настале у рату за независност 1948, стациониране на Гори Кармил код Хаифе, где се некада налазила школа за командосе Управе за специјалне операције (S.O.E.) Велике Британије.

Тој јединици требало је место за обуку и најпре је одређен Пардес Хана, где се налазио локални водоторањ који је могао да се употреби и као падобрански торањ за обуку. Та одлука није заживела и у јуну је школа премештена у Рамат Давид, а за њеног команданта одређен је Артур Линдман. Међутим, прва основна падобранска обука израелских падобранаца одржана је у Чехословачкој, у оквиру много обимнијег војнотехничког аранжмана. На курс је дошло де-

Бен Гурион додељује падобранска крила

Јехуда Харари

вет официра и 33 подофицира и војника, међу њима и несуђени командант Линдман, који је напустио курс, док га је чувени песник Хајим Гури завршио.

Купљени су половни британски падобрани, кориштени током Другог светског рата, а као летелица употребљен је једини С-46 (Curtis-Wright C-46 Comman-do), који су Британци оставили за собом у бази Рамат Давид. Уз још неколико не-реализованих планова и наредби, коначно је отпочео пријем и избор људи за јединицу, која је у међувремену препланирана као батаљон. На крају – 1948. године, она је бројала 219 војника, од чега 28 официра. Уз командну и три падобранске чете, имала је и чету за обуку, тј. падобранску школу. У тој школи је августа 1948. изведена коначно и прва обука, а курс је осмислио и инструкторе обучио британски капетан Дејви Епл (Davy Apple), који је тринаест година био инструктор у британској и југословенској војсци.

Из Палгијеве јединице маја 1949. издвојен је део људи, стављен под команду Јехуде Харарија и премештен у Тел Ноф, где је, уз некадашњи главни британски аеродром, основана база која је назначена као 8. база за обуку. Падобранском школом командовао је капетан Јувал Гершон, који је током три месеца надгледао подизање потребне инфраструктуре, да би први инструкторски курс отпочео већ 14. августа исте године и завршио 19. октобра. Падобранска крила уручио је лично Давид Бен Гурион, тада председник владе и министар одбране.

Децембра 1949. почела је прва основна падобранска обука, на којој је учествовао и Јехуда Харари. Он је тада постављен за команданта 890. падобранског батаљона, који је формиран на основу јединице из Тел Нофа. Тада је и Падобранска школа одвојена од јединице, иако је остала под Хараријевом командом, који је био командант базе.

Крајем 1954. године, уз Падобранску школу у Тел Ноф, отвара се и Школа за специјалне операције, тј. школа за командосе, коју је водио Марсел Тобијас. Школа је настала услед нових потреба 890. батаљона након његовог здруживања са пр-

Награда

Посебност израелског приступа војном падобранству чини обичај да се падобранском обуком награђују старешине и војници за примерно вршење своје дужности. Сматра се да таква обука унапређује њихово психофизичко стање и додатно их везује за војни позив. Њихова обука састоји се само од два падобранска скока, након чега стичу право да, као и сви падобранци, носе на униформи метална падобранска крила. У израелској војсци сениорска падобранска крила добијају се за педесет скокова округлим падобраном, док падобранци који скачу на слободно имају посебан знак.

вом специјалном јединицом израелске војске – Јединицом 101 – чији је командант Ариел Арик Шарон преузео команду батаљона. Он ће септембра 1956. преузети команду над новооснованом 202. падобранском бригадом, која под променљивим бројем (35) постоји и данас. Уз њу постоји и један (50) падобрански батаљон у бригади „Нахал. У оквиру школе у Тел Нофу је и центар за обуку паса.

Две седмице основне обуке

Данас, Падобранска школа има отприлике исти капацитет: поред падобранске бригаде са четири батаљона и батаљона „Нахала“, мора да опслужи скоро све припаднике специјалних јединица и батаљона за специјална дејства, који се налазе у оквиру сваке пешадијске или оклопне бригаде („Голани“, „Гивати“, „Кфир“, „Нахал“, 7. и 188. оклопна бригада...). Њихови припадници често изводе само два скока.

Школа се налази под Командом Копнене војске Израела, односно под стручном командом пешадије. Она представља и мобилизацијску базу за резервну бригаду 98. падобранске дивизије „Еш“ („Ватра“), и то баш ону којој (под тадашњим бројем 55) припада слава да је у Шестодневном рату 1967. године ослободила Јерусалим.

Основна падобранска обука у школи траје две седмице. Подразумева се психофизичка припремљеност, јер су сви припадници падобранских јединица добровољци који пролазе одговарајући лекарски преглед. (Некада је припадност падобранским јединицама била повластица европских Јевреја – Ашкеназа; да-

нас није тако, иако се падобранци и даље сматрају „интелектуалнијим“ од осталих).

Током прве седмице увежбавају се на падобранском полигону, а у другој изводе скокове са висине од 600 метара: три дневна и два ноћна скока. Осим на првом скоку, скачу са личним наоружањем и опремом, а на по једном дневном и ноћном и са теретним контејнером, капацитета 40 килограма. Он се каишевима причвршћује напред за тело падобранца, испод резервног падобрана, након отварања падобрана, контејнер се ослобађа и виси на ужету дужине четири и по метра.

Основну падобранску обуку годишње заврши од дванаест до петнаест група са по око 300 полазника, што даје импресиван број обучених падобранаца. Захваљујући великом броју скокова, развијеном систему обуке, који укључује и

филмове и падобрански полигон са мноштвом справа које дочаравају скок, те посебно ригорозном и високотехнолошком систему паковања падобрана, последњи смртни случај на основној падобранској обуци догодио се пре двадесет и две године, и то због неправилног одвоја. Иначе, за паковање падобрана задужена је посебна јединица из састава школе, коју чине углавном девојке на одслужењу војног рока (јер су се показале педантнијим од мушкараца).

Но, због малог тренажа – просечан падобранец за три године војног рока нема ниједан скок, мимо основне обуке – повреде су релативно бројне, како при скоковима на принудно дејство, тако и при скоковима на слободно. Као што је известио први број „Падобранца“, пре две године приликом скока тешко се повредио тадашњи командант падобранске школе пуковник Дрор Палтин, а 2006. погинуо је наредник Јосеф Гудман из специјалне јединице „Маглан“.

Курс инструктора

Основни десантни падобран са округлом куполом у падобранским јединицама Израела јесте локална унапређена верзија америчког Т-10 званог Сабар, и отприлике одговара америчкој завршној модификацији Т-10Д. Реч је о неуправљивом падобрану који се отвара на принудно дејство, а који је у израелском случају намењен за десантирање из авиона С-130 Hercules (у израелској верзији „карнаф“).

За скокове на слободно дејство користе се, такође, амерички падобрани МС-4, који имају и своју варијанту са могућношћу скакања на принудно дејство – МС-5.

Током обуке полеће се обично из базе Тел Ноф, а пешчана десантна просторија Палмахим (део истоимене базе) налази се на југозападу, на обали.

Особље за које се процени да је талентовано за падобранство и мотивисано у стицању падобранских вештина, након двадесет скокова на принудно дејство може похађати курс инструктора – на којем се скочи педесетак скокова, укључујући и оне са већих висина и приземљење на терене малих димензија са препрекама у околини.

Занимљиво је да се овај курс понекад изводио у падобранским клубовима у Хабониму или у Бер Шеви, где се привремено врши и обука и тренаж падобранаца који скачу на слободно.

Инструкторски курс организује се сваке друге године и похађа га око шездесет полазника, од којих је велики број девојака.

Скакање на слободно

Падобранска школа има дугу историју скакања на слободно, још откако је инструктор Шимон Цахор у њој извео први такав скок, а тим Падобранске школе учествовао на трећем светском првен-

Десантирање терена

Јединица за десантирање терета користи америчке падобранске теретне системе намењене за десантирање терета из „херкулеса“, којима се може избацили до једне тоне терета, а у случају веће тежине могу се увезати до четири таква система. Јединица има и системе за десантирање терета из истог типа авиона, али са мале висине (пет до петнаест метара) из бришућег лета. Он се састоји од три куполе које су с теретом спојене каишевима од петнаест метара, тако да се по отварању купола терет извлачи из авиона, успорава и пада на тло са дате висине.

ству у падобранству 1956. у Москви (прво је одржано 1951. у Југославији).

Иако се тренутно скакање на слободно дејство мање примењује у Израелу него у другим оружаним снагама света, искуство САД у Ирану и Авганистану подстакло је и Израелце да озбиљније размотре могућности специјалног падобранског десанта, укључујући и примену тандем падобрана, који је вишеструко примењиван у борбеној употреби последњих година. Тако је једна група била на обуци на полигону у Јуми (САД), који са својих дванаест десантних просторија омогућава вишеструку падобранску обуку истовремено.

Може се очекивати да ће у будућности специјални десанти, извођени у противгерилским и противтерористичким операцијама, наћи примену и у израелским специјалним снагама.

Поред јединице задужене за слагање падобрана, у Школи је и Јединица за десантирање терета. Настала је по енглеском моделу 1954, а користи америчке падобранске теретне системе намењене за десантирање терета из „херкулеса“.

Уз све то, осим десанта на Митлу на Синају 1956. (Операција „Кадеш“), није било борбене употребе израелских падобранаца. (У ЈНА је кружила прича да је акција под именом „Петар 53“ из децембра 1969, када су Израелци заробили египатске радаре П-12, изведена употребом падобрана на слободно дејство, иако је реч о хеликоптерском десанту). Тек приликом Пустинске олује 1991. године, 35. падобранска бригада била је припремљена за борбени скок у дубину државе Јордан, према граници са Ираком, где је требало да заустави евентуални продор ирачке војске према Израелу. Како су Ирачани брзо поражени, до израелског десанта није дошло.

Због тога, али и због штедње и бројних повреда (чак и на окупљању ветерана – на „Скоку слободе 2008“ била је једна озбиљна повреда), командант Копнене војске крајем 2008. затражио је од бившег команданта падобранске бригаде пуковника Мордехаја Хагаја да припреми елаборат и препоруке о будућности падобранске обуке у израелској војсци.

Израелска доктрина која подразумева настојање да се борбена дејства пренесу на територију противника, ипак намеће масовну падобранску обуку војника и тешко да ће се од ње одступити. Евентуално, може доћи до одређеног смањења обима. У складу с тим, и са захтевом начелника Генералштаба Ашкеназија, недавна вежба падобранске бригаде почела је десантом, после много година. Такође, нови тренд специјалног десанта из Ирака и Авганистана, који ће тек утицати на падобранске снаге и доктрине широм света, учиниће Падобранску школу израелских одбрамбених снага важним капацитетом и у скорој будућности, с тим што ће она морати бити још динамичнија и нудити шири спектар обуке и тренажа својих кандидата и професионалаца. ■

Јован ЂУЛИБЕК

Полицијски батаљон за специјалне операције – ВОРЕ

Да би били успешнији у борби против наоружаних банди, у федералној држави Рио де Жанеиро формиран је Полицијски батаљон за специјалне операције, елитна јединица војне полиције. Они који желе постати његови чланови пролазе ригорозан селективни курс, а потом основну и специјалистичку обуку. Између осталог, пролазе и падобранску обуку. Како изгледа њихов пут до падобранских крила, која добијају по завршетку обуке као ознаку падобранске квалификације?

Битка за превласт у фавелама

Полицијски батаљон за специјалне операције (Batalhão de Operações Policiais Especiais – ВОРЕ) јесте елитна јединица војне полиције бразилске федералне државе Рио де Жанеиро.

Савезна држава, истог имена као и њен главни град, има петнаест и по милиона становника. Град Рио има шест милиона становника, али се процењује да од тог броја милион живи у фавелама – сиротињским нелегалним насељима која се налазе на брдима која окружују Рио. У тим насељима влада сиромаштво, одли-

кује их велика густина насељености, често нема основних хигијенских услова, а један од најчешћих извора прихода становника јесте трговина дрогом и оружјем и проституција. Званична држава у њима скоро да и нема власт. Владају добро организоване и изузетно наоружане банде, које непрекидно ратују међусобно за територију. Све те сукобљене банде имају и нешто заједничко – њихов главни непријатељ је полиција.

Територију банде углавном чини једно брдо на коме је одређена фавела и често се воде праве битке за превласт. У

тим уличним борбама често гину цивили. Војнички речено, у фавелама влада константно стање онога што би се било где другде у свету могло назвати сукобом ниског интензитета. Рио је град са највишом стопом убистава по глави становника у свету.

Бразил има више врста полиције – комуналну, цивилну, војну, федералну, али су оне мање или више немоћне да се обрачунају са бандама из фавела. Што због корупције у сопственим редовима, што због лоше обучености и опремљености или због недостатка мотивације.

ПАД БРАНАЦ

Међу бандама на злом гласу

Ту на сцену ступају ВОРЕ. Нуклеус јединице настао је још 1978. и имао је јачину чете. Јединица је током година променила више назива и била је под различитим командама. Данашње име и формацију батаљона добила је 1991. а њена јурисдикција протеже се на целу федералну државу Рио де Жанеиро. Под

командом је начелника штаба војне полиције.

Јединица ВОРЕ броји око 400 људи. Располаже оклопним возилима типа „пацификатор” (Pacificador) и „велика лобања” (Caveirão), која су посебно прилагођена условима борбе у урбаном окружењу. Тешка су осам тона, носе двослојни оклоп отпоран на муницију до 12,7 mm, са гумама отпорним на поготке из ватреног оружја. Посада броји до дванаест

полицајаца. Возила су, као и униформе и беретке припадника јединице, увек црне боје. Са стране носе ознаку јединице – мртвачку главу са заривеним ножем и пиштољима. ВОРЕ располажу најразноврснијим стрељачким наоружањем најпознатијих светских произвођача. Јединица је међу бандама из фавела на злом гласу и када се сусретну воде борбу до истребљења.

Како су задаци и услови у којима ВОРЕ делује веома сложени, обука коју припадници те јединице пролазе је интензивна и тешка. Њихов члан може постати само онај ко је претходно радио у војној полицији. Кандидати најпре пролазе ригорозан селективни курс (2008. године је од 567 кандидата селекцију про-

Задаци

Задаци ВОРЕ-а су: пружање додатног обезбеђења јавних скупова, решавање ситуација са потенцијално опасним самоубицама и њихово спасавање, пружање подршке редовној полицији у борби, уручивање високо ризичних налога за хапшење, сузбијање криминалитета, гушење затворских побуна, уништавање банди и овладавање њиховом територијом, уништавање барикада и контролних пунктова које контролишу банде, употреба смртоносне силе против криминалаца који непосредно угрожавају људске

животе, извлачење полицајаца или цивила рањених или повређених у уличним борбама, спасавање полицајаца или цивила угрожених унакрсном ватром, решавање талачких ситуација, успостављање ватрене премоћи по потреби, агресивно патролирање, специјалне мисије у мочварним или планинским областима попут извиђања, инфилтрације, планирања, борбено ангажовање на заштити државног суверенитета, решавање високо ризичних ситуација са минимумом угрожавања лица и имовине.

ПАД БРАНАЦ

шло само 18), а потом основну и специјалистичку обуку. Између осталог, обучавају се у верању, ноћној борби, борби у урбаном окружењу и пролазе падобранску обуку.

Падобранска обука

Као што је то од скора тренд у свету, бразилски ВОРЕ не реализују падобранску обуку са оружаним снагама своје земље него ангажују инструкторе спортског падобранства и закупују спортске „дроп зоне“ (ту праксу имају и амерички маринци, Израелци, а код нас САЈ, Жандармерија...). Разлог за то су услови у ко-

јима би њихови падобранци скакали да дође до њихове оперативне употребе – десантна просторија била би им врло сужена, а слетање веома прецизно. У том случају је непрактична класична, округла војна купола. Употребљиво је само „крило“, а најбоље је да то буде купола „циља-шких“ особина. Скакали би у малим саставима/тимовима, а није прихватљив растур десанта, што се често дешава у војним скоковима са округлом куполом.

Своју падобранску обуку ВОРЕ реализују у падобранској школи у Боитуви (Escola Skydive Voituva), близу Сао Паола. Скачу из ваздухоплова типа „цесна 208-караван“. Тај тип „Cessna“ пење брзином

од 3,9 m/s, носи четрнаест падобранаца, што је отприлике и величина једног стандардног ВОРЕ тима када дејствује самостално. Падобранску обуку похађа најчешће по два тима у исто време.

Прве скокове кандидати скачу на принудно дејство тј. „на гуртну“. Зависно од тога како се поједини кандидат сналази и колико брзо напредује, после извесног броја таквих скокова инструктор одобрава да кандидат пређе „на слободно“, односно да сам активира дејство падобрана. Број скокова потребних да се пређе на самостално отварање падобрана различит је код сваког понаособ.

ВОРЕ скачу падобранима конструкције „крило“ ученичког типа. Ти тзв. „студент“ падобрани имају особине које их чине врло безбедним за почетни ниво знања кандидата, праштају почетничке грешке и споро реагују на команде. Њихово летење одликује мања хоризонтална и вертикална брзина, што их чини безбеднијим приликом приземљења.

По завршетку падобранске обуке ВОРЕ падобранац добија падобранска крила, као ознаку падобранске квалификације. Свечаност доделе је скромна и у кругу јединице. Ту ознаку припадници с поносом носе на својој црној униформи. ■

Бојан НАЂ

Припадник „Златних витезова“ поставио wingsuit рекорд

Надмашио себе

Средином априла, заставник Бен Боргер полетео је рано ујутро. Авион С-17 попео се на задату висину – 9.700 метара, за 29 минута. Тада је искочио. Прелетео је дистанцу од осамнаест километара у слободном паду. Од одвоја до отварања падобрана прошло је 6 минута и 35 секунди. Иначе, светски рекорд у тој области износи 6 минута и 48 секунди.

Заставник Копнене војске САД и члан спортско-демонстративног падобранског тима „Златни витезови“ Бен Боргер поставио је 14. априла нови светски рекорд у летењу wingsuit-ом.

„Wingsuit“ је посебно падобранско одело које мења аеродинамику тела падобранца и омогућава дуг хоризонтални лет у слободном паду. Употреба тог одела захтева искуство од барем две стотине уобичајених падобранских скокова на слободно (што у оружаним снагама значи да падобранец обавезно мора да има завршену вишу падобранску обуку), али и додатну обуку и оспособљавање. Боргер је на скоку користио одело „X-Bird“, чувеног произвођача „Tonysuits“.

Летење поменутиим оделом јесте једна од најмлађих падобранских ди-

циплина и још увек је релативно ретка у падобранским јединицама света.

Припадник „Златних витезова“ Боргер је рекорд поставио на небу изнад базе Америчког ратног ваздухопловства Алтус у Оклахоми. Скочио је из авиона С-17 Globemaster III, који припада 58. ваздушнотранспортном сквадрону, 97. ваздушнотранспортног винга Ратног ваздухопловства САД.

У Црном тиму

Заставник Боргер члан је Црног тима „Златних витезова“. Придружио се Копненој војсци САД 2002. и провео четрнаест месеци у Ираку у саставу 25. (лаке) пешадијске дивизије. После интензивне селекције примљен је у „Витезове“.

Скоку су претходиле обимне припреме које су трајале годину. Том приликом ангажоване су посаде ваздухоплова, земаљско особље, чланови „Златних витезова“, лекари и метеоролози. Посебна пажња поклоњена је кисеоничкој опреми.

Рекорд који је заставник надмашио био је његов прошлогодишњи. Он је 22. фебруара 2009. скочио са висине од 7.600 метара и прелетео wingsuit-ом простор од шеснаест километара. У слободном паду на небу изнад Јуме у Аризони провео је пет минута.

Због ниских облака који су се навукли док је С-17 кружио, Боргер је изгубио оријентацију и промашио предвиђену десантну просторију. Пао је у оранице ван базе. Боргер је, ипак, био задовољан скоком, који је протекао безбедно и успешно. Рекорд су верификовали посматрачи Гинисове књиге рекорда. ■

Бојан НАЂ

Нови падобрани за француску војску

Скок савременим куполама

Падобран „Ensemble de Parachutage du Combattant (EPC)“ треба да замени постојеће падобранске системе, који су у употреби већ двадесет година. Савремени, неуправљиви падобрански систем користиће се за масовно десантирање с мање висине, уз употребу гуртне. Предвиђено је да се употребљава и за дневне и за ноћне скокове.

Airborne Systems

Компанија је један од највећих снабдевача оружаних снага Велике Британије, а у 2009. години потписала је и уговор са Министарством одбране САД за производњу њиховог новог, напредног тактичког војног падобранског система за копнену војску T-11 (ATPS).

Производња у европској подружници усредсређена је углавном на потребе британских оружаних снага, али је око 30 одсто производње намењено осталим војскама, међу њима и италијанској.

Осим војних, фирма производи и теретне, зауставне и спасавајуће падобране, спасилачку опрему и опрему за преживљавање за потребе обалске страже.

ветски познат произвођач падобранске опреме, америчка фирма Airborne Systems, са европском подружницом стационираном у Лангенору код Бриценда у Јужном Велсу, закључила је уносан уговор са Дирекцијом за војне набавке француског министарства одбране. Уговор предвиђа обавезу произвођача да у недефинисаном периоду испоручи француској војсци 23.000 нових војних падобранских система. Иако то није званично саопштено, сматра се да је тај вишегодишњи уговор вредан осамдесет милиона долара.

Произвођач ће испоручити нове главне и резервне куполе, пратећу опрему и тренажне системе. Нови падобран познат је као „Ensemble de Parachutage du Combattant (EPC)“ и треба да замени постојеће падобранске системе, који су у употреби већ двадесет година. Нови, неуправљиви падобрански систем користиће се за масовно десантирање са мање висине, уз употребу гуртне. Предвиђено је да се употребљава и за дневне и за ноћне скокове.

Фирма Airborne Systems ће уз испоруку опреме имати и обавезу да достави и комплетну документацију неопходну за паковање и одржавање нових система, као и документацију потребну за спровођење обуке са њима. Сва производња предвиђена у уговору биће реализована у Европској унији, уз ангажовање већег броја међународних подизвођача. ■

Бојан НАЂ

ВДВ у ратној 1941.

Борба у окружењу

Совјети су у марту 1941. пет ваздушнодесантних бригада увећали до ранга корпуса, од којих се сваки састојао од око 10.000 људи, распоређених у по три бригаде, у тенковски батаљон и у неколико мањих јединица за подршку. Јуна те године формиран је Директорат ваздушнодесантних снага, које су на тај начин издвојене из састава Црвене армије и постале засебан вид оружаних снага – Ваздушнодесантна војска (ВДВ).

Када је, 22. јуна, немачки Рајх напао Совјетски Савез, људство свих пет корпуса употребљено је најпре као моторизована пешадија. Први је у борбу ступио 5. ваздушнодесантни корпус генерала Ивана Безоглева, у садејству са 21. механизованим корпусом, а потом и са 27. армијом. Серијом акција покушали су успорити снажно напредовање немачких панцера и после врло тешких губитака које су претрпели јужно од Дагавпилша повучени су у Московску војну област.

Истовремено, 4. ваздушнодесантни корпус водио је тешку шестодневну борбу на обалама реке Березине. Нашао се на путу оклопних колона Вермахтове Армијске групе Центар која се упу-

тила према Бобрујску. Генерал Георги Жуков 28. јуна наређује да се бригада издвоји из корпуса, за ваздушни десант. Одабрана је 214. ваздушнодесантна да изведе скок у подршци противнападу 20. механизованог корпуса на линије комуникације западно од Бобрујска. У садејству са 210. моторизованом дивизијом, Бригада је требало да начини што веће сметње немачком снабдевању и позадини.

Десант

Због недовољног броја расположивих авиона десант је отказан. Уместо да буде десантирана, идућег дана 214. ваздушнодесантна бригада, без једног батаљона и артиљерије, упућена је копном у рејон Груше, Слутска и Старе Дороге.

На том простору најважнији задатак био јој је да омета немачко напредовање на Бобрујск дизањем мостова у ваздух, нападима на конвоје и уништавањем непријатељског оклопа. Истовремено, требало је да се повеже са деловима 204. ваздушнодесантне бригаде који су дејствовали у региону Паричија, нешто јужније.

На послетку, 214. бригади није успело да заустави немачко напредовање, није јој успело ни повезивање са 204. бригадом, али је остале задатке испунила делујући у непријатељској позадини више од три месеца, у току којих је, у непрекидним борбама, сведена на јачину батаљона.

Када су Немци прешли Березину, 4. ваздушнодесантни корпус потчињен је 13. армији у одбрани прилаза Смоленску. Команди 4. корпуса стигло је наређење да изведе малу десантну операцију против 300 немачких тенкова и возила који су, због развучених линија снабдевања и брзог напредовања, остали без горива и концентрисали се у Горком, северозападно од Могиљева. Команда корпуса задатак је доделила 4. мешовитом падобранском батаљону, чији је командант акцију поверио 10. чети којом је командовао поручник Н. Романенка.

Поподне 14. јула, поручник Романенко укрцао се, са још 63 борца, у четири

ПАД БРАНАЦ

ТБ-3 бомбардера и полетео са аеродрома Климовичи. У зони десантне просторије наишли су на јаку противваздушну ватру, која је узроковала губитке, али су два од три одељења 10. чете успела да испуне задатак. Немачка возила и тенкове дигли су молотовљевим коктелима у ваздух.

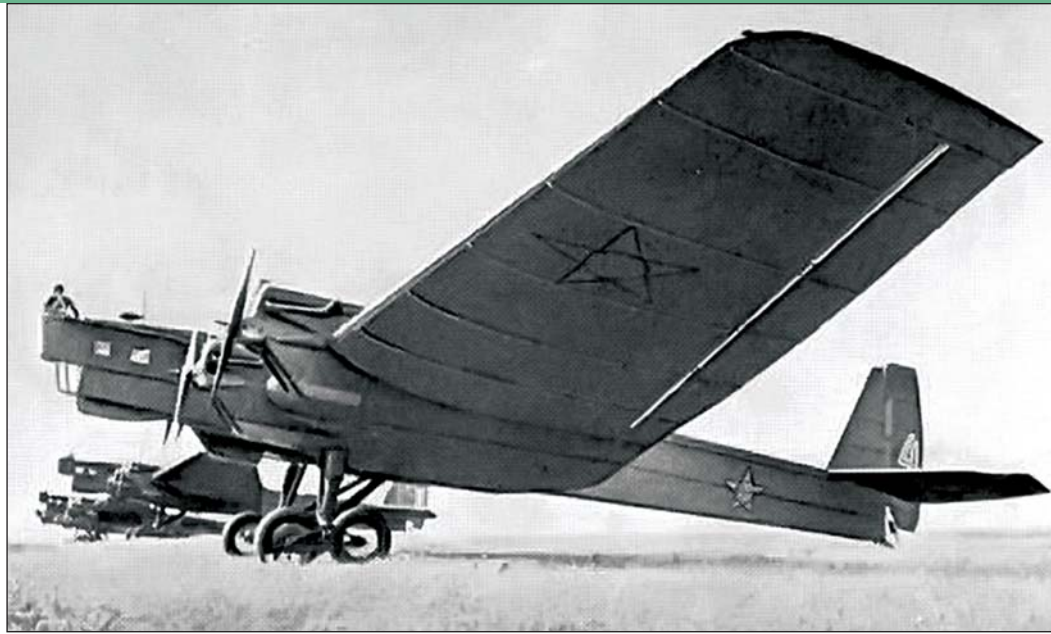
Трећа група доскочила је скоро педесет километара далеко од предвиђеног циља и одмах је била изложена тешкој ватри. Када су се преживели из све три групе ту ноћ састали на месту предвиђеном за прегруписање, чета је бројала 36 људи. Ипак је наставила герилска дејства још следећи месец, при чему је уништила и важну железничку станицу у Темном Лесу. Поменута акција је први борбени десант ВДВ у Другом светском рату.

Почетком августа, 4. мешовити падобрански батаљон потчињен је директно Штабу Западног фронта Црвене армије и упућен у Сукиничи, наомак Штаба и аеродрома на коме су лоцирани ТБ-3 бомбардери одређени за евентуални транспорт батаљона. Батаљон је добио наређење да се десантира у близину два моста преко реке Кмост у близини Дуковшчине. Требало је да их заузме и дигне у ваздух и тако блокира путеве што воде на запад од Демидова. Непосредни извршиоци задатка били су поручник П. Терешченко и његова 11. чета. Те ноћи поручник се са 72 десантника укрцао у шест ТБ-3 бомбардера. Искочили су са висине од око шест стотина метара и приземљили се у предвиђену десантну просторију. Иако је десет људи недостајало када су се падобранци окупили, око четири ујутро оба моста су уништена.

Герилска борба

По извршеном задатку поручник Терешченко и његова чета наставили су герилску борбу у том рејону све док нису успели да се провуку кроз немачке линије и повежу са 50. коњичком дивизијом. Потом су пребачени у рејон Енгелса, крај Москве, где су се придружили матичном, 4. ваздушнодесантном корпусу.

Исту ноћ, 22. августа, изведен је још један десант – десантирала је 12. чета истог батаљона, којом је командовао поручник Кулицки. Скочили су иза немачких линија у рејону Ржева који су тада држали Совјети. Том приликом дошло је до растура десанта и један вод се одвојио.

Бомбардер ТБ-3 ВДВ

Остатак 12. чете напао је неколико немачких колона и задржао их шест сати пре него што је борбени контакт прекинут. При повлачењу падобранци су се повезали са великом формацијом од хиљаду црвеноармејаца која је остала одсечена од остатка Црвене армије још од јуна месеца. Код Ржева су се пробили до совјетских линија. Затим је ова чета послата да се придружи новоформираној Падобранској јуришној групи Западног фронта којом је командовао капетан И. Г. Старчак и која је ангажована у рејону Јукнова.

Десета чета поново се вратила у борбу 25. августа. Додељен јој је задатак да у рејону Торопада прекине путне и железничке везе, запречи тај правац и држи га две недеље непроходним за немачка појачања. Десета чета десантирана је три ноћи заредом, по један вод сваке ноћи. Њен командир поручник Романенко није се појавио на месту окупљања и команду је преузео његов заменик. Чета је дејствовала у непријатељској позадини не само предвиђене две недеље него све до 14. децембра када је прешла линију Калињинског фронта и вратила се на совјетску територију.

Крајем септембра, 4. мешовити падобрански батаљон придружио се остатку корпуса у Енгелсу близу Москве. Састави 214. бригаде су у међувремену учествовали у ратним операцијама. У другој половини септембра били су и у одбрани Кијева, где су умало одсечени, али су се

успешно извукли на исток и избегли уништење. Последњих дана септембра бригада је бројала свега око две стотине људи. Успела је, ипак, да оствари контакт са совјетским трупама крај Лебедина. После скоро три месеца непрекидних борби бригада је пругом пребачена у Енгелс у 4. ваздушнодесантни корпус на одмор и попуну.

Та, 214. ваздушнодесантна бригада није једина ВДВ формација која је претрпела велике губитке у одбрани Кијева, који је био средиште Кијевске посебне војне области која је била део Југозападног фронта Црвене армије. Први ваздушнодесантни корпус генерал-мајора Матвеја Усенка борио се уз јединице 5. и 6. армије које су покушавале да зауставе или барем успоре напредовање немачке Групе армија југ. Заједно са 2. ваздушнодесантним корпусом, 1. ваздушнодесантни корпус био је опкољен током августа и септембра. Оба корпуса претрпела су тако велике губитке да су привремено расформирана. Трећи ваздушнодесантни корпус у међувремену је опкољен код Кототопа, али се под тешком борбом пробио из окружења. У новембру је овај корпус преформиран и преименован у 87. стрељачку дивизију.

Реорганизација

У октобру 1941. године, 4. ваздушнодесантни корпус је реорганизован и преоружан. Командант је пуковник Алек-

сеј Ивашев, а за команданта 214. бригаде именован је потпуковник Н. Е. Колобовников. Структура корпуса је измењена. Свака од бригада увећана је за по једну чету пионирске инжињерије, а сваки батаљон добио је по једну противтенковску чету и по једну чету тешких митраљеза. Реорганизација и преобука настављене су током читавог октобра, новембра и децембра као припрема за предстојећу совјетску противофанзиву.

Корпус се сада састојао од Прве, 204. и 211. ваздушнодесантне бригаде. Основна обука трајала је три месеца, а 24. новембра stigло је наређење да се 1. ваздушнодесантни корпус потчињава главном штабу Западног фронта. Корпус је затим пребачен у близину Москве, где

Димитрија Лељушенка који се укопао око Мтенска. У раним јутарњим сатима 3. октобра командант 5. ваздушнодесантног корпуса пуковник Сергеј Гурев добио је наређење да изведе тактичку ваздушнодесантну операцију у рејону Орела. Већ у 6.30, предводећи елемент корпуса, 201. ваздушнодесантна бригада под командом потпуковника С. М. Ковалова, полетела је из Енгелса. Летела је у формацији од осамдесет авиона, транспортних ПС-84 и бомбардера ТБ-3. Прелетели су мало мање од пет стотина километара и скочили на Орел. Приземљили су се под артиљеријском ватром.

Бригада је брзо заузела одбрамбене положаје око зоне доскока на орелском аеродрому и обезбедила је за наставак

где им се прикључила 4. тенковска бригада која се пробила до њих.

После две недеље тешких борби 5. корпус повучен је и транспортован путем и пругом у рејон Подолска, где је до 20. октобра запосео сектор уз реку Нару западно од Москве. Следећа два месеца корпус је био ангажован у одбрамбеним операцијама северно од Малојарославеца и на прилазима самој Москви.

У децембру је реализовано више ваздушнодесантних операција као део совјетске противофанзиве у рејону Москве. Прва се одиграла 14. и 15. децембра на Калињинском фронту. Тада је јединица састављена од падобранаца из Падобранске јуришне групе Западног фронта капетана И. Г. Старчака и падобранаца из елемената 4. мешовитог падобранског батаљона јачине 415 људи скочила у рејон града Лотошчина са задатком да пресече пут којим су се повлачиле немачке јединице из града Клина, да би успоставиле одбрамбене положаје уз обале река Ламе и Рузе у области града Волоколамска.

Операција, покренута као подршка совјетској 13. армији и 1. јуришној армији у настојању да одбаце немачку 3. и 4. оклопну групу из северних предграђа Москве, била је врло успешна. Не само да су пресекли пут, него су узроковали велике сметње у целом ширем рејону који су тада држали елементи немачке 7. оклопне и 14. моторизоване дивизије. У првих девет дана десантници су спречили свако кретање путем ноћу.

Због тога су Немци били принуђени да за обезбеђење и пратњу конвоја ангажују тенкове, преко потребне на самом фронту. Осим овога, пресекли су железничку пругу између места Шаковскаје и Ново Петровскоје које су Немци користили као логистичку базу за подршку трупама на фронту. Деветнаестог децембра јединица је кренула на запад, где је до наредбе за повлачење правила саботаже и диверзије у непријатељској позадини.

Остале падобранске операције у децембру 1941. извела је 1. ваздушнодесантна бригада 1. корпуса. У овим акцијама учествовали су састави јачине једне чете. Задаци су увек били диверзантског карактера, срачунати на то да начине што више сметњи непријатељу у његовој позадини. ■

Бојан НАЂ

Совјетски падобранци пред укрцавање у ВДВ 1941. године

му је за будуће операције додељен аеродром у близини села Малаковке.

Пети ваздушнодесантни корпус је 15. августа пребачен из Балтичке војне области у московски регион, где је одиграо значајну улогу у борбама против колона 2. оклопне групе генерала Хајнца Гудеријана које су тада напредовале ка Москви.

До 3. октобра 1941. генерал Гудеријан заузео је град Орел и напредовао ка свом следећем циљу граду Мтенску. На челу је био 24. оклопни корпус. Напредовање овог корпуса покушао је да задржи 1. гардијски стрељачки корпус генерала

допремања осталих елемената корпуса. Тај задатак извршили су 1. и 2. падобрански батаљон. Трећи падобрански батаљон је по приземљењу код Оптуке око дванаест километара североисточно од Орела, брзо пресекао пут Орел–Мтенск између Оптуке и Ивановскаје.

Током 3. и 4. октобра наставила су се слетања на орелски аеродром, углавном људства 10. ваздушнодесантне бригаде и нешто других из остатка корпуса. До мрака 4. октобра око пет хиљада војника са тешким наоружањем и опремом 5. корпуса прикупило се у рејону Орела,

инцидента. Организатори првенства су Светска федерација за практично стрељаштво, министарства унутрашњих послова и омладине и спорта Србије и Савез за практично стрељаштво Србије.

Више од спорта

Практично стрељаштво је атрактиван и динамичан стрељачки спорт. Настао је као израз потребе захтевнијих система обуке припадника полиције, војске, посебно специјалних јединица и служби обезбеђења, да би се касније омасовио и развио у веома популаран и привлачан екстремни спорт, који доживљава експанзију у свету.

Један од најмлађих спортова у Србији

Савез за практично стрељаштво Србије основан је 2002. године, а активан од 2005, од када такмичари наступају под заставом Србије.

Регистровано је 19 клубова са око 200 такмичара који наступају у оквиру Лиге IPSC Савеза Србије. До сада су на

Практично стрељаштво потврдило је своју применљивост у програмима обуке првенствено на подизању степена ватрене обучености и безбедног руковања оружјем. У том смислу IPSC не представља само спортску активност, већ и специфичан вид тренинга у функцији извршавања ризичних задатака у оквиру полицијске и војне надлежности.

Колевка практичног стрељаштва су САД, које и данас предњаче у овом спорту.

Међународна конфедерација практичног стрељаштва – IPSC (International Practical Shooting Confederation) званично је основана 1976. године у САД. На конференцији је усвојен и мото IPSC – Прецизност, Снага, Брзина

разним такмичењима и првенствима међународног ранга освојили 156 медаља.

Најбољи резултат постигао је Игор Јанковић, који је на Европском првенству у гађању из пушке сачмаре 2009. године у Чешкој освојио титулу европског првака.

Безбедно пуцање

Такмичење се одржава на полигону за пуцање (стејџ) на коме је сложена метна ситуација, коју такмичар мора да реши што прецизније и брже. Иако се користи бојна муниција, није забележен ниједан инцидент на званичним такмичењима, што овај спорт сврстава у најбезбедније екстремне спортове.

Практично стрељаштво представља, истовремено, и уносан бизнис, јер га у великој мери подржавају произвођачи оружја, муниције и пратеће опреме. И у бази САЈ током такмичења био је отворен сајам на коме су учествовали страни произвођачи и домаћи *Jugomimport* – СДПР.

(*Diligentia, Vis, Celeritas*), три елемента једнако важна за постизање успеха у овом спорту.

Данас је овај спорт распрострањен у 88 земаља, од којих су половина европске, а такмичи се око 200.000 људи. ■

Новица АНДРИЋ

Врсте оружја

Према врсти ватреног оружја постоје три категорије: ручно ватрено оружје (пиштољи и револвери), сачмарице и карабини.

Категорија ручног ватреног оружја има пет дисциплина (дивизија).

Production – у којој се користи искључиво оружје које је сишло с производне траке. Реч је искључиво о службеним пиштољима двоструке акције или „self-action“ у калибру 9 милиметара и 40 Smith&Wesson.

Standard – у којој се користе пиштољи и револвери који могу имати одређене модификације, али по стриктно одређеним прописима.

Open – представља „формулу 1“ у практичном стрељаштву, у којој се ограничења односе само на дужину оквира, а дозвољена је употреба свих оптоелектронских и механичких нишана, компензатора и слично.

Modified – дисциплина у којој су дозвољена сва могућа унапређења и дораде. Револвери (најчешћи калибри .38 Special и .45 ACP)

Монографија 63. падобранске бригаде

Књига посвећена стварању и развоју чувене 63. падобранске бригаде изузетна је по много чему: садржају, илустрацијама и привлачном изгледу. Војници са две заклетве, како зову припаднике те елитне јединице, вечни су пример војничке части, пожртвовања и врхунске обучености, а надамце осећања оданости отаџбини и униформи коју поносно носе. Црвена беретка с падобранским знаком њихово је прво уочљиво обележје.

Текст је посвећен бригади, људима који су је стварали, бранили њен углед, ратовали за слободу свог народа, часно гинули и одлазили у легенду.

О њима можете читати, њих можете видети на бројним фотографијама које богато илуструју књигу вишегодишњег новинара листа „Војска“, потом официра 63. падобранске бригаде Владике Крстића.

Књига је обима 184 стране, формата 22x25 цм, тврдог повеза, с пуним колором и квалитетним папиром.

НАРУЏБЕНИЦА

НЦ „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд

Тел. 011/3241-009, телефакс 011/3241-363

Жиро-рачун : 840 - 49849 - 58

Овим наручујем _____ примерака књиге о 63. падобранској бригади **„ВОЈНИЦИ СА ДВЕ ЗАКЛЕТВЕ“** са попустом 50 % - по сајамској цени од 756,00 динара.

Књиге се плаћају унапред. Уз износ за књиге обавезна је доплата од 130,00 динара за поштарину.

Наруџбеницу и доказ о уплати послати на наведену адресу НЦ „Одбрана“.

Купац _____

(име, очево име и презиме)

Улица и број _____

Телефон _____

Место и број поште _____

Датум _____

Потпис наручиоца _____

